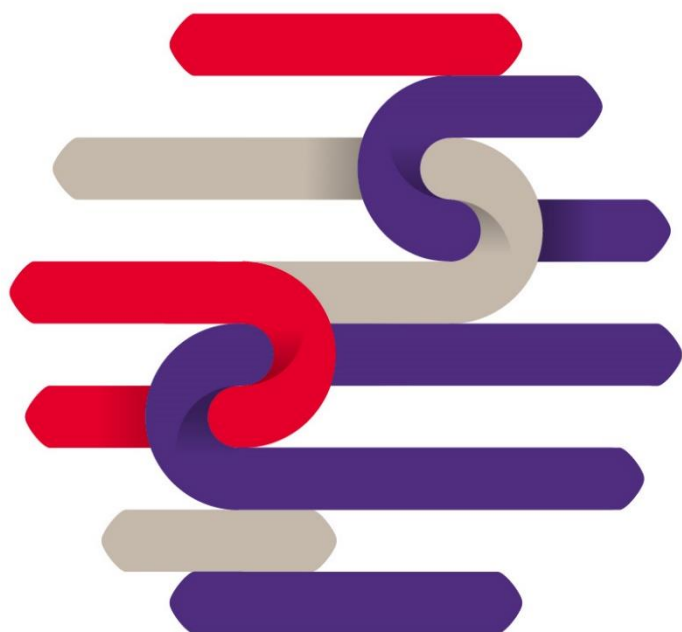

מסמך מרכז לשנת 2018:
סקירת תמצית פרסומים עיקריים של רשות
ניירות ערך, הוועדה לתקני חשבונאות
בינלאומיים (ה-IASB) והמוסד הישראלי
לתקינה בחשבונאות

פברואר 2019

תוכן עניינים

נושא	עמודים
מבוא	4-5
פרסומי הרשות לניירות ערך:	6-47
1. החלטות מליאה ועמדות סגל הרשות בנושאים משפטיים (SLBs)	6-24
עמדה משפטית מספר 105-33: גילוי בנושא סייבר	6-9
עדכון הבהרה לעמדה משפטית מספר 105-23: בדבר פרמטרים לבחינת מהותיות הערכות שווי שאלות ותשובות - עדכון יולי ודצמבר 2018	10-13
עדכון עמדה משפטית מספר 104-18: מתכונת הדיווח של תאגיד קטן פטור (ינואר 2019)	14-15
עמדת סגל מספר 110-01: חברות דואליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר	16-24
2. החלטות אכיפה חשבונאיות	25-29
החלטת אכיפה חשבונאית 18-1: הטיפול החשבונאי בעלויות עסקה בעת רכישה של נדל"ן להשקעה הנמדד במועדים עוקבים לפי מודל השווי ההוגן	25-27
החלטת אכיפה חשבונאית 18-2: גילוי אודות חשיפות מס	28-29
3. עמדות סגל הרשות בנושאים חשבונאיים (SABs)	30-31
עדכון עמדת סגל חשבונאית מספר 19-2: גילוי בדבר השפעות יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16)	30-31
4. הצעות לתיקון חוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו	32
הצעה לביטול חובת דיווח על שעות ביקורת של רואה חשבון מבקר	32
5. דוחות יחידת הביקורת ברשות	33-47
דוח ריכוז ממצאים הכרה בהכנסות	33-37
דוח ריכוז ממצאים בנושא שיפורים במושכר בחברות קמעונאיות	38-42
דוח ריכוז ממצאים בנושא שמאיות מקרקעין	43-47

תוכן עניינים (המשך)

עמודים	נושא
48-62	פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים:
48-50	עדכוני תקינה חשבונאית בינלאומית - תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 3, צירופי עסקים (IFRS 3) העוסק בהגדרת המונח 'עסק'
51-52	עדכוני תקינה חשבונאית בינלאומית - תיקון להגדרת המונח 'מהות'
53-54	פרסום דוח סקירה לאחר יישום בגין תקן דיווח כספי בינלאומי 13, <i>מדידת שווי הוגן</i> (IFRS 13)
55-58	תוכנית עבודה של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) לשנים 2019-2020
59-62	רשימת תקנים חדשים ותיקונים לתקנים קיימים שמועד תחילתם בין השנים 2018-2021
63-66	פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות
63-66	עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP)
67-93	<u>נספח</u> - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018)

עם סיומה של שנת 2018, אנו מתכבדים להציג בפניכם **מסמך מרכז** הסוקר תמצית של פרסומים עיקריים של הרשות לניירות ערך (להלן - "הרשות"), של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (להלן - "IASB"), לרבות פרסומים המתייחסים לתיקונים לתקני דיווח כספי בינלאומיים ולתקני חשבונאות בינלאומיים אשר הינם בתוקף באופן מנדטורי בין השנים 2018-2021 וכן פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

שנה זו התאפיינה בפרסום עמדות סגל הרשות בנושאים משפטיים שונים (עדכון הבהרה לעמדה משפטית מספר 105-23: בדבר פרמטרים לבחינת מהותיות הערכות שווי - עדכון יולי ודצמבר 2018, עדכון לעמדה משפטית מספר 104-18: מתכונת הדיווח של תאגיד קטן פטור (ינואר 2019), פרסום עמדה משפטית מספר 105-33: גילוי בנושא סייבר וכן עמדת סגל מספר 110-01: חברות דואליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר).

כמו כן, פורסמו שתי החלטות אכיפה חשבונאיות, החלטת אכיפה חשבונאית 18-1 בדבר הטיפול החשבונאי בעלויות עסקה בעת רכישה של נדל"ן להשקעה הנמדד במועדים עוקבים לפי מודל השווי ההוגן וכן החלטת אכיפה חשבונאית 18-2 בדבר גילוי אודות חשיפות מס.

בנוסף פורסמו עדכונים לעמדת סגל חשבונאית 19-2 בדבר גילוי השפעות יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 16, **חכירות** (IFRS 16) (האחד, מחודש נובמבר 2018 והשני, לאחרונה, מחודש ינואר 2019).

זאת ועוד, במהלך השנה שחלפה פורסמו מספר דוחות של יחידת הביקורת במחלקת התאגידים ברשות לניירות ערך המרכזים את ממצאי הרשות בקשר עם ביקורות שנערכו בתאגידים במגוון נושאים שונים (הכרה בהכנסות, שיפורים במושכר בחברות קמעונאיות ושמאיות מקרקעין).

המסמך מאגד במסגרת כוללת אחת את תוכנם של חוזרים בנושאים מקצועיים ופרסומים נלווים אשר פורסמו על ידי המחלקה המקצועית בשנה שחלפה, כמו גם פרסומים נוספים רלוונטיים מתחילת שנת 2019.

המסמך המרכז שלפניכם בנוי משלושה חלקים מרכזיים (וכן נספח) ובהם נכללות ההתייחסויות השונות במסגרת הפרקים הבאים:

החלק הראשון של הסקירה כולל את עיקרי פרסומי הרשות על פי החלוקה המפורטת כדלקמן -

1. החלטות מליאה ועמדות סגל הרשות בנושאים משפטיים (SLBs);
2. החלטות אכיפה חשבונאיות;
3. עמדות סגל הרשות בנושאים חשבונאיים (SABs);
4. הצעות לתיקון חוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו;
5. דוחות יחידת הביקורת ברשות.

בחלק השני של הסקירה נכללים עיקרי פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה-IASB) והיבטים נלווים. **החלק האחרון** מוקדש לפרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות וכולל עדכונים שונים לתקני חשבונאות ישראלים קיימים (ככלל, מועד התחילה של התקנים החדשים והתיקונים לתקנים הרלוונטיים הינו בשנים 2018-2021).

מבוא (המשך)

בנוסף, כבשנים עברו, כולל המסמך **נספח** ובו תוכן חוזר מקצועי שהופץ ללקוחות ואשר במסגרתו נכללה סקירת עיקרי הנושאים המרכזיים אשר נדונו בכנס התאגידים השנתי 2018 (העשירי במספר) של הרשות לניירות ערך מיום 25 לדצמבר 2018.

הכנס השנה צוין בסימן מלאת 50 שנה לפעילותה של הרשות ולפרסומו של חוק ניירות ערך וכן כשנה לכהונתן של יו"ר הרשות, גב' ענת גואטה ושל מנהלת מחלקת תאגידים, רו"ח דורית קדוש. בכנס הוצגה אסטרטגיית/חזון הרשות לפעול לעודד שוק הון ציבורי הוגן, תחרותי ומבוסס טכנולוגיה, תוך מטרה לפתח ולקדם את הכלכלה הישראלית. עוד הוצגה תפיסת מחלקת התאגידים ברשות בשלושה היבטים מרכזיים: הדגש בדבר חשיבות פעולתם של תאגידים באופן עצמאי, חיזוקם של שומרי הסף בשוק ההון ופרסום של עמדות והחלטות יזומות על ידי סגל הרשות בכדי ליצור וודאות רגולטורית. כנהוג, הכנס נחלק לשני מושבים: **מושב חשבונאי** (היבטים בחשבונאות ובדיווח כספי) ו**מושב משפטי** (היבטי גילוי, דיווח וממשל תאגידי). בין מגוון הנושאים שהוצגו ונדונו בכנס השנה נכללו, בין היתר, התייחסות לנושא אחריות שומרי הסף על הדוחות הכספיים, מתן דגשים הנוגעים ליישום תקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים (IFRS 9, IFRS 15 ו-IFRS 16), הצגת סוגיות חשבונאיות נבחרות מהשנה החולפת, סקירת ממצאים בקשר עם הערכות שווי, ביקורות בנושאים חשבונאיים שבוצעו בשנה החולפת, היבטי ממשל תאגידי ועסקאות עם בעלי שליטה, דגשים ביחס להיבטי גילוי בחברות נדל"ן וחדושים בנוגע לפיקוח על חתמים וחברות הדירוג. כמו כן, הוצגו בכנס עיקרי מודל דוח הסולו (הנמצא בבחינה בימים אלה ע"י סגל הרשות).

כבכל שנה, אנו תקווה כי תמצאו עניין במסמך מרכז זה ושהוא יהווה לעזר עבורכם על מנת לרכז, באמצעות הפרסומים השונים, היבטים העשויים להיות רלוונטיים לצורך הכנת הדוחות התקופתיים השנתיים הקרובים וכן לצורך שיפור ההיערכות לקראת תקופות הדיווח הבאות.

יובהר כי האמור במסמך זה מהווה סקירה תמציתית ולא ממצה של הפרסומים המופיעים במסגרתו, ולפיכך אינו מהווה תחליף לקריאת נוסחם המקורי.

מסמך זה נועד למסירת מידע בלבד ואין לראות בו כמתן חוות דעת ו/או ייעוץ מקצועי.

כתמיד, נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה ו/או לצורך מתן הבהרות נוספות ככל שיידרש.

בברכה,

המחלקה המקצועית

פרסומי הרשות לניירות ערך

1. החלטות מליאה ועמדות סגל הרשות בנושאים משפטיים (SLBs)

- עמדה משפטית מספר 105-33: גילוי בנושא סייבר

מבוא

בשנים האחרונות עלה נושא ההתמודדות מול איומי הסייבר לסדר היום הציבורי והתאגידי. זאת, בין היתר, מאופיין של תקיפות הסייבר שהפכו עם השנים למתוחכמות והרסניות יותר. קצב השינויים המהיר בעולם הטכנולוגי כמו גם החדשנות וזמינות המידע היוצרים לעיתים תלות בכלים מחשוביים אשר לא אחת מסופקים או מתוחזקים על ידי גורמים חוץ ארגוניים. עולם זה מייצר חשיפות ואיומים חדשים שלעיתים קשים לזיהוי ודורשים מומחיות באיתורם, במניעתם, בהתאוששות מפגיעתם ובמזעור נזקים.

חשיפה לאיומי סייבר עשויה לנבוע מסוגים שונים של תקיפות ומגורמים שונים של מתקיפים, פנים ארגוניים וחץ ארגוניים, הפועלים כלפי התאגיד עצמו או גורמים הקשורים אליו. תוצאת התקיפות היא בין היתר, גניבה, פגיעה (מחיקה, הצפנה) או שיבוש של מידע, השחתת אתרי אינטרנט, גניבת כסף (במסחר בבורסה, בנקים, חברות ביטוח) ועוד. היקף החשיפות לאיומי סייבר משתנה מתאגיד לתאגיד ותלוי בגורמים רבים ומגוונים, כגון: מצב פוליטי-מדיני, תחומי פעילות, גודל, רגישות המידע הקיים בתאגיד, תלות התאגיד בכלים מחשוביים, אופן שמירת הנתונים וזרימת המידע בתאגיד, וגורמים נוספים שיש בהם כדי להגביר את המוטיבציה לפגיעה בתאגיד.

תקיפת סייבר יכולה להתבטא בנזקים ישירים דוגמת אובדן הכנסות, פגיעה ברכוש מוחשי (כגון גניבת כסף, אובדן מלאי) וברכוש בלתי מוחשי (כגון במקרה של גניבת פטנטים או זכויות יוצרים), או עקיפים כגון: פיצוי ללקוחות נפגעים, עלויות משפטיות בשל תביעות צדדי ג' שניזוקו, פגיעה במוניטין, הוצאות שחזור מידע, הגדלת פרמיות ביטוח ועלויות להגברת הגנות סייבר וכיוצא באלה. כמו כן, קיים סיכון בתקיפת סייבר למהימנות המערכות החשבונאיות בארגון, באופן שעלול לפגוע בדיווח הכספי או ביכולת הבקרה עליו.

הנזקים הכלכליים והעסקיים כתוצאה מתקיפות הסייבר עלולים להגיע להיקף משמעותי עד כדי פגיעה ביכולת של התאגיד לעמוד בהישגים וביעדי שירות ובהמשכיות העסקית שלו. בנוסף, התאוששות וריפוי הנזקים יכול שימשכו זמן רב עד חזרת התאגיד לפעילות תקינה, אם בכלל.

בישראל קיימים מספר גופים המפקחים, במישרין או בעקיפין, על חשיפת המשק לאיומי סייבר, תקיפות סייבר, מניעתם והתמודדות איתם. מבין גופים אלה, ניתן למנות את המפקח על הבנקים, רשות שוק ההון ביטוח וחסכון, ורשות ניירות ערך. ממשלת ישראל החליטה על מדיניות לאומית כוללת בתחום הגנת הסייבר במסגרת שורה של החלטות ממשלה, שבמרכזן הקמה של גוף לאומי חדש המכונה 'מערך הסייבר הלאומי', להתמודדות עם תקיפות סייבר¹.

בשים לב לחשיבות המתעצמת של הנושא, פרסם סגל רשות ניירות ערך ביום 21 באוקטובר 2018 את עמדה משפטית מספר 105-33: גילוי בנושא סייבר (להלן - "עמדת הסגל"). עמדת הסגל מובאת כאמור לאור טיבם ומאפייניהם הייחודיים של סיכוני הסייבר - גודל הסיכון הפוטנציאלי, מערכות וגורמי הגנה שהנם בשלבי התהוות והתמקצעות, ההיקף ההולך וגדל של הגורמים המעוניינים לנצל את הסייבר ככלי עוין או כלי פשע, האפשרות להפעילו ממיקום חוץ טריטוריאלי ועוד. מטרת העמדה היא להגביר את מודעות התאגידים המדווחים לסיכון זה ולתת

¹סגל הרשות מבקש להפנות את תשומת לב התאגידים המדווחים ל-'תורת ההגנה בסייבר לארגון' (הדפסה שניה) מאפריל 2018. המסמך פותח על ידי מערך הסייבר הלאומי והוא מהווה המלצה לכלל הארגונים במשק הישראלי. המסמך נכתב עבור דירקטוריונים והנהלות של חברות, מנהלי הגנה בסייבר ומיישמים וספקי IT וניתן להשתמש בו לטובת העלאת החוסן בסייבר בארגון. לקישור למסמך זה [לחצו כאן](#).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• עמדה משפטית מספר 105-33: גילוי בנושא סייבר (המשך)

דגש להיבטים מסוימים אשר הגילוי לגביהם עשוי להידרש על פי הוראות דיני ניירות ערך (כפי שהן במתכונתן הנוכחית).

אין בעמדת הסגל כדי ליצור חובות גילוי חדשות וכל גילוי בהתאם לה כפוף למבחני המהותיות הרלוונטיים. כך למשל, תאגיד אינו נדרש לתאר סיכונים סייבר כלליים הקיימים ביחס לכלל המפוקחים, וזאת על מנת למנוע דיווחים גנריים שמהותיות האמור בהם למשקיע שולית או לא קיימת. התאגיד גם אינו נדרש למסור גילוי טכני ומפורט באופיו בענייני סייבר, אלא לנהוג בהקשר זה על פי דרישות ופרקטיקות הגילוי המקובלות גם בנושאים אחרים.

הדרישות הקיימות בדיון באשר לסיכונים הסייבר ולמקרים של התממשותם

בדיון הקיים ישנן דרישות גילוי שונות באשר לגורמי סיכון או להתממשותם. להלן העיקריות שבהן:

גילוי בתשקיף ובדו"ח התקופתי

א. גורמי סיכון

סעיף 39 לתוספת הראשונה לתקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיטוט התשקיף - מבנה וצורה), התשכ"ט - 1969 (להלן - "התוספת הראשונה") מסדיר, בין היתר, את חובות הגילוי ביחס לגורמי הסיכון של התאגיד. הסעיף האמור דורש מתן סיכום קצר של האיומים, החולשות וגורמי הסיכון האחרים של התאגיד הנובעים מסביבתו הכלכלית, הענף והמאפיינים הייחודיים שבפעילותו. בהתאם לסעיף האמור, בין היתר, נדרש להציג את גורמי הסיכון, במתכונת טבלאית, על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים מיוחדים לחברה - תוך דירוגם בקטגוריות על פי מידת השפעת כל גורם סיכון, ככל שניתן לגבי עסקי התאגיד (השפעה גדולה, בינונית וקטנה).

עמדת הסגל מבהירה בהקשר זה כי **סיכונים סייבר**² הנם גורם סיכון ככל סיכון אחר. לפיכך, אם קיים בתאגיד סיכון סייבר מהותי הרלוונטי לפעילות, הגילוי אודות גורמי סיכון יכולול תיאור בגינו תוך ציון מידת השפעתו, וכן יכולול התייחסות לקיומה של מדיניות הגנה, פיקוח על יישומה ובדיקת האפקטיביות שלה.

עמדת הסגל מוסיפה בהקשר זה כי כאשר תאגיד בוחן את מהותיות סיכונים סייבר, רצוי לשקול, בין היתר, את הגורמים הבאים:

- התרחשות **תקיפות סייבר**³ קודמות, לרבות חומרתן ותדירותן;
- ההסתברות להתרחשות תקיפות סייבר;
- אפקטיביות יכולול התאגיד למנוע או להקטין את החשיפה לסיכונים סייבר;
- היבטים עסקיים של התאגיד ופעילותו, היוצרים סיכונים מהותיים בתחום הסייבר, והעלויות וההשלכות הפוטנציאליות של סיכונים אלה, לרבות סיכונים ספציפיים לתחום פעילותו וסיכונים של ספקי שירות וצדדים שלישיים אחרים עימם התאגיד בא במגע;
- המשאבים הכרוכים בשמירה על **הגנות סייבר**⁴ לרבות קיומו של כיסוי ביטוחי המתייחס לתקיפות סייבר;
- הפוטנציאל לפגיעה בנכסים ובכללם קניין רוחני ומוניטין, וכן עוצמת הפגיעה האפשרית ביתרונות תחרותיים שיש לתאגיד;

²"סיכון סייבר" או "איום סייבר" - סיכון להתרחשות תקיפת סייבר.

³"תקיפת סייבר" - פעילות שנועדה לפגוע בשימוש במחשב או בחומר מחשב השמור בו.

⁴"הגנת סייבר" - מכלול הפעולות הנדרשות למניעה, להתמודדות ולטיפול בתקיפת סייבר או איום סייבר, לצמצום השפעתם והנזק הנגרם מהם, במהלכם ואחריהם, ובכלל זה פעולות אבטחת מידע.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• עמדה משפטית מספר 105-33: גילוי בנושא סייבר (המשך)

- חוקים ותקנות קיימים או תלויים ועומדים, אשר עשויים להשפיע על העלויות הנלוות לתאגיד בקשר עם אותה רגולציה.

ב. גילוי על אירועים החורגים מעסקי התאגיד הרגילים

סעיף 36 לתוספת הראשונה מסדיר את חובות הגילוי במקרה של אירוע או ענין החורגים מעסקי התאגיד הרגילים (ואשר לא ניתן לו גילוי מכוח דרישה אחרת בתוספת הראשונה). בהתאם לסעיף זה נדרש מתן פרטים בדבר כל אירוע או ענין, החורגים ממהלך העסקים הרגיל של התאגיד בשל טיבם, היקפם או תוצאתם האפשרית, ואשר יש להם או עשויה להיות להם השפעה מהותית על התאגיד.

כך, במקרה של תקיפות סייבר מהותיות בתקופת הדוח, על התאגיד לכלול במסגרת הגילוי תיאור תמציתי של עיקרי האירועים שהתרחשו בתקופת הדוח או לחילופין לכלול על דרך של הפניה לדוחות מידיים שפרסם התאגיד שבמסגרתם נכלל תיאור אודות אירועים כאמור. התיאור יכלול, בהתאם לנסיבות ולעובדות ולמיטב ידיעת התאגיד, פרטים רלוונטיים כגון - זהות או סוג התוקפים, נסיבות התקיפה, כמות התקיפות ומשך זמן התקיפה, האם להערכת התאגיד היא הסתיימה, היקף וסוג הנזק שאירע לרבות השלכות עקיפות, הערכת התאגיד האם אותר מלוא הנזק הישיר, התמודדות התאגיד עם התקיפה, הפקת לקחים והאמצעים שנקטו כדי למנוע תקיפה חוזרת מסוג זה ועוד. אף אם לא קיים אירוע בודד מהותי אך התאגיד חווה מספר אירועים אשר במקובץ נחשבים כמהותיים, נדרש לבחון גילוי בגינם.

כזכור, תקנה 8א לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 (להלן - "תקנות הדוחות") קובעת כי תיאור התאגיד והתפתחות עסקיו במסגרת הדו"ח התקופתי יובא בהתאם לפרטים ולעקרונות של התוספת הראשונה. **לפיכך האמור לעיל הינו בתוקף גם לדוח התקופתי.**

גילוי בדו"ח דירקטוריון

תקנה 10 לתקנות הדוחות מסדירה את ההתייחסות **למצב ענייני התאגיד** בדו"ח דירקטוריון, וקובעת, בין היתר, כי **דו"ח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד** בשנת הדיווח יכלול הסברים של הדירקטוריון על מצב עסקי התאגיד, תוצאות פעולותיו, הונו העצמי ותזרימי המזומנים שלו. ההסברים יתייחסו לאופן השפעתם של אירועים על הנתונים שבדו"חות הכספיים ועל הנתונים שבתיאור עסקי התאגיד, אם השפעה זו מהותית, ולסיבות שהביאו לשינויים שחלו במצב ענייני התאגיד בהשוואה לשנות הדיווח הכלולות בדו"חות הכספיים. דו"ח הדירקטוריון יתייחס לנתונים העיקריים בדוחות הכספיים ובתיאור עסקי התאגיד, ויכלול מידע נוסף המצוי בידי התאגיד לגבי שנת הדיווח, אם לדעת הדירקטוריון הם חשובים להבנת מצב ענייני התאגיד.

לפיכך, ככל שתאגיד סבור שחשיפתו לסיכוני סייבר הפכה בשנת הדוח למהותית יותר להבנת פעילותו באופן כללי, או אם אירעו תקיפה או תקיפות סייבר בעלי השפעה מהותית על אחד או יותר מסעיפי הדוחות הכספיים, יובאו הסברי הדירקטוריון בעניין.

במסגרת ההסברים תינתן התייחסות להשפעת האירועים על סעיפים מהדוחות הכספיים שהושפעו מהותית בשל סיכוני סייבר או תקיפות סייבר, כגון:

- השפעות על **סעיפים מאזניים** כדוגמת לקוחות, מלאי, רכוש בלתי מוחשי.
- השפעות על **סעיפים תוצאתיים** כדוגמת אובדן הכנסות, ירידות ערך, הפרשות, פגיעה ברווחיות.
- סך העלויות שנוצרו לתאגיד הנובעות מהיערכות בגין הגנת סייבר.
- השפעת תקיפה או תקיפות סייבר אשר טרם קיבלו או לא יקבלו ביטוי במסגרת הדוחות הכספיים אך הם מהותיים לפעילות התאגיד, כגון: הגשת תביעות, פגיעה בתיק הלקוחות, פגיעה במוניטין וכו'.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- עמדה משפטית מספר 33-105: גילוי בנושא סייבר (המשך)

גילוי בדיווחים מידיים

תקנה 36(א) לתקנות הדוחות קובעת כי בדוח יובאו פרטים בדבר כל אירוע או ענין החורגים מעסקי התאגיד הרגילים בשל טיבם, היקפם או תוצאתם האפשרית ואשר יש להם או עשויה להיות להם השפעה מהותית על התאגיד, וכן בדבר כל אירוע או ענין שיש בהם כדי להשפיע באופן משמעותי על מחיר ניירות הערך של התאגיד.

בהתאם, בקורות תקיפת סייבר, תאגיד נדרש, בין היתר, לבחון את מהותיות האירוע לצורך דיווח לציבור ולשם כך לשקלל את מכלול הנזק ופוטנציאל הנזק, הן במישרין והן בעקיפין. בנוסף, ככל ורלוונטי, ייתכן שהגילוי יכלול פרטים במתכונת לפיה ניתן גילוי אודות אירועים החורגים מעסקי התאגיד הרגילים (כנסקר לעיל).

להלן מספר דוגמאות, לא ממצות, לאירועים או עניינים בתחום הסייבר, אשר עשויים לחייב פרסום דיווח מיידי מכוח תקנה 36:

- פעילותו העסקית של תאגיד הופסקה לפרק זמן;
 - מאגרי מידע נפרצו באופן אשר עלול להשפיע על פעילות התאגיד במישרין או בעקיפין. ככל שהמאגר מוגן על ידי דיני הגנת הפרטיות יש להתייחס לכך בנפרד ובנוסף;
 - מערכת מחשוב של התאגיד, המהותית לפעילותו, ניזוקה באופן הפוגע מהותית בפעילות התאגיד;
 - התאגיד נדרש לשלם כופר בסכום מהותי בעקבות תקיפת סייבר;
 - תאגיד גילה כי גורמים עוינים "צותתו" למערכות המחשוב (כגון דואר אלקטרוני), ונחשפו לסודות העסקיים או גילה כי נגנב מידע עסקי פרטי שחשיפתו עלולה לפגוע מהותית בתאגיד;
 - במוצרי החברה או במערכות שהחברה בנתה או הייתה אחראית להן התגלתה פרצת אבטחה מתחום הסייבר שבגינה קיימת לחברה חשיפה מהותית (כיצרנית, כספקית המוצר וכד').
- בדיווח מכוח תקנה 36(א) לתקנות הדוחות יכלול תאגיד כל פרט חשוב להערכת השלכות האירוע המדווח על עסקי התאגיד, ובכלל זה -
1. **תיאור האירוע** - ייכלל מידע בקשר עם מועד תחילת האירוע ומועד סיומו, מה כלל האירוע, סוג הנתונים שנחשפו, הגורמים שהביאו לקורות האירוע וצעדים שננקטו בעניינו.
 2. **תיאור הנזק והערכת הנזק** - במסגרת זו ייכלל תיאור הפעילויות והנכסים שהושפעו מהאירוע והערכת הפגיעה בהם, השפעה אפשרית על תוצאות פעילות התאגיד ובכלל זה פגיעה אפשרית בהכנסות, מידת הפגיעה (ככל שישנה) ביחסי לקוחות או ספקים, או פגיעה במוניטין של התאגיד. עד כמה שניתן, על התאגיד לכלול התייחסות להערכה כוללת של הנזק הצפוי.
 3. **דיווחים משלימים על האירוע** - בגין אירועים מסוימים תיתכן פגיעה מאוחרת או נמשכת בנכסים, חשיפה לתביעות או עלויות מהותיות להקמת מערכות הגנה וכדומה. לפיכך, יש לבחון הצורך במידע משלים אודות התפתחויות מאוחרות הקשורות לאירוע.

לקישור לעמדה המשפטית כפי שפורסמה על ידי הרשות בפורמט PDF [לחצו/י כאן](#).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- הבהרה לעמדה משפטית מספר 105-23 בדבר פרמטרים לבחינת מהותיות הערכות השווי: שאלות ותשובות - עדכון יולי ודצמבר 2018

רקע

תקנה 8 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל - 1970 (להלן - "התקנה" ו-"התקנות", בהתאמה), כוללת הוראות בנוגע לדרישת הגילוי ו/או הצירוף של הערכות שווי מהותיות ומהותיות מאוד לדוחות התקופתיים. התקנה קובעת כי מקום בו שימשה הערכת שווי מהותית בסיס לקביעת ערכם של נתונים בדוח התקופתי, לרבות קביעה כי אין צורך בשינוי ערכם של נתונים כאמור, ייתן גילוי לפרמטרים שונים כמפורט בתקנה 8(ט) לתקנות, לרבות זיהוי נושא ההערכה, עיתוי ההערכה, שווי נושא ההערכה, זיהוי המערך ואפיוניו, מודל ההערכה וההנחות שלפיהן ביצע מעריך השווי את ההערכה. **כן קובעת התקנה כי מקום בו הערכת שווי הינה מהותית מאוד, התאגיד יצרפה לדוח התקופתי.**

בכדי ליצור אחידות דיווחית וודאות בפני התאגידים המדווחים, פרסם סגל הרשות לניירות ערך (להלן - "סגל הרשות") בדצמבר 2010 את עמדה משפטית מספר 105-23: פרמטרים לבחינת מהותיות הערכות שווי (להלן - "העמדה המשפטית"), המפרטת בדבר עמדת סגל הרשות בנוגע לפרמטרים הכמותיים המנחים את סגל הרשות בבחינת מהותיות הערכות שווי. בחודשים מרץ ויולי 2014 פרסם סגל הרשות עדכונים לעמדה המשפטית (לחזור המחלקה המקצועית מיולי 2014 הסוקר את העדכון [האחרון](#) לעמדה המשפטית [לחצו כאן](#)).

ביום 20 בפברואר 2011 פורסמה הבהרה לעמדה משפטית מספר 105-23 בדבר פרמטרים לבחינת מהותיות הערכות שווי: שאלות ותשובות (להלן - "ההבהרה"). הבהרה זו עודכנה מספר פעמים במהלך השנים.

כזכור, בהתאם לעמדה המשפטית **הערכת שווי מהותית הינה הערכת שווי אשר עומדת בלפחות אחד מבין המבחנים הבאים:**

1. נושא הערכת השווי מהווה לפחות 5% מסך נכסי החברה כפי שמוצגים בדוח על המצב כספי המאוחד ליום האחרון של תקופת הדיווח (להלן - "המבחן המאזני").
2. השפעת השינוי בשווי כתוצאה מהערכת השווי על הרווח הנקי או על הרווח הכולל, לפי העניין, מהווה לפחות 5% מסך הרווח הנקי או הרווח הכולל בהתאמה, של התאגיד לתקופת הדיווח וכן מהווה לפחות 2.5% מההון העצמי של התאגיד לתום תקופת הדיווח (להלן - "המבחן התוצאתי" או "החזקה הכמותית התוצאתית").

הערכת שווי מהותית מאוד הינה הערכת שווי המקיימת כפל מהותיות, על פי הפרמטרים המוגדרים לעיל. (דהיינו, יש לקרוא 10% במקום 5% ו-5% במקום 2.5%).

הערכת שווי מהותית מאוד בתאגיד קטן, הינה הערכת שווי המקיימת סף כמותי **פי שתיים** מהערכת שווי מהותית מאוד, על פי הפרמטרים המוגדרים לעיל (קרי יש לקרוא 20% במקום 10% לעניין המבחן המאזני והתוצאתי ו-10% במקום 5% לעניין סף הון עצמי מינימלי).

ביישום מבחן הרווח בהערכות שווי מהותיות, בהערכות שווי מהותיות מאוד ובהערכות שווי מהותיות מאוד בתאגיד קטן, לצורך בחינת השפעת ההערכה על ההון, יילקח ההון **בניכוי** זכויות שאינן מקנות שליטה.

להלן קישורים לחוזרי המחלקה המקצועית הכוללים סקירה של העדכונים הקודמים להבהרה:

- עדכון דצמבר 2015 (לחזור המחלקה המקצועית הסוקר את עדכון ההבהרה מדצמבר 2015 [לחצו כאן](#)).
- עדכון דצמבר 2016 (לחזור המחלקה המקצועית הסוקר את עדכון ההבהרה מדצמבר 2016 [לחצו כאן](#)).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- הבהרה לעמדה משפטית מספר 105-23 בדבר פרמטרים לבחינת מהותיות הערכות השווי: שאלות ותשובות - עדכון יולי ודצמבר 2018 (המשך)

בחודש יולי 2018 פרסם סגל הרשות עדכון נוסף להבהרה (להלן - "עדכון יולי 2018") באמצעות הרחבת שאלה ותשובה 3 (הוספת סעיף קטן 5).

עדכון שאלה ותשובה 3 במסגרת עדכון יולי 2018:

שאלה זו עוסקת בנסיבות בהן הערכות שווי עברו את הספים הכמותיים שנקבעו במסגרת העמדה המשפטית, אך בחינה איכותית מביאה למסקנה אחרת לפיה הערכות השווי לא תיחשבה כמהותיות מאד.

לתשובת סגל הרשות התווספה דוגמה חמישית (בסעיף קטן 5) באשר לפרטים אשר הערכות שווי המתייחסות אליהם לא תיחשבה כמהותיות מאד כאמור, אף אם הן עברו את הספים הכמותיים שנקבעו בעמדה המשפטית, ולפיכך לא יידרש צירופן.

הדוגמה החמישית עוסקת בהערכת שווי שנועדה לצורך בחינת ירידת ערך תקופתית של מוניטין המחויבת מכוח תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, אשר התבצעה מבלי שהיו סממנים לירידת ערך, ואשר נערכה בנסיבות שבהן ברור לחלוטין, שהסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים

הרלוונטית גבוה משמעותית מהערך שלה בספרים ופוטנציאל אפשרי לירידת ערך עתידית הוא קלוש. זאת, ובלבד שניתן גילוי להערכת השווי האמורה כהערכת שווי מהותית בהתאם לתקנה 8ב(ט)(חלף כמהותית מאוד).

להלן תיאור תמציתי של שיקולים ודגשים אשר נכללו במסגרת עדכון יולי 2018 ואשר על בסיסם יתאפשר לקבוע כי ניתן שלא לצרף הערכת שווי מהותית מאד:

- גיבוש המסקנה לפיה ייקבע כי "ברור לחלוטין" שסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים גבוה משמעותית מהערך בספרים יידרש להיעשות בהסתמך על הרווחים החיוביים בפועל (קרי, ללא הנחת שיפור), תזרים המזומנים התפעולי החיובי לרבות רכיביו העיקריים בפועל, המצב העסקי, רמת ההכנסות בפועל, שיעורי הרווחיות הגולמית והתפעולית ורמת המכפילים המינימאליים בענף (או, מהמחיר המצוטט, כאשר מדובר על יחידה מניבת מזומנים שיש לגביה מחיר מצוטט). לפיכך, מצבים שבהם הפער המשמעותי בין הערך בספרים לבין הסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים מתבסס בעיקר על תחזיות של החברה לשיפור רמת הביצועים, לא יוכלו להיחשב לעניין זה כנסיבות המאפשרות סתירה של החזקות הכמותיות.
- לא ניתן יהיה לגבש מסקנה כזו ככל שהייתה שנה אחת או יותר המאופיינת במגמה שלילית מהותית בנתונים האמורים או בחלקם במהלך שלוש השנים שנסתיימו במועד הבחינה.
- לא ניתן יהיה לגבש מסקנה כזו במקרים בהם אין היסטוריית ערכים מספקת (כגון בעסק שהוקם לפני פחות משלוש שנים או שבידי התאגיד אין נתונים היסטוריים מספקים לגביו).
- הסכום בר ההשבה יחשב "גבוה משמעותית" מהערך בספרים מקום שהסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים גבוה פי 2 לפחות מערכה בדוחות הכספיים.
- במצבים בהם ייקבע כי ניתן שלא לצרף הערכת שווי מהותית מאד אלא להסתפק בגילוי לפי תקנה 8ב(ט), גילוי כאמור יכול להתייחס לתזרים המזומנים התפעולי או לפרמטר אחר, כגון ה-EBITDA, שהביא בחשבון התאגיד המדווח ורמת המכפיל המינימאלי או המשתנה הרלוונטי האחר, המצביעים כי ברור שלא חלה ירידת ערך.

כתזכורת נציין כי במסגרת הסיפא לתשובה לשאלה 3 נאמר כי ייתכנו מצבים חריגים נוספים בהם בחינה איכותית של עובדות ונסיבות המקרה, תוביל למסקנה לפיה הערכת שווי אשר עמדה במבחנים הכמותיים, אינה מהותית. בכדי להגיע למסקנה שכזו, על התאגיד לאבחן את המאפיינים

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- הבהרה לעמדה משפטית מספר 105-23 בדבר פרמטרים לבחינת מהותיות הערכות השווי: שאלות ותשובות - עדכון יולי ודצמבר 2018 (המשך)

הייחודיים לו ואשר שונים משמעותית מאלו של תאגידים אחרים. להבנתנו, במקרים כאמור יהיה זה נכון לקבלת הנחיה מקדמית מסגל הרשות.

בחודש דצמבר 2018 פרסם סגל הרשות עדכון נוסף להבהרה (להלן - "עדכון דצמבר 2018") באמצעות הרחבה בשאלה ותשובה 4.

שאלה: תקנה 8 קובעת כי הערכת שווי מהותית מאוד אשר שימשה בסיס לקביעת ערכם של נתונים בדוח התקופתי, תצורף לדוח התקופתי. האם המבחנים הכמותיים לבחינת מהותיות הערכות שווי שנקבעו בעמדה המשפטית חלים גם על הערכות שווי מהותיות או מהותיות מאוד, לפי העניין, אשר תוצאותיהן אינן משפיעות על הדוח על המצב הכספי, דוח רווח או הפסד, דוח על הרווח הכולל, או דוח על השינויים בהון?

ככל שלא, כיצד יש לבחון את מידת המהותיות של הערכות אלה?

בהתאם לנוסח התשובה לפני עדכון דצמבר 2018, הרי שלא היה נדרש להחיל את המבחנים הכמותיים לבחינת מהותיות הערכות שווי אשר תוצאותיהן אינן משפיעות על הדוח על המצב הכספי, דוח רווח או הפסד, דוח על הרווח הכולל, או דוח על השינויים בהון. המבחנים הכמותיים אשר נקבעו בעמדה, התייחסו להערכות שווי אשר תוצאותיהן משפיעות על נתוני הדוח כאמור ומשכך, מהותיות הערכות שווי שתוצאתן שימשה בסיס לקביעת ערכם של נתונים בדוח התקופתי, שאינם חלק מדוחות אלו, תיבחן בהתאם לעובדות ולנסיבות המקרה.

תשובה 4 במסגרת עדכון דצמבר 2018 לעמדת סגל הרשות, מקום בו שימשה הערכת שווי בסיס לקביעת ערכם של נתונים בדוח התקופתי, ותוצאותיה אינן משפיעות על המדידה בדוח על המצב הכספי, דוח רווח או הפסד, דוח על רווח הכולל או דוח על השינויים בהון (כגון הערכת שווי המהווה בסיס לגילוי שווי הוגן של פריט נדל"ן להשקעה המוצג במודל העלות), המהותיות שלה תיבחן לפי מבחן מאזני מותאם ולעתים גם לפי מבחן תוצאתי מותאם.

דוגמאות רלוונטיות למצבים שבהם עשוי להידרש צירוף של הערכת שווי כאמור, הן כאשר נִיתן גילוי במסגרת הדוח התקופתי לשווי של נכס או פעילות מוחזקים או עתידיים (כגון: פריט רכוש קבוע, נדל"ן להשקעה או נכס בלתי מוחשי; או, שווי של פריט כאמור שקיימת התקשרות לרכישתו, אם השווי שדווח שונה ממחיר הרכישה). מאידך, שאלה ותשובה זו אינן רלוונטיות לעניין גילוי שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות הנמדדות לפי עלות מופחתת הנדרש מכוח תקן דיווח כספי בינלאומי 7, מכשירים פיננסיים: גילויים (IFRS 7). כמו כן, צירוף הערכת שווי בהתאם לשאלה ותשובה זו לא יידרש כאשר המדובר בדיווח על מכירה שצפויה להניב רווח עתידי כאשר השווי מבוסס על מחיר עסקה מחייבת או מזכר הבנות ולא על הערכת שווי.

המבחן המאזני המותאם

בעת ביצוע המבחן המאזני המותאם, יחושב היחס בין שווי הפריט הרלוונטי לבין סך נכסי התאגיד המדווח בדוח על המצב הכספי המאוחד למועד הרלוונטי, כאשר הם מותאמים בגין השווי של הפריט האמור ויתר הפריטים מסוגו, אם ניתן גילוי לשוויים של פריטים נוספים מסוג זה במסגרת אותו דוח (קרי, בניכוי ערך הספרים של הפריט או עלותו המתוכננת בדוחות הכספיים ובתוספת השווי שנקבע לו ולפריטים נוספים מאותו סוג, לפי העניין).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- הבהרה לעמדה משפטית מספר 105-23 בדבר פרמטרים לבחינת מהותיות הערכות השווי: שאלות ותשובות - עדכון יולי ודצמבר 2018 (המשך)

הספים הכמותיים למבחן המאזני המותאם יהיו אלה אשר חלים לגבי המבחן המאזני הרגיל, קרי: 5% לעניין הערכת שווי מהותית, ו-10% (20% בתאגיד קטן) לעניין הערכת שווי מהותית מאוד.

המבחן התוצאתי המותאם

לעמדת סגל הרשות, **המבחן התוצאתי המותאם** רלוונטי **רק כאשר** הערכת השווי צפויה להביא להכרה ברווח או בהפסד בדוחות הכספיים בתוך **תקופה קצרה**. לעניין זה, תקופה קצרה מתייחסת לתקופת הדיווח הרבעונית השוטפת שבמהלכה פורסם הגילוי, וגם לתקופת הדיווח הרבעונית העוקבת הסמוכה לה. אם התאגיד המדווח מפרסם דוחות במתכונת חצי שנתית, תקופה קצרה מתייחסת לתקופת הדיווח החצי שנתית השוטפת שבמהלכה פורסם הגילוי.

בין הדוגמאות לנסיבות כאמור נוספה לתשובה התייחסות למצב שבו ניתן דיווח על רכישה צפויה, אשר תביא להכרה בתוך תקופה קצרה ברווח ממחיר הזדמנותי שפורט בדיווח, ושנקבע על סמך הערכת שווי.

בעת ביצוע **המבחן התוצאתי המותאם**, יחושב **היחס** בין הרווח הנקי או הכולל, לפי העניין, הצפוי כתוצאה מהערכת השווי לבין הרווח התקופתי (שנתי) הצפוי של התאגיד המדווח.

באופן דומה לעיקרון שנקבע בהתייחס למבחן המאזני המותאם כאמור לעיל, **הספים הכמותיים** למבחן התוצאתי המותאם יהיו אלה אשר חלים לגבי המבחן התוצאתי הרגיל, קרי: 5% לעניין הערכת שווי מהותית, ו-10% (20% בתאגיד קטן) לעניין הערכת שווי מהותית מאוד, ובלבד שהסכום האמור מהווה 2.5%, 5% או 10% מההון בניכוי זכויות שאינן מקנות שליטה של התאגיד המדווח, בהתאמה. לעניין חישוב היחס שצוין לעיל, התאגיד המדווח יהיה רשאי לבצע התאמה ברווח התקופתי הצפוי, כך שתובא בחשבון גם ההשפעה של הרווח או ההפסד מהמכירה או הרכישה, לפי העניין, על הרווח התקופתי הצפוי ו/או על ההון.

עוד הובהר במסגרת ההבהרה, כי בכל הנוגע להערכת שווי ששימשה לצורך **בדיקה לירידת ערך** לא יחולו ההוראות המפורטות בשאלה ותשובה זו (אלא ההוראות המפורטות בשאלות ותשובות 8 ו-9 וכן החריג בשאלה ותשובה 3(5) להבהרה).

לקישור לעמדה המשפטית, כפי שפורסמה באתר הרשות לחצו כאן.

לקישור להבהרה במתכונתה העדכנית (לאחר עדכון דצמבר 2018), כפי שפורסמה באתר הרשות לחצו כאן.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- עדכון עמדה משפטית מספר 104-18: מתכונת הדיווח של תאגיד קטן פטור (ינואר 2019)

כזכור, בחודש מרץ 2017 פורסם ברשומות תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 (להלן - "התיקון" ו-"תקנות הדוחות") בדבר מדרג רגולציה - ביטול חובת פרסום דוח רבעוני על ידי תאגידים קטנים שהציבור אינו מחזיק בתעודות התחייבות שלהם (להלן - "תאגיד קטן פטור"). בסמוך לאותו מועד פרסם סגל רשות ניירות ערך (להלן - "הרשות" או "סגל הרשות") הודעה אשר נועדה להסב את תשומת לב התאגידים לפרסום ברשומות של התיקון ולאפשרות פרסום דוחות כספיים על בסיס חצי שנתי. הרשות הדגישה כי משמעות האמור היא כי החל מדוחות הרבעון הראשון של שנת 2017, ניתן ליישם את ההקלה. עוד הובהר במסגרת ההודעה כי בכוונת סגל רשות ניירות ערך לפרסם עמדת סגל מפורטת בנושא. **לחוזר המחלקה המקצועית בנוגע לפרסום התיקון ברשומות מחודש אפריל 2017 לחצו כאן.**

בהמשך לאמור, ביום 24 באפריל 2017 פרסם סגל הרשות את עמדה משפטית 104-18: מתכונת הדיווח של תאגיד קטן פטור, אשר כללה במסגרתה בין היתר, קובץ שאלות ותשובות בנושא **אופן יישום ההקלות** שפורסמו במסגרת התיקון (להלן - "העמדה המשפטית").

בסמוך לאותו מועד, ביום 14 במאי 2017 פרסם סגל הרשות עדכון ראשון לעמדה המשפטית (באמצעות הוספה של ארבע שאלות ותשובות) ובימים 9 באוגוסט 2017 ו-20 בנובמבר 2017 פרסם סגל הרשות עדכונים נוספים לעמדה המשפטית (באמצעות עדכון ארבע שאלות ותשובות קיימות והוספת ארבע שאלות ותשובות חדשות במסגרת עדכון אוגוסט 2017 ובאמצעות הוספת הבהרה ביחס למתן דיווח מידי על מתכונת הדוחות הכספיים או שינוי במתכונת כאמור במסגרת עדכון נובמבר 2017).

ביום 6 בינואר 2019, פרסמה הרשות עדכון נוסף לעמדה המשפטית ובמסגרתו נוספו שאלה ותשובה מספר 17 ולהלן סקירה תמציתית של עיקריהן:

שאלה מספר 17

מהו הגילוי הנדרש מתאגיד קטן פטור, אשר מיישם את ההקלה בדבר דיווח במתכונת חצי-שנתית, ומבקש לבצע חלוקת דיבידנד (להלן - "החלוקה") על בסיס **דוחות כספיים סקוריים** (אותם ערך לצרכיו הפנימיים) לרבעון הראשון או השלישי, אשר **לא פורסמו** לציבור המשקיעים?

תשובה

בהתאם להוראות תקנה 37(א)(1) לתקנות הדוחות, תאגיד מדווח נדרש לפרסם דיווח מידי בנוגע להחלטת הדיירקטוריון על ביצוע חלוקה (כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999), תוך מתן גילוי לנתונים מסוימים וביניהם, נימוקי הדיירקטוריון לחלוקה ופרטים בדבר הבחינה שערך בקשר עם השפעת החלוקה על מצבו הכספי של התאגיד.

הנחת הבסיס להוראות תקנה זו, הייתה כי בפני ציבור המשקיעים קיים **הדוח הכספי** של התאגיד אשר על בסיסו מבוצעת החלוקה. הנחה זו אינה מתקיימת בנסיבות של **תאגיד קטן פטור** המיישם את ההקלה בדבר דיווח במתכונת חצי-שנתית ומבצע את החלוקה על בסיס דוחות כספיים לרבעון הראשון או השלישי, אשר אינם מפורסמים לציבור.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- עדכון עמדה משפטית מספר 104-18: מתכונת הדיווח של תאגיד קטן פטור (ינואר 2019) (המשך)

משכך, בנסיבות אלו, על התאגיד ליישם את דרישות הגילוי לפי הוראות התקנה באופן רחב, תוך הקניית הכלים הנדרשים לציבור המשקיעים לצורך ניתוח והבנה של החלטת החלוקה, נימוקי הדירקטוריון לחלוקה, המידע הכספי שהונח בפניו והבחינה שביצע בקשר לכך. ככל שבחר התאגיד לפרסם את הדוח הכספי אשר על בסיסו התקבלה החלטת החלוקה, כחלק מיישום סטנדרט הגילוי הנדרש לעיל, עמדת סגל הרשות היא כי פרסום כאמור ייתר את הצורך של התאגיד לפרסם מידע שמקורו בדוח הכספי על בסיסו בוצעה החלוקה. פרסום הדוח הכספי כאמור לא ייחשב אירוע המשנה את מתכונת הדיווח החצי שנתי של התאגיד ולא יחייב אותו בפרסום עוקב של הדוחות הכספיים לרבעון הראשון או השלישי, כל עוד הוא ימשיך להיחשב לתאגיד קטן פטור.

משמעות האמור לעיל הינה כי לתאגיד קטן פטור המבצע חלוקה על בסיס דוחות כספיים לרבעון הראשון או השלישי מוקנית אפשרות בחירה לפרסם את הדוח הכספי הסקור שנערך לצרכיו הפנימיים או לפרסם מידע הרלוונטי להחלטה בדבר החלוקה שמקורו בדוח הכספי.

להורדת העמדה המשפטית במתכונתה המעודכנת לאחר עדכון ינואר 2019 בפורמט PDF [לחצו כאן](#).

לחזור מקצועי הכולל סקירה של העמדה המשפטית המעודכנת על מכלול השאלות והתשובות אשר נכללו במסגרתה כפי שפורסמה בחודש ינואר 2019 [לחצו כאן](#).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• עמדת סגל מספר 110-01 בנושא חברות דואליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר

ביום 30 בדצמבר 2018 פרסם סגל רשות ניירות ערך (להלן - "סגל הרשות") את עמדת סגל מספר 110-01, חברות דואליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר (להלן - "עמדת הסגל").

עמדת הסגל כוללת ריכוז מידע מעודכן למועד פרסומה לגבי הליכי ההנפקה, מתכונת הדיווח, וכן רישום למסחר ומחיקה ממסחר של חברות ברישום כפול (להלן - "חברות דואליות"). מטרת העמדה היא להבהיר ולשקף את התהליכים האמורים עבור חברות דואליות וחברות השוקלות רישום כפול.

להלן סקירה של עיקרי עמדת הסגל:

1. רישום למסחר של חברה דואלית

1.1. מסמך רישום

מסמך הרישום הנו בדרך כלל שער הכניסה להסדר הרישום הכפול תחת פרק ה' לחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן - "החוק").

בשונה ממתכונת הדיווחים הרגילה של חברה דואלית, חובת הדיווח של **מסמך הרישום** מקורה **בדין הישראלי** ולא בדין הזר, ושפת הדיווח של מסמך הרישום היא בהתאם השפה העברית.

מסמך הרישום נדרש אגב רישום למסחר לפי סעיף 35 יז לחוק, ולכן אינו נדרש במקרה של תאגיד מדווח אשר נסחר כבר בבורסה לניירות ערך בתל אביב (להלן - "הבורסה") ומבקש לעבור למתכונת דיווח לפי הוראות פרק ה' לחוק (פרק ה' עוסק ברישום ניירות הערך של תאגיד חוץ למסחר בבורסה בישראל).

1.2. חברות שאינן מאוגדות בישראל

1.2.1. היתר רישום למסחר

פרק ה'3 מתייחס כאמור לרישום למסחר של תאגיד חוץ, אשר מוגדר כתאגיד שהואגד בישראל וניירות ערך שלו רשומים למסחר בבורסה בחו"ל. לצד זאת, מוקנית לרשות לניירות ערך סמכות להחליט כי הוראות פרק ה'3, כולן או מקצתן, יחולו על תאגיד זר שהואגד מחוץ לישראל וניירות הערך שלו רשומים למסחר בבורסת רישום כפול.

לאור האמור, תאגיד זר אשר מבקש להירשם למסחר **כחברה דואלית**, נדרש להציג לצד מסמך הרישום, גם בקשה לסגל הרשות לפי סעיף 35 ל(ה) לחוק, כך שרישומה למסחר בבורסה כחברה דואלית **מותנה** באישור הבקשה כאמור.

1.2.2. התחייבות לאימוץ הוראות חוק החברות

הרישום למסחר דואלי בבורסה בתל אביב אינו מחיל על חברה הנסחרת בבורסה בחו"ל משטר דיני חברות שונה מזה שחל עליה עד כה (קרי, דיני החברות החלים עליה במקום התאגדותה), ובדומה לתפיסה הדיווחית, גם בהיבט זה ישנה הישענות על הכללים החלים על החברה בבורסה הזרה.

יחד עם זאת, על רקע האמור, חברה דואלית זרה נדרשת לכלול במסמך הרישום **התחייבות** כי אם תימחק ממסחר בבורסה הזרה מסיבה כלשהי, באופן שניירות הערך שלה ייסחרו בישראל **בלבד** ויחולו עליה הוראות פרק ו' לחוק (הפרק העוסק בדיווח שוטף) אזי, יחולו עליה כמו כן, הוראות סעיף 39א לחוק באופן שהיא תהיה כפופה להוראות לפי חוק החברות ותקנות לפי חוק זה. התחייבות כאמור הינה תנאי מקדמי לקבלת היתר לרישום למסחר.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- עמדת סגל מספר 110-01 בנושא חברות דואליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר (המשך)

1.2.3. תמצית השוואת דינים

כאשר מדובר בתאגיד זר לא תמיד ברור מהי המסגרת הרגולטורית אשר חלה על התאגיד בשוק הזר. נוכח האמור, חברה זרה תתבקש לכלול במסמך הרישום שלה **תמצית השוואת דינים**, אשר תתייחס בקצרה להסדרים רגולטוריים שחלים עליה בשוק בו היא רשומה למסחר ובמדינה בה התאגדה (כגון, הסדרי הממשל התאגידי העיקריים שחלים על החברה והוראות ייחודיות אחרות).

1.3. השלכות מיסוי

החזקה ו/או מסחר בניירות הערך של החברה עשוי לייצר חשיפות מס למחזיקים. לאור האמור, על החברה לכלול במסגרת מסמך הרישום גם **גילוי** לעניין השלכות המיסוי למחזיקי ניירות הערך הישראלים בחברה.

1.4. מסמכים נלווים

במקרה בו הדין הזר מאפשר הכללה של דיווחים על דרך הפנייה באמצעות קישור (היפר-לינק) לדיווחים בבורסה הזרה, באפשרות החברה לבצע הכללה על דרך הפנייה בדרך האמורה בכל הנוגע למסמכים נוספים אשר היא נדרשת בהגשתם לצד מסמך הרישום, תוך הכללת הצהרה מפורשת לפיה החברה לוקחת אחריות על המידע האמור כאילו הוא דווח במקור בישראל.

1.5. רישום מותנה למסחר

חברה יכולה להחליט כי היא מעוניינת לבצע רישום דואלי למסחר בכפוף לביצוע **הנפקה** של ניירות ערך בישראל. בהתאם למסלול זה, רישום למסחר יתבצע רק בכפוף להצלחת ההנפקה, בדומה לנהוג בהנפקת ניירות ערך לראשונה בידי תאגידי מדווחים (IPO).

במקרה של רישום מותנה בהנפקה, על החברה להגיש במסגרת התהליך את **כל** המסמכים הנדרשים הן לתהליך הרישום למסחר והן לתהליך ההנפקה כמפורט בעמדת הסגל (לרבות: מסמך רישום, בקשת היתר לרישום למסחר, טיוטת תשקיף, בקשת פטור לפי סעיף 35כט (מבנה וצורה של תשקיף), חוות דעת עורך דין זר ביחס לתשקיף וכל מסמך נלווה רלוונטי אחר אשר נדרש על פי דין).

1.6. ניירות ערך שניתן לרשום למסחר

דיווח לפי הוראות פרק ה'3 מותנה ברישום למסחר של אותו נייר ערך שנסחר בבורסה הזרה. דהיינו, אין די בכך שהחברה תיסחר בשני השווקים, אלא נדרש רישום דואלי של נייר הערך הספציפי, הנסחר בבורסה הזרה.

מנגד, רישום למסחר או הנפקה של **אגרות חוב** בישראל בלבד, כחברה דואלית, יתאפשרו כאשר **מניותיה** של החברה נסחרות ברישום כפול, כמפורט להלן (ראה מטה תחת הכותרת "הנפקת ניירות ערך שייסחרו בישראל בלבד").

עוד יובהר בהקשר זה, כי הרישום הדואלי מותנה במסחר של נייר הערך הדואלי אך ורק באחת מהבורסות המניות בתוספת השנייה או השלישית לחוק ("**בורסת רישום כפול**")⁵.

⁵ בהקשר זה יובהר כי זירות ה- OTC או הבורסה המשנית בלונדון אינן מאפשר רישום דואלי כאמור.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- עמדת סגל מספר 110-01 בנושא חברות דואליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר (המשך)

2. תהליך ההנפקה של חברה דואלית - תשקיפים ומסמכים נלווים

2.1. רקע

הסדר הרישום הכפול נועד ביסודו לחול על נסיבות של רישום למסחר של חברה דואלית, להבדיל מנסיבות של הנפקה. כך, בעוד שביחס לרישום למסחר נדרש רק מסמך רישום המתבסס על הגילוי הזר, ביחס להצעת ניירות ערך לציבור בישראל לא ניתן פטור דומה, ויש דרישה לפרסם תשקיף בישראל.

סעיף 35 לחוק מעניק לרשות ניירות ערך סמכות לפטור מהוראות הנוגעות לפרטים, מבנה וצורה של תשקיף של חברה דואלית, באופן שבכפוף למתן פטור, התשקיף יתבסס על דיווחיה הזרים של החברה והסדרי הגילוי הזרים אליהם היא כפופה.

2.2. בחינת התשקיף על ידי הרשות

ככלל, בדומה לנהוג בפקוח השוטף, גם במסגרת תשקיף הנפקה, הרשות מתבססת על הגילוי שניתן על-ידי החברה בהתאם להוראות הדין הזר. הבדיקה מתמקדת בהגשת חלקי התשקיף השונים, חוות הדעת, פטורים שהתבקשו וכן ההיבטים הנוגעים לגילוי אודות התחייבויות תשקיפיות.

2.3. זכאות והארכה של תשקיף מדף

זכאותה של חברה דואלית לתשקיף מדף נבחנת בהתאם לסעיף 23א לחוק והתקנות מכוחו. התקנות קובעות דרישה לקיום חובות הדיווח החלות על התאגיד, ובעניינה של חברה דואלית החובות הרלבנטיות הן בעיקר הוראות הדין הזר החלות עליה. חלק דוח הפרות, על חברה דואלית לצרף לטיטת התשקיף הראשונה המוגשת לרשות ניירות ערך חוות דעת של עורך דין המומחה לדין הזר, אשר קובעת כי החברה עומדת בדרישות הדין הזר לזכאות לתשקיף מדף, וכי הייתה זכאית לקבל היתר לתשקיף מדף בבורסה בחו"ל אילו הייתה מבקשת היתר תשקיף כאמור שם.

בהתאם לאמור, גם הארכה של תוקף תשקיף המדף הדואלי בשנה נוספת מצריכה הגשה של חוות דעת דומה.

זכאות החברה לתשקיף מדף בהתאם לדין הזר כאמור נבחנת כל העת, ולא רק במועד מתן ההיתר לתשקיף. לאור זאת, על כל דוח הצעה מכוח תשקיף המדף להיות מלווה בהצהרה עדכנית אשר תישלח לסגל הרשות במתכונת לא פומבית, ואשר לפיה למיטב ידיעת החברה היא עדיין עומדת בתנאים הדרושים.

2.4. פרטים, מבנה וצורה של תשקיף של חברה דואלית

כאמור לעיל, בכפוף לקבלת פטור בהתאם לסעיף 35 לחוק, יהיה תשקיף החברה הדואלית דומה במבנהו, צורתו והפרטים שכלול, לתשקיף שהיה מוגש על ידי החברה בבורסה הזרה. אם התשקיף כולל על דרך הפנייה דיווחים אשר לא פורסמו בישראל, מסמכים אלה יצורפו לתשקיף עצמו. כאשר הדין הזר מאפשר הכללה באמצעות קישור (היפר-לינק) לדיווחים בבורסה הזרה, באפשרות החברה לבצע הכללה על דרך הפנייה כאמור, ובלבד שתכלול במסגרת התשקיף הצהרה מפורשת לפיה החברה לוקחת אחריות על המידע האמור כאילו הוא דווח בישראל.

שפת התשקיף יכולה להיות אנגלית או עברית לבחירת החברה, ואף ניתן לחלק את התשקיף לחלקים בשפה העברית ולחלקים בשפה האנגלית.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• עמדת סגל מספר 110-01 בנושא חברות דאליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר (המשך)

על עטיפת התשקיף תובלט העובדה כי החברה מדווחת בהתאם לפרק ה'3 לחוק וכי הדיווחים השוטפים של החברה שיוגשו בעתיד יהיו בשפה האנגלית. כמו כן יודגשו על גבי עטיפת התשקיף התחייבויות תשקיפיות שקשורות בהנפקה בישראל.

2.5. מסמכים נלווים

ככלל, חברה דאלית נדרשת להגיש את כל המסמכים הנלווים לתשקיף ככל תאגיד מדווח אחר, לרבות אישור הבורסה, אישור על ייפוי כוח, אישור עו"ד להטמעת שינויים ואישור על קבלת ההיתרים הדרושים על פי דין, פרוטוקולים ועותק מסמכי ההתאגדות של המנפיק היכן שנדרש (IPO) וכיו"ב.

בנוסף, נדרשת חברה דאלית לכלול בתשקיף הסכמה של רואה החשבון המבקר של החברה להכללת חוות דעתו בתשקיף ההצעה לציבור בישראל.

לצד זאת, נדרשת חברה דאלית להגיש לסגל הרשות שני מסמכים נוספים כמפורט להלן:

2.5.1. חוות דעת של עורך-דין זר

חוות הדעת תוגש לסגל הרשות על גבי טופס לא פומבי ועליה לקבוע כי:

- החברה עומדת בתנאי הזכאות הזרים לקבלת תשקיף מהסוג שהיא מבקשת לגביו היתר בישראל.
- תשקיף המדף שהוגש בפועל עומד בדרישות הדין הזר הנוגעות למבנהו, צורתו ופרטיו של התשקיף שהיה מוגש על ידיה בשוק הזר, אילו הייתה מגישה שם את התשקיף (במידת הצורך, חוות הדעת יכולה להחריג פרטים מסוימים שנכללו בתשקיף נוכח העובדה שההנפקה מתבצעת בישראל).

2.5.2. בקשת פטור לפי סעיף 35כט לחוק

בקשת הפטור תוגש על גבי טופס דיווח לא פומבי ותכיל את הפירוט הבא:

- מידע אודות זהות המנפיקה (שם ומקום מסחר);
- סוג התשקיף אשר מתבקש לגביו פטור;
- פרטים אודות התשקיף שיוגש בהתאם לבקשת הפטור - לרבות מבנהו, צורתו והגילוי שיופיע בו (למשל, אם מדובר בתשקיף שערוך כולו לפי הדין הזר, או שמא הפטור מבוקש לגבי פרקים מסוימים);
- תנאים והגבלות אשר חלים בקשר להנפקות של החברה בבורסה הזרה בהתאם לסוג התשקיף ובכלל, אם ישנם;
- נסיבות רלוונטיות אחרות בקשר עם ההנפקה, אם קיימות;
- התנאים אשר בהם יותנה הפטור, לרבות קיומן של התחייבויות של החברה בקשר עם ההנפקה בישראל, קיומה של חוות דעת עו"ד זר כמפורט לעיל ותנאים נוספים אם רלוונטי;
- בקשה כי רשות ניירות ערך תפעיל סמכותה בהתאם לסעיף 35כט לחוק ותקבע כי החברה רשאית לערוך את התשקיף בהתאם לאמור לעיל.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- עמדת סגל מספר 110-01 בנושא חברות דואליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר (המשך)

2.6. התחייבות בתשקיף חברה דואלית

הרשות עשויה להתנות את בקשות הפטור הנוגעות לתשקיף החברה הדואלית בהתחייבויות של החברה כלפי המשקיעים בישראל ואשר קשורות בהנפקה שתבוצע בישראל. התחייבויות ינוסחו בשפה העברית או האנגלית לבחירת החברה, ויפיעו על גבי עטיפת התשקיף שהחברה מפרסמת בישראל.

2.6.1. התחייבות לעמידה מתמשכת בזכאות לתשקיף מדף

כאשר חברה דואלית מבצעת הנפקה מכוח תשקיף מדף, על דוח הצעת המדף להיות מלווה **בהצהרה** של החברה לפיה למיטב ידיעתה היא עדיין עומדת בתנאים שמאפשרים לה להציע את ניירות ערך מהסוג שהיא מבקשת להציע מכוח תשקיף המדף.

לאור האמור, במסגרת תשקיף המדף תכלול החברה התחייבות כי הצעות עתידיות שתיעשנה מכוח התשקיף תהיינה כפופות להתקיימותה של זכאות מתמשכת של החברה להציע מכוח תשקיף המדף בבורסה הזרה, אילו היה התשקיף בתוקף שם.

2.6.2. תחולת סעיף 350 לחוק החברות

כאשר מדובר בחברה דואלית זרה אשר הוראות חוק החברות אין חלות עליה, תידרש החברה לכלול בתשקיף להנפקת אגרות חוב התחייבות כי החברה, בעלי השליטה ונושאי המשרה בה **לא יתנגדו** לבקשת הנאמן ו/או מחזיקי אגרות החוב אשר תוגש לבית המשפט בישראל **להחלת הדין הישראלי** לעניין פשרה והסדר חדלות פירעון, ככל שתוגש, וכן **שלא להתנגד** אם בית המשפט בישראל יבקש להחיל את הדין הישראלי לעניין זה, וכן לא להעלות טענות נגד סמכותו המקומית של בית המשפט בישראל בקשר עם הליכים שיוגשו על ידי הנאמן ו/או מחזיקי אגרות החוב של החברה. לצד האמור, תכלול החברה בתשקיף **הצהרה** כי אין מניעה לפי הדין הזר שהליכים כאמור יתקיימו בישראל.

2.6.3. מודל הגילוי ההיברידי

חברה דואלית המנפיקה על פי תשקיף **אגרות חוב** בישראל, נדרשת לקחת על עצמה התחייבות לאימוץ **מודל הגילוי ההיברידי** בהתאם להחלטת מליאה מספר 1-2013 (שינוי במודל הטיפול ומתן הפטור לחברות ברישום כפול שמנפיקות אג"ח רק בישראל לקישור להחלטה [לחצי כאן](#)). מודל הגילוי ההיברידי יחול על החברה **רק** מקום בו לחברה אגרות חוב שנסחרות בישראל **בלבד וללא** אגרות חוב דומות מקבילות בבורסה הזרה.

מודל הגילוי ההיברידי קובע כי חברה כאמור תידרש לתת גילוי נוסף וייעודי למחזיקי אגרות החוב בישראל, לפי הדין הישראלי, אשר כולל, בין היתר, התייחסות לקיומם של **סימני אזהרה** לפי תקנה 10(ב)(4) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל – 1970 (להלן **"תקנות הדוחות"**) וצירוף **דוח תזרים מזומנים חזוי** במקרים הנדרשים בתקנה; גילוי אודות הבחינה שהתבצעה על ידי הדירקטוריון לגבי **מצב הנזילות** של החברה; דיווחים מידיים לטובת המחזיקים בתעודות ההתחייבות שבמחזור וכן פרטים על חלוקת דיבידנד, פדיון מוקדם של אגרות חוב, פשרה או הסדר וגילוי תואם בעניין זה לפי תקנות הדוחות.

ההתחייבות בתשקיף בעניין אימוץ המודל ההיברידי נדרשת **בכל מקום** בו מונפקות אגרות חוב על ידי חברה דואלית, בין אם הן מונפקות רק בישראל או בישראל ובבורסה זרה נוספת. קיומן של אגרות חוב מקבילות בבורסת רישום כפול לא מיתר את דרישת ההתחייבות בתשקיף, אלא רק מוציא את החברה מתחולת החובה ליישם את מודל הגילוי ההיברידי בפועל, כל עוד מתקיים התנאי הפוטר אותה מיישומו.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- עמדת סגל מספר 110-01 בנושא חברות דואליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר (המשך)

2.6.4. הנפקת מניות בכורה

הנפקת מניות בכורה מצריכה גילוי מפורט בין היתר בקשר לתנאי ניירות הערך, ובכלל זאת מאפייני מניות הבכורה, היבטי מיסוי, מדיניות חלוקת דיבידנדים והיסטוריית חלוקה של החברה בפועל, וההסדרים במקרה של הצעת רכש למניות הרגילות או הליך הסדר עם בעלי מניות הבכורה. לצד זאת, החברה צריכה לקחת על עצמה התחייבויות כמפורט להלן:

- במקרה שמניות הבכורה נסחרות רק בישראל (וכל עוד זהו המצב) - התחייבות שלא לעשות שימוש בסעיף 35 לחוק כדי למחוק את המניות הרגילות ממסחר; וכן התחייבות לרשום את מניות הבכורה למסחר בבורסת הרישום הכפול אם מסיבה כלשהי יימחקו המניות הרגילות של החברה ממסחר בישראל.
- במקרה שמניות הבכורה הינן דואליות - התחייבות שלא לפעול למחיקת מניות הבכורה מהמסחר בבורסת הרישום הכפול.

2.6.5. התחייבויות כלליות (Undertakings) שהחברה נדרשת להן בשוק הזר

לעתים חברות נוהגות לציין במסגרת חוות הדעת של עורך הדין הזר כי התשקיף שהוגש בישראל אינו כולל התחייבויות מסוימות אשר אותן הייתה מחויבת החברה לכלול בתשקיף הזר. התחייבויות כאלו נוגעות לעתים לפרוצדורה שנהוגה בשוק הזר ואינה רלוונטית לשוק הישראלי, אולם לעתים יש להן גם השלכה על מידע שיינתן למשקיעים ו/או על סטנדרט האחריות של החברה כלפי המשקיעים.

לאור האמור, סגל הרשות רואה חשיבות בכלילת ההתחייבויות האמורות גם בתשקיף הדואלי, בשינויים המחויבים. במקרה בו החברה מעוניינת שלא לכלול התחייבויות מסוימות, תפרט זאת החברה במסגרת חוות הדעת והדבר ידון מול סגל הרשות.

בנוסף, במקרה כזה, תידרש החברה לכלול במסגרת התשקיף הדואלי התחייבות לפיה זכויות המחזיקים בישראל לא ייפגעו כתוצאה מאי אימוץ התחייבויות כאמור במסגרת התשקיף הדואלי.

2.7. הנפקה של אגרות חוב המגובות בבטוחות

בדומה לרציונל העומד בבסיס הגילוי לפי המודל ההיברידי כמפורט לעיל, חברות דואליות אשר מנפיקות אגרות חוב שנסחרות בישראל בלבד ואשר מגובות בבטוחות, נדרשות לתת גילוי מלא אודות הבטוחות בהתאם לדין הישראלי. גילוי כאמור יינתן הן במועד ההנפקה (במסגרת התשקיף) והן באופן שוטף. כך, בין היתר, יחולו על החברה הוראות גילוי שונות בקשר עם הבטוחה כגון:

- אירוע או עניין אשר יש להם או עשויה להיות להם השפעה מהותית על ערכה של הבטוחה;
- צירוף הערכת השווי של הנכס המשועבד בהתאם לתקנה 8ב לתקנות הדוחות;
- פרטים שונים כגון תיאור הנכסים המשועבדים והתקיימות תנאים למימוש בטוחות.

הוראות הגילוי לעיל הן מייצגות ולא בהכרח ממצות.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- עמדת סגל מספר 110-01 בנושא חברות דואליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר (המשך)

2.8. הנפקת ניירות ערך שייסחרו בישראל בלבד

במקרים מסוימים עומדת לחברה דואלית האפשרות להנפיק ניירות ערך שייסחרו רק בישראל תחת מסגרת הרישום הכפול. עד כה התאפשרו הנפקות כאמור עבור שני סוגים של ניירות ערך: אגרות חוב ומניות בכורה. הנפקות אלו תחת המשטר הדואלי התאפשרו רק כאשר המניות הרגילות של החברה נסחרו ברישום דואלי - הן בבורסה בתל אביב והן בבורסה הזרה.

בהתאם, חברות שהנפיקו ניירות ערך כאמור, מוגבלות ביכולתן לעשות שימוש בסעיף 35 לחוק אשר מאפשר מחיקה חד צדדית של ניירות הערך של החברה מהמסחר בבורסה בתל אביב. כך, חברה אשר הנפיקה אגרות חוב שנסחרות בישראל בלבד ותפעל למחיקת מניותיה הדואליות ממסחר בתל אביב, תהפוך כתוצאה מכך **לתאגיד מדווח** הכפוף להוראות פרק ו' לחוק, נוכח אגרות החוב שבמחזור. בכל הנוגע למניות הבכורה, היות שתקנון הבורסה אינו מאפשר מסחר של מניות בכורה ללא מסחר במניות רגילות, הרי שהחברה הדואלית תהיה **מנועה** ממחיקת מניותיה הרגילות ללא רישום למסחר של מניות הבכורה גם בבורסה הזרה.

2.9. הודעה על כוונה להגיש בקשה להיתר

בשונה מהנהוג במקרה של תאגידים מדווחים שאינם חברות דואליות, ובשים לב לאופי הבחינה שמתבצעת על ידי סגל הרשות בקשר עם תשקיפים דואליים, חברות דואליות אינן נדרשות להודיע מראש לרשות ניירות ערך אודות כוונתן להגיש בקשה להיתר (למעט מקרים מיוחדים בהם מדובר בהנפקה בעלת מאפיינים ייחודיים או על רקע נסיבות מיוחדות).

2.10. מועדים

2.10.1. מועד הגשת התשקיף

חברה דואלית אינה כפופה למועדים הקבועים בדין הישראלי בכל הנוגע להגשת מסמך התשקיף וקבלת ההיתר. תשקיף החברה הדואלית מתבסס כאמור על גילוי בהתאם לדין הזר, ועליו להיות זהה לתשקיף אשר היה מוגש בחו"ל באותו המועד, ועד למועד מתן ההיתר. כך, אם בין מועד הגשת טיוטת התשקיף הראשון למועד קבלת ההיתר חל שינוי אשר היה מחייב על פי הדין הזר שינוי במבנהו, צורתו או פרטיו על פי הדין הזר, החברה תהיה מחויבת לעדכן את התשקיף וחוות הדעת של עורך הדין הזר בהתאם.

2.10.2. פרק הזמן לקבלת ההיתר

במרבית המקרים תשקיפי חברות דואליות נבדקים בנוהל מקוצר וממוקד תוך בחינת עניינים מסוימים בלבד, והשגת לוח זמנים קצר בדרך כלל לטיפול בתשקיף עד הליך מתן ההיתר. לצד זאת, ייתכנו מקרים בהם תידרש בדיקה חלקית, כגון במקרה של הנפקת ניירות ערך מיוחדים או על רקע נסיבות ייחודיות (כגון הנפקת אגרות חוב עם בטוחות).

2.11. דיווח על גבי טפסים ייעודיים

לרשותה של חברה דואלית עומדים **שני** טפסים שונים לדיווח בכל מה שקשור לתהליך ההנפקה - טופס לדיווחים לא פומביים (כגון טיוטת התשקיף, חו"ד עו"ד ובקשת הפטור) וטופס לדיווחים פומביים (כגון טיוטה פומבית, תשקיף סופי ודוח הצעת מדף) כך שמשך הטיפול צפוי להיות ארוך יותר.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- עמדת סגל מספר 110-01 בנושא חברות דואליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר (המשך)

3. חובות הגילוי של חברות דואליות

לאור הרציונל העומד בבסיס הסדר הרישום הכפול, ומבלי להידרש לדיון בשאלות פרשניות של הדין הזר (לרבות היקף הגילוי הנדרש מכוחו בעניינים שונים), עמדת סגל הרשות היא כי, ככלל לא צריך להתקיים הבדל בין חובות הדיווח החלות על חברות ישראליות אשר פרק ה'3 חל עליהן ובין חובות הדיווח החלות על חברות ישראליות הנבחרות בבורסות הרישום הכפול בלבד, למעט, במקרים בהם עשויה חברה להידרש לגילוי ייעודי נוסף בישראל זאת כיוון שהסדר הרישום הכפול נועד לעודד חברות הנסחרות בבורסות הזרות לבוא ולהירשם למסחר גם בבורסה מבלי שיידרשו לגילוי נוסף רק בשל פעולה זו.

סעיף 35 לא לחוק קובע כי חברת רישום כפול תגיש דיווחים לרשות ולבורסה לפי פרק ה'3 לחוק. בנוסף לכך, מוקנית לרשות סמכות להורות לחברות רישום כפול להגיש דוח מיידי אשר הן חייבות בהגשתו בהתאם לדין הזר. כמו כן, לרשות מוקנית סמכות להורות לחברת רישום כפול, לאחר שניתנה לה אפשרות להשמיע את טענותיה, להגיש דוח מתקן, אם נוכחה כי החברה הגישה דיווח שלא בהתאם להוראות הדין הזר. כמו כן רשאית הרשות לפנות אל הגוף המופקד על הפיקוח או האכיפה של הדין הזר.

עם זאת, סגל הרשות הבהיר כי ככלל, אין בכוונתו להפעיל את סמכויותיו באופן שיחייב חברות דואליות למסור גילוי שאינו ניתן על ידי חברות ישראליות אחרות הנסחרות באותן בורסות זרות.

4. מחיקה מן המסחר

4.1 מחיקה ממסחר בבורסה בתל אביב

סעיף 35 כח לחוק דן במקרה של מחיקה מן המסחר ביוזמת תאגיד חוץ, וקובע בין היתר כי תאגיד חוץ רשאי לבקש כי ניירות הערך שלו הרשומים למסחר בבורסה יימחקו ממסחר בה ובלבד שהודיע על כוונתו לעשות כן, בדוח מיידי שהוגש שלושה חודשים לפני המועד שביקש לקבוע לסיום המסחר. זכות זו שעומדת לתאגיד מוגבלת למצב בו רשומים ניירות הערך של התאגיד למסחר בבורסת רישום כפול וכל עוד לא הושעה המסחר בהם או התקבלה הודעה מבורסת הרישום הכפול על כוונה להשעות מסחר בהם או למחוק אותם ממסחר בה.

הבסיס להסדר המחיקה, כפי שגם עולה מדברי ההסבר לחוק, הינו כי ניירות הערך של התאגיד ימשיכו להיסחר בבורסה הזרה, הוראה אשר נועדה להבטיח את זכויות מחזיקי ניירות הערך בישראל, ולתת בידם אפשרות להחזיק בנייר ערך סחיר בבורסה מוכרת בחו"ל לאחר מועד המחיקה של החברה בבורסה.

על החברה לתת גילוי לעניין זה במסגרת הדוח המיידי אודות כוונת המחיקה. במסגרת הגילוי תאשר החברה כי וידאה שאין מניעה - טכנית או מהותית - כי סמוך לאחר המחיקה יתקיים בבורסה הזרה מסחר במלוא ניירות הערך של החברה אשר נסחרו בבורסה.

4.2 מחיקה ממסחר בבורסה בחו"ל

בהתאם להוראות סעיף 35(ב) לחוק, חברה דואלית אשר נסחרה בבורסה לפי הוראות פרק ה'3 וניירות הערך שלה נמחקו ממסחר בבורסה הזרה, תהיה כפופה להוראות פרק ו' ככל תאגיד מדווח. על רקע האמור, נקבעה בסעיף 36(א2) לחוק הקלה, לפיה החברה כאמור רשאית להמשיך ולדווח לפי הוראות פרק ה'3, היינו לפי כללי הגילוי הזרים, למשך שישה חודשים ממועד מחיקת ניירות הערך בבורסה הזרה, ובלבד שדיווחיה יכללו כל פרט העשוי להיות חשוב למשקיע הסביר.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• עמדת סגל מספר 110-01 בנושא חברות דואליות: הנפקה, דיווח, רישום ומחיקה ממסחר (המשך)

הקלה זו נועדה לאפשר לחברות זמן מספק להיערך ליצירת דוחות כספיים ועריכת הגילוי בדוחות העיתיים והשנתיים בהתאם לדין הישראלי. עם זאת, הקלה זו אינה חלה לגבי דיווחים מידיים שוטפים, אשר להם לא נדרשת לרוב היערכות מיוחדת.

5. הפיכת תאגיד מדווח לחברה דואלית

סעיף 35 לב לחוק קובע כי חברות שהינן תאגיד מדווח אשר ניירות הערך שלהן רשומות למסחר בבורסות מסוימות בחו"ל תוכלנה לעבור למתכונת דיווח שוטף בישראל במסגרת רישום כפול, אם התקבל לכך אישור ברוב קולותיהם של מחזיקי ניירות הערך של התאגיד, למעט בעלי השליטה, המשתתפים בהצבעה באספות מחזיקי ניירות הערך לסוגיהם שהתקיימו לעניין זה.

החלפה ממתכונת דיווח אחת לאחרת אינה עניין של מה בכך. מעבר למתכונת דיווח זרה מהווה שינוי מהותי ביותר שכן אין המדובר רק בשינוי שפת הדיווח אלא מדובר בכללי דיווח שאינם זהים לכללים הידועים והמוכרים לו, בשפה שונה ותחת פיקוחו של רגולטור אחר.

לאור היקפו ומשמעותו של השינוי האמור מצא לנכון המחוקק לקבוע כי החלפת מתכונת דיווח תיעשה רק בהסכמת מחזיקי ניירות הערך של התאגיד, מתוך הבנה שהמחזיקים שהשקיעו בתאגיד בהסתמך על תחולתו של חוק ניירות ערך על כל רבדיו (הוראות הגילוי והפיקוח) עלולים להיפגע מהשינוי המתוכנן. בהתאם, ההסדר נועד להבטיח כי החלטת החברה לוותר על דיווח לפי פרק ו' לחוק תתקבל בידי מחזיקי ניירות הערך אשר רכשו את ניירות הערך של החברה בהיותה תאגיד מדווח ותוך הסתמכות על מתכונת דיווח תואמת.

לאור האמור, במקרים בהם חברה ביצעה הנפקה בבורסה בחו"ל המוכרת לצרכי רישום כפול, ולאחר מכן פנתה לכלל מחזיקי ניירות הערך שלה בבקשה לעבור לדיווח לפי הוראות פרק ה'3, עליה לקיים אספות סוג כנדרש לפי הוראות סעיף 35 לב(ג) לחוק, תוך הבחנה לעניין זה בין מחזיקי ניירות הערך לסוגיהם הנסחרים בבורסה ומחזיקי ניירות הערך לסוגיהם אשר נסחרים בבורסה בחו"ל.

פרשנות זו היא מחויבת והכרחית בשים לב לכך שלמחזיקי ניירות הערך של החברה בחו"ל אין שום עניין בשימור מתכונת הדיווח בישראל ואף קיים להם אינטרס ברור לביטול תחולתו. על מנת למנוע מצב בו מחזיקי ניירות הערך בחו"ל, אשר כאמור אינם מסתמכים על דיווחי החברה בישראל, יהיו אלו אשר יכריעו בהחלטה על שינוי מתכונת הדיווח של החברה, יש לראות בהם סוג אחר של בעלי מניות לצורך ההצבעה בהתאם להוראות סעיף 35 לב לחוק.

סגל הרשות מדגיש כי אין לראות בעמדת הסגל מסמך ממצה בעניין הסדר הרישום הכפול, ומטבע הדברים יש לבחון בנוסף את הוראות הדין, הפסיקה, כללי הבורסה, והתייחסויות נוספות של הרשות, לשם קבלת תמונה מלאה.

לקישור לעמדת הסגל כפי שפורסמה על ידי סגל הרשות לחצו כאן.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

2. החלטות אכיפה חשבונאיות

- **החלטת אכיפה חשבונאית 18-1: הטיפול החשבונאי בעלויות עסקה בעת רכישה של נדל"ן להשקעה הנמדד במועדים עוקבים לפי מודל השווי ההוגן**

בחודש ינואר 2018, פרסם סגל רשות ניירות ערך (להלן - "סגל הרשות") החלטת אכיפה חשבונאית 18-1 (להלן - "החלטת האכיפה" או "ההחלטה") העוסקת בטיפול החשבונאי בעלויות עסקה בעת רכישה של נדל"ן להשקעה הנמדד במועדים עוקבים לפי מודל השווי ההוגן.

להלן סקירה תמציתית של עיקרי החלטת האכיפה:

תיאור המסכת העובדתית והטיפול החשבונאי שיושם

סגל הרשות נתקל במספר מקרים שבהם תאגידים מדווחים, המחזיקים בנכסי נדל"ן להשקעה המטופלים לפי **מודל השווי ההוגן** כמשמעותו בסעיף 30 לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 40, נדל"ן להשקעה (להלן - "IAS 40"), כללו את **עלויות הרכישה** של נכסי נדל"ן להשקעה במסגרת מדידת השווי ההוגן של הנכסים, למועדים הסמוכים למועד הרכישה. בחלק מן המקרים, עלויות העסקה האמורות הגיעו עד כדי כ-20% מעלות רכישת הנכס, הווה אומר, השווי ההוגן של נכסי הנדל"ן להשקעה כפי שנכלל בדוחות הכספיים של הישות הרוכשת במועדים הסמוכים לרכישה שיקף מחיר הגבוה עד כ-20% מהסכומים אשר שולמו למוכר בפועל.

החלטת סגל הרשות

לעמדת סגל הרשות, המדיניות החשבונאית אשר יושמה על ידי אותם התאגידים המדווחים אינה תואמת להוראות תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 13, מדידת שווי הוגן (להלן - "IFRS 13") שכן, פרט למקרים חריגים⁶, על התאגידים היה להכיר בהפסד מירידת ערך נדל"ן להשקעה, המיוחס לעלויות העסקה שהתהוו בעת הרכישה, במהלך התקופה השוטפת שבה הוכרו לראשונה הנכסים.

הבסיס להחלטת סגל הרשות

הגדרת **עלויות עסקה** ב-IFRS 13 הינה כדלקמן - "...העלויות למכירה של נכס... בשוק העיקרי (או בשוק הכדאי ביותר) עבור הנכס.... שניתנות לייחוס במישרין למימוש של הנכס... ומקיימות את שני הקריטריונים הבאים:

1. הן תוצאה ישירה של העסקה והן חיוניות לעסקה;
2. הן לא היו מתהוות על ידי הישות אם ההחלטה למכור את הנכס... לא הייתה מתקבלת..."

סוגים נפוצים של עלויות עסקה שעשויות להתהוות בעסקת רכישה של נדל"ן להשקעה כוללים בין היתר:

- מסי רכישה;
- עלויות ליווי משפטי ובדיקת נאותות;
- עלויות שכר טרחה שמאים;
- עלויות תיווך;
- אגרות שונות.

⁶ מקרים חריגים כאמור במסגרתם לא תידרש הכרה בהפסד מירידת ערך נדל"ן להשקעה בגין עלויות העסקה אשר התהוו לישות, עשויים לכלול נסיבות בהן, עלויות העסקה הביאו בפועל לתהליך השבחה של נכס הנדל"ן המתייחס או עלויות אשר התהוו במסגרת עסקאות הזדמנותיות (בהן קיים פער בין מחיר הרכישה אותו שילמה החברה ומחיר היציאה הצפוי).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- החלטת אכיפה חשבונאית 18-1: הטיפול החשבונאי בעלויות עסקה בעת רכישה של נדל"ן להשקעה הנמדד במועדים עוקבים לפי מודל השווי ההוגן (המשך)

סעיף 20 ל-40 IAS קובע כי נדל"ן להשקעה יימדד לראשונה לפי העלות, כאשר עלויות עסקה יכללו במדידה לראשונה זו. עוד קובע IAS 40 כי כאשר מדיניות החשבונאית של תאגיד מדווח הינה למדוד נדל"ן להשקעה לאחר מועד ההכרה לראשונה בו בשווי הוגן, יחולו הוראות IFRS 13. הוראות אלה קובעות כי **שווי הוגן** הינו מחיר שהיה **מתקבל ממכירתו** של הנכס בשוק העיקרי (או הכדאי ביותר) במועד המדידה בתנאי שוק נוכחיים, דהיינו, 'מחיר יציאה' (exit price) ולא 'מחיר כניסה', המוגדר בנספח א' לתקן כמחיר שהיה משולם כדי לרכוש נכס. בנוסף, סעיף 25 ל-IFRS 13 מבהיר בהקשר זה כי "המחיר בשוק העיקרי (או הכדאי ביותר) שמשמש למדידת השווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות לא יותאם בגין עלויות עסקה. עלויות עסקה יטופלו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים אחרים. **עלויות עסקה אינן מאפיין של נכס או התחייבות...**" (ההדגשה אינה במקור).

כמפורט בהרחבה במסגרת החלטת אכיפה חשבונאית 15-1 שפורסמה על ידי סגל הרשות בחודש פברואר 2015 ואשר עוסקת בשערוך נדל"ן להשקעה, כל עוד לא חל שינוי משמעותי במצבו של הנכס או במצבו של השוק הרלוונטי, המחיר אשר שולם למוכר בעסקה רגילה לרכישתו מהווה את **הראיה הטובה ביותר** לשווי ההוגן של הנכס, קרי, לתמורה אשר **צפויה להתקבל** כתוצאה ממכירתו. תמורה זו, **אינה** כוללת **עלויות עסקה** של הרוכש, ומשכך, בנסיבות רגילות, בתקופה השוטפת שבמהלכה הוכרו לראשונה הנכסים המניבים יוכר על ידי התאגיד הרוכש, הפסד משערוך בגובה עלויות העסקה⁷. על אף האמור לעיל, ראוי לציין כי על פי הוראות סעיף 4(ג) ל-IFRS 13, בנסיבות מסוימות, מחיר עסקה (בעת הכרה לראשונה) יכול שלא לייצג שווי הוגן, אם מחיר זה כולל עלויות עסקה. משכך, לעמדת סגל הרשות, במצבים שבהם המוכר נשא בעלויות אשר באופן רגיל משולמות על ידי הרוכש, בדרך כלל יש לבצע התאמה למחיר ששולם למוכר על מנת לנטרל עלויות אלה, וזאת בעת ההסתמכות על מחיר העסקה לצורך אמידת שווי ההוגן של הנכס.

עוד יצוין כי במקרים מיוחדים, **ייתכן** כי המחיר ששולם למוכר **אינו** מהווה עדות אובייקטיבית ומהימנה לשווי ההוגן של הנכס הנרכש. במצבים אלה, על אף העיקרון המצוין לעיל, ייתכן כי לא יוכר על ידי התאגיד המדווח הפסד בגין עלויות העסקה, כולן או חלקן, ואף ייתכן כי יוכר רווח למרות קיומן של עלויות עסקה. בפרט, האמור עשוי להתקיים כאשר עסקת רכישה הנכס אינה מהווה 'עסקה רגילה' (כהגדרתה בתקן)⁸ ועל כן **אינה** מעידה באופן טוב על שווי ההוגן של הנכס. מקרים כאמור יתרחשו:

- כאשר חלה בנכס **השבחה מובהקת** בתקופה שמאז רכישתו;
- כאשר עלויות העסקה יביאו באופן מובהק לחיסכון לרוכש (כגון, עלויות לביצוע בדיקה משפטית מורכבת אשר תיחסך לרוכש);
- כאשר יחידת החשבון של העסקה שונה מיחידת החשבון לצרכים חשבונאיים;
- כאשר עלויות העסקה התהוו במסגרת **עסקאות הזדמנותיות** (בהן קיים פער בין מחיר הרכישה אותו שילמה החברה ומחיר היציאה הצפוי).

⁷ העיקרון שלעיל עקבי גם עם האופן שבו נמדד שווי הוגן של השקעות במכשירים פיננסיים לגביהם קיים מחיר מצוטט בשוק פעיל, בהתאם להוראות סעיף 77 ל-IFRS 13.

⁸ 'עסקה רגילה' היא עסקה שמניחה חשיפה לשוק לתקופה שלפני מועד המדידה כדי לאפשר פעילויות שיווקיות שהן רגילות ונהוגות לעסקאות בהן מעורבים נכסים או התחייבויות כאלה; זו **אינה** עסקה כפויה (לדוגמא פירוק כפוי או מכירה בתנאי לחץ).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- החלטת אכיפה חשבונאית 18-1: הטיפול החשבונאי בעלויות עסקה בעת רכישה של נדל"ן להשקעה הנמדד במועדים עוקבים לפי מודל השווי ההוגן (המשך)
תיאור הטיפול שיושם

התאגידים המדווחים נשוא החלטת אכיפה זו קיבלו את עמדת סגל הרשות ותיקנו את מדיניותם החשבונאית בהתאמה. עם זאת, עקב פרק הזמן שחלף מאז רכישת הנכסים, מדיניות זו יושמה לגבי הנכסים אשר נרכשו על ידי התאגידים המדווחים במהלך התקופה השוטפת ואילך.

לקישור להחלטת האכיפה כפי שפורסמה על ידי סגל הרשות בפורמט PDF [לחצו/י כאן](#).

לקישור להחלטת אכיפה חשבונאית 15-1 בדבר שיערוך נדל"ן להשקעה כפי שפורסמה על ידי סגל הרשות בפורמט PDF [לחצו/י כאן](#).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• החלטת אכיפה חשבונאית 18-2: גילוי אודות חשיפות מס

בחודש מארס 2018, פרסם סגל רשות ניירות ערך (להלן - "סגל הרשות") החלטת אכיפה חשבונאית 18-2 (להלן - "החלטת האכיפה" או "ההחלטה") העוסקת בגילוי אודות חשיפות מס שהתקיימו לתאגיד בגין הלוואות שהוענקו לחברה בשליטת בעל השליטה בה וזאת בהתייחס לדוחות כספיים שנכללו בטיטוטת תשקיף הנפקה לראשונה של ניירות ערך לציבור.

להלן סקירה תמציתית של עיקרי החלטת האכיפה:

תיאור המסכת העובדתית והטיפול החשבונאי שיושם

תאגיד העוסק במישרין ובעקיפין באמצעות חברות המוחזקות על ידו בתחום הנדל"ן המניב בישראל, העניק במהלך השנים 2004 - 2014, הלוואות בסכומים שונים אשר הסתכמו במצטבר במאות מיליוני שקלים, לחברה קשורה שנשלטה על ידי בעל השליטה בו במועד הענקת ההלוואות (להלן - "ההלוואות" ו-"הלווה", בהתאמה). על אף היקפן המהותי של ההלוואות, בין התאגיד ללווה לא נחתם הסכם בכתב. הלווה עסק, בין היתר, בקבלת הלוואות מצדדים קשורים והענקתם לצדדים קשורים אחרים.

התאגיד זקף הכנסות ריבית לצרכי מס בגין ההלוואות בשיעורים שלא פחתו משיעורי הריבית המינימאליים שנקבעו בתקנות מס הכנסה. החל משנת 2007 ועד לשנת 2014 הלווה לא פרע את ההלוואות או חלק מהן.

בדוחות הכספיים לשנת 2016 התאגיד הכיר בירידת ערך במלוא סכום ההלוואות שהוענקו, ובמקביל הכיר בהכנסות מס נדחה ובנכס מס נדחה בגין הפסדים להעברה בגובה של עשרות מיליוני שקלים, אשר היוו עשרות אחוזים מהונו.

כחלק מהטיפול בטיטוטת התשקיף, ובשים לב למאפייני ההלוואות (לרבות: היעדר קיומו של הסכם בכתב; היעדר פירעונות סדירים וכן קיום בעל שליטה משותף במועד הענקת ההלוואות), נתבקש התאגיד לפרט האם הסכומים שהועמדו בעבר כהלוואות לטובת בעל השליטה הקודם עשויים להיחשב לצרכי מס כדיבידנדים, ובהתאם לכך, לא יוכרו כהפסדים לצרכי מס, ואין להכיר בגינם בנכס מס נדחה.

לעמדת התאגיד, ובהתבסס על חוות דעת מומחה, במקרה דנן מתקיימים חלק (אך לא כולם) מהמבחנים שנקבעו בפסיקה לסיווג סכומים שהועברו לבעלי מניות כהלוואות חלף כדיבידנדים, כך שבמקרה של היעדר יכולת גביה, הכרה בירידת ערך תחשב כהפסד לצרכי מס. על אף מהותיות נכס המס הנדחה ומהותיות הנחות אלה לביסוס יכולת ההכרה בו, התאגיד לא כלל בטיטוטת התשקיף או בדוחות הכספיים שנכללו במסגרתה גילוי באשר למהות ההפסדים להעברה, למאפייני ההלוואות ולאי הוודאויות הקיימות בדבר יכולתו להכיר בהפסד לצרכי מס מירידת ערך ההלוואות.

החלטת סגל הרשות

לעמדת סגל הרשות על התאגיד היה לכלול גילוי במסגרת דוחותיו הכספיים בדבר מקור ההפסדים להעברה, מאפייני ההלוואות, וחוסר הוודאות הקיים באומדן זה.

הבסיס להחלטת סגל הרשות

בהתאם להוראות סעיפים 125-129 לתקן חשבונאות בינלאומי 1, הצגת דוחות כספיים (IAS 1), העוסקים בסוגיית 'גורמים לחוסר ודאות באומדן', ישות תיתן גילוי למידע בדבר ההנחות שהיא מניחה לגבי העתיד ולגורמים עיקריים לחוסר ודאות באומדן בסוף תקופת הדיווח, שקיים סיכון משמעותי שתוצאתם תהיה תיאום מהותי לערכים בספרים של הנכסים. עוד יצוין בהקשר זה

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• החלטת אכיפה חשבונאית 2-18: גילוי אודות חשיפות מס (המשך)

כי בהתאם לסעיף א' 4 לנספח א' לפרשנות מספר 23 בדבר עמדות מס לא וודאיות (IFRIC 23) אשר תיכנס לתוקף לגבי דוחות כספיים לתקופות שנתיות אשר יתחילו ביום 1 לינואר 2019 ואילך, ישות תידרש לשקול מתן גילוי בנוגע לעמדות מס לא וודאיות בהתאם להוראות IAS 1.

במקרה הנדון, התאגיד הכיר בנכס מס בסכום מהותי מאוד, וזאת בגין עמדת מס לגביה קיים חוסר ודאות ניכר. ככל שעמדת המס האמורה לא תתקבל, התאגיד יידרש להכיר בהפסדי מס בסכום מהותי בגין מחיקת נכס המס הנדחה. על אף האמור, התאגיד לא נתן גילוי לחוסר הוודאות באומדן ובפרט למאפייני ההלוואות אשר, כאמור לעיל, מביאים לחוסר הוודאות.

תיאור הטיפול שיושם

התאגיד קיבל את עמדת סגל הרשות כמתואר לעיל והרחיב את הגילוי במסגרת דוחותיו הכספיים אשר צורפו לתשקיף בקשר עם תיאור מקור ההפסדים להעברה, מאפייני ההלוואות, כמו גם חוסר הוודאות הקיים באומדן זה.

לקישור להחלטת האכיפה כפי שפורסמה על ידי סגל הרשות בפורמט PDF [לחצו כאן](#).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

3. עמדות סגל הרשות בנושאים חשבונאיים (SABs)

- עדכון עמדת חשבונאית מספר 2-19: גילוי בדבר השפעות יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16)

רקע

בחודש ינואר 2016 פרסמה הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16) (להלן - "התקן"), המחליף את ההנחיות הקיימות כיום בנושא חכירות תחת התקינה הבינלאומית (המבוססת על תקן חשבונאות בינלאומי 17, חכירות (IAS 17)) אשר קובע מודל כולל לזיהוי הסדרי חכירה ולטיפול החשבונאי בהם בדוחות הכספיים. ליישום התקן עשויות להיות השלכות משמעותיות על דוחות כספיים של חברות רבות הפועלות בתחומים שונים כגון השפעה על מצבת הנכסים וההתחייבויות שיוכרו בדוחות הכספיים של חברות, על סעיפי דוח רווח והפסד שלהן, וכנגזרת - על יחסים פיננסיים ונתונים תפעוליים שונים (כגון נתון ה-EBITDA). התקן יחול לגבי תקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019 או לאחריו.

בחודש דצמבר 2017 פרסמה רשות ניירות ערך (להלן - "סגל הרשות") את עמדת סגל חשבונאית 2-19: גילוי בדבר השפעות יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 16 (להלן - "עמדת סגל 2-19"). עמדת סגל 2-19 הבהירה כי מקום בו השפעות היישום לראשונה של התקן צפויות להיות משמעותיות, על חברות לכלול **כבר** בדוחותיהן הכספיים לשנת 2017, מידע שיאפשר למשתמשים בהם להבין את השפעותיו העיקריות הצפויות של התקן, ואת ההשלכות הצפויות של יישומו, כפי שפורט בעמדת סגל חשבונאית מספר 4-11: גילוי בדבר השפעות יישום IFRS 15 (להלן - "עמדת סגל 4-11") שפורסמה בחודש דצמבר 2016 ובשאלה ותשובה לעמדת סגל 4-11 שפורסמה בחודש אוגוסט 2017, בשינויים המחויבים.

כזכור, במסגרת עמדת סגל 4-11, במסגרת הגילוי הנדרש לעמדת הסגל בקשר עם השפעות היישום לראשונה של IFRS 15 (ובהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 8, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות⁹ (IAS 8)), ישויות נדרשו לכלול את ההתייחסויות כדלקמן בדוחותיהן הכספיים השנתיים לשנת 2016:

1. **מדיניות חשבונאית** - גילוי בדבר השינויים המהותיים הצפויים במדיניות ההכרה בהכנסה.
2. **השפעה כמותית** - גילוי בדבר ההשפעות הכמותיות של התקן, ככל שמידע זה ניתן לאמידה באופן סביר.
3. **השפעות מהותיות נוספות** - גילוי בדבר השפעות מהותיות נוספות של התקן על עניינים נוספים הקשורים לעסקי החברה, לרבות עמידת החברה באמות מידה פיננסיות, חוזים עם לקוחות או ספקים ועוד (להלן - "גילוי השפעות מהותיות נוספות").

בהתאם לעמדת סגל 2-19, נדרש היה ליישם בדוחות הכספיים לשנת 2017, עקרונות דומים וכן, בנוגע להשפעות העיקריות הצפויות של התקן, לכלול גילוי עקבי לזה שתואר לעיל, בשינויים המחויבים. אם לא היה בידי החברה למועד דוחות אלה את מלוא המידע בדבר השפעות יישום התקן, על החברה היה לציין עובדה זו ולעדכן מידע זה, לכל המאוחר, במסגרת הדוחות הכספיים **לרבעון השני של שנת 2018**, בהתאם לעמדת הסגל, בשינויים המחויבים כאמור.

⁹ כזכור, IAS 8 קובע, בין היתר, כי במקרה והישות טרם יישמה תקן דיווח כספי בינלאומי חדש אשר פורסם, אך טרם נכנס לתוקף, על הישות לתת גילוי לעובדה זו ולמידע הידוע בדבר הערכת ההשפעה האפשרית שתהיה ליישומו בתקופה של היישום לראשונה.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- עדכון לעמדת חשבונאית מספר 19-2: גילוי בדבר השפעות יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16) (המשך)

יצוין כי דרישות הגילוי המפורטות לעיל הינן רלוונטיות לדוחות הכספיים לשנת 2018.

לאור שאלות שעלו באשר לגילוי השפעות צפויות מהותיות על עמידה באמות מידה פיננסיות ועל תגמולים לנושאי משרה, פרסם סגל הרשות בחודש נובמבר 2018 עדכון לעמדת סגל 19-2 (להלן - "עדכון נובמבר 2018"), לפיו נדרש לכלול גילוי בדבר השפעת יישום התקן על תגמולים לנושאי משרה במידה וההשפעה היא מהותית. בנוסף, סגל הרשות הבהיר כי "השפעה מהותית" על עמידת התאגיד באמות מידה פיננסיות בגין הלוואה מהותית כוללת שינוי בתוצאת החישוב של אמת מידה פיננסית אשר מעביר את התאגיד ממצב של עמידה באמת המידה הפיננסית למצב של הפרה ולהיפך, וכן שינוי בתוצאת חישוב אמת המידה הפיננסית אשר מרחיק את התאגיד מהפרה של אמת המידה באופן משמעותי, או מקרב את התאגיד להפרה של אמת המידה באופן משמעותי.

לחוזר מקצועי הכולל סקירה תמציתית בדבר עמדת סגל חשבונאית 19-2 לרבות עדכון נובמבר 2018 [לחצו כאן](#).

עדכון חודש ינואר 2019

בחודש ינואר 2019 פורסם [עדכון נוסף](#) לשאלה ותשובה שפורסמה בחודש נובמבר 2018 (להלן - "עדכון ינואר 2019") כמפורט להלן:

- במסגרת עדכון ינואר 2019, ציין סגל הרשות כי ככל שקיימת השפעה מהותית על עמידת התאגיד באמות מידה פיננסיות, יש לתת גילוי על ההשפעות הצפויות לעניין תוצאת חישוב אמות המידה, באותו האופן הנדרש בעמדת הסגל 15-104, לרבות התייחסות כיצד התאגיד מתכוון לפעול בעניין זה.
- שאלה

מה הגילוי הנדרש מקום בו התאגיד ימשיך לבחון את עמידתו באמות מידה הפיננסיות בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 17 'חכירות' (להלן - "IAS 17") וזאת גם לאחר מועד היישום לראשונה של התקן?

תשובה

מקום בו התאגיד ימשיך לבחון את אמות המידה הפיננסיות בהתאם להוראות IAS 17, עקב פרשנות התאגיד להסכם ההלוואה או לשטר הנאמנות (לפי העניין) ככל שאין התייחסות מפורשת לכך, עליו לתת על כך גילוי מפורש לרבות הנימוקים לעמדתו. כמו כן, ייתן התאגיד מידע בדבר אופן חישוב אמות המידה הפיננסית כנדרש בעמדת הסגל 15-104, "אירוע אשראי בר דיווח" (להלן - "עמדת סגל 15-104").

סגל הרשות הדגיש כי תאגידי נדרשים לעדכן את המידע לעיל לכל המאוחר במסגרת הדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2018.

לחוזרים מקצועיים הכוללים סקירה תמציתית בדבר עמדת סגל 4-11 ובשאלה ותשובה לעמדת סגל 4-11, [לחצו כאן](#) ו-[כאן](#).

להורדת עמדת סגל חשבונאית מספר 19-2 במתכונתה המעודכנת (הכוללת את עדכון נובמבר 2018 ועדכון ינואר 2019) [לחצו כאן](#).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. הצעות לתיקון חוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו

• הצעה לביטול חובת דיווח על שעות ביקורת של רואה חשבון מבקר

ברצוננו להביא לידיעתכם כי רשות ניירות ערך (להלן - "הרשות") פרסמה להערות הציבור ביום 23 בדצמבר 2018 הצעה לביטול חובת דיווח על שעות ביקורת של רואה חשבון מבקר (להלן - "ההצעה"). הציבור מוזמן להעביר הערות ותגובות לנוסח ההצעה עד ליום 6 בפברואר 2019.

רקע

תקנה 10ב(12) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 (להלן - "התקנות"), קובעת **חובת גילוי** פרטים מסוימים ביחס לרואה החשבון המבקר של תאגיד הכוללים בתמצית:

- שמו;
- פירוט שכר ושעות עבודה (תוך הבחנה בין שירותי ביקורת ושירותים אחרים);
- עקרונות לקביעת שכר הטרחה לשנת הדיווח והגורמים אשר אישרו את שכר הטרחה;
- הסברי דירקטוריון לשינוי מהותי בשכר הטרחה/ בשעות העבודה והחלפת המבקר.

הוראות גילוי אלה נקבעו במקור במטרה להשיג **שקיפות** של התגמולים הניתנים לרואה החשבון המבקר בקשר עם עבודת הביקורת ועם השירותים הנלווים, בין היתר על רקע חשש לתלות של רואה החשבון המבקר במבוקר. בנוסף, נועדו ההוראות להתמודד עם תופעת **שחיקת שכר הטרחה** המשולם לרואה החשבון שבעקיפין עשויה להעיד על שחיקת איכות הביקורת שנעשית.

עם זאת, הדרישה הנוכחית לגילוי בדבר היקף **שעות העבודה** שהושקעו במתן השירותים אינה מעידה בהכרח על איכות הביקורת המבוצעת על ידי המבקר. יתרה מכך, עלתה טענה כי גילוי בדבר שעות הביקורת, אשר מאפשר חישוב שכר טרחה לשעה, תרם לשחיקה של שכר הטרחה, אשר עלולה להתבטא גם **בפגיעה באיכות הביקורת** המבוצעת על ידי רואה החשבון המבקר.

בשים לב לאמור לעיל, בשנת 2014 פרסמה הרשות הצעה לתיקון התקנות, במסגרתה הוצע, בין היתר, לבטל את דרישות הגילוי אודות שעות הביקורת. כעת הרשות חוזרת ומפרסמת הצעה זו להערות הציבור.

בהתאם להסדר המוצע, מתכונת הדיווח הנוכחית תעודכן כדלקמן:

1. דרישת הגילוי לגבי **השכר המשולם** לרואה החשבון המבקר **תיוותר בעינה** תוך הבחנה בין שירותי ביקורת לשירותים נלווים. מרכיב זה מתמרץ את החברות להשקיע סכום משמעותי בהליך הביקורת, ובעקיפין תורם לביקורת איכותית וראויה.
2. דרישת הגילוי לגבי **היקף שעות הביקורת תבוטל**. כך שלאחר תיקונה דרישת הגילוי תעלה בקנה אחד עם הגילוי הנדרש במדינות שונות בעולם.

לקישור לפרסום אודות ההצעה ולנוסח ההסדר המוצע [לחצו כאן](#).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. דוחות יחידת הביקורת

• דוח ריכוז ממצאים בנושא הכרה בהכנסות

יחידת הביקורת של מחלקת תאגידים ברשות ניירות ערך (להלן - "סגל הרשות") ביצעה ביקורת רוחב בנושא הכרה בהכנסות במדגם שכלל 4 תאגידים מדווחים (להלן - "חברות המדגם"). בחודש מאי 2018 פרסם סגל הרשות את דוח ריכוז הממצאים אודות ביקורת הרוחב בנושא (להלן - "דוח ריכוז הממצאים").

הביקורת בחנה את ההכרה, המדידה והגילוי של הכנסות בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 18, הכנסות (להלן - "התקן" או "IAS 18"), כפי שהוצגו במסגרת הדוחות הכספיים של חברות המדגם ליום 31 בדצמבר 2016. יצוין כי בחברות המדגם נכללו חברות אשר ציינו במסגרת הדוחות הכספיים כי ליישום תקן דיווח כספי בינלאומי 15, הכנסות מחוזים עם לקוחות (להלן - "IFRS 15") לא צפויה השפעה מהותית על אופן ההכרה בהכנסותיהן.

דוח ריכוז הממצאים מפרט מספר סוגיות המתייחסות להיבטי ההכרה, המדידה והגילוי אשר עלו במסגרת הביקורת, וזאת במטרה לשקף בפני ציבור התאגידים המדווחים את עמדות סגל הרשות בכל הנוגע לסוגיות אלה.

ממצאי הביקורת כפי שיפורטו להלן הצביעו על מספר ליקויים ברמת מהותיות שונה במדידת והצגת ההכנסות בדוחות הכספיים. הליקויים כאמור הובאו לידיעתן של החברות לצורך שיפור וטיוב הדיווח הכספי בעתיד. באחת מחברות המדגם הליקויים שנמצאו תוקנו כהתאמה לא מהותית של מספרי השוואה במסגרת הדוחות הכספיים לתקופה השוטפת.

להלן סקירה של עיקרי דוח הממצאים:

אופן הצגת הכנסות ברוטו/נטו - חברה העוסקת בתחום התיירות

חברה העוסקת בתחום התיירות, הינה בעלת זיכיון של חברה בינלאומית לשיווק בלעדי בארץ של חבילות נופש בחו"ל. מכוח זיכיון זה, החברה משווקת את חבילות הנופש בישראל כסיטונאית, כך שמרבית לקוחותיה הינם משרדי נסיעות, המשווקים את חבילות הנופש ללקוחות הסופיים.

במסגרת הביקורת עלה כי חלק ממשרדי נסיעות אלה קיבלו הדרכה והרשאה לעבוד במישרין על מערכת ההזמנות של החברה הבינלאומית, ומבצעים את כל תהליך ההזמנה באופן עצמאי, עד שלב אישורה על ידי החברה הבינלאומית. יוצא אפוא כי בחלק מהמקרים החברה כלל אינה מעורבת במתן השירות למכירת חבילות הנופש ללקוחות הסופיים.

בהמשך לאמור וכחלק מהביקורת, סגל הרשות בחן את נאותות הצגת הכנסות החברה ממכירת חבילות הנופש על בסיס ברוטו כספק עיקרי, חלק הצגתן על בסיס נטו, כסוכנת של החברה הבינלאומית, בהתאם לסממנים המפורטים ב- IAS 18.

בחינה האם לישות האחריות העיקרית להספקת השירותים ללקוח או למילוי ההזמנה

עמדת החברה

בהתאם להסברי החברה, קיימות שתי התקשרויות - האחת בינה לבין החברה הבינלאומית, השנייה בינה לבין סוכני הנסיעות, כאשר אין התקשרות ישירה בין סוכני הנסיעות לבין החברה הבינלאומית. לשיטת החברה, היא האחראית, באופן בלעדי, לספק את ההזמנה ללקוח, לרבות במקרה של תלונה, אז היא מקבלת את התלונה ואחראית בלעדית לפיצוי הלקוח.

הלקוחות רואים בחברה את החייבת העיקרית באספקת השירות, והיא זו שנתבעת בגין שיבושים הנוגעים לאחריות החברה הבינלאומית כגון: תקלות טכניות, שיבושים בלוחות הזמנים שאינם בשליטת החברה וכיוצא בזאת.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא הכרה בהכנסות (המשך)

כמו כן, סוכני הנסיעות עמם עובדת החברה, הם אלה אשר במרבית המקרים עומדים בקשר עם הלקוח ולעיתים אף הם נתבעים על ידי הלקוחות. עם זאת, הדבר אינו גורע מהחשיפה של החברה לטענות של לקוחות, בשים לב לכך שההתקשרות הינה בין החברה ללקוח. בהקשר זה צוין כי למיטב ידיעתה של החברה, לא קיימת חקיקה ספציפית בארץ בקשר למעמדם של סוכני הנסיעות, ואולם מגמת הפסיקה בארץ מרחיבה את האחריות המוטלת על משווקי חבילות הנופש ובנסיבות מסוימות בית המשפט אף נאות להחיל על משווק נסיעות נורמות של "מעין בעלים" ולהטיל עליו אחריות בגין תקלות טכניות ותפעוליות.

בדיקת סגל הרשות:

מבדיקת החומרים שהועברו אל סגל הרשות עלה כדלקמן:

- **החברה הבינלאומית הינה האחראית** למתן השירות בכללותו.
 - החברה אינה צד להסכם מול הלקוח הסופי אלא מתקשרת עם סוכני הנסיעות וחלק מסוכני הנסיעות מבצעים את ההזמנות במערכת ההזמנות של החברה הבינלאומית במישרין ללא מעורבות של החברה עצמה.
 - אחריות בעת תביעות משפטיות - החברה נתבעת לעיתים על ידי לקוחות סופיים.
- טענת ההגנה של החברה בחלק מתביעות שהוגשו בגין כשל בביצוע הזמנה הייתה כי האחריות לכשל הינה של סוכן הנסיעות שביצע את ההזמנה **ולא** שלה. מעבר לטענת ההגנה זו, יצוין כי בפרקטיקה מקובל כי תביעות לפיצוי מוגשות כנגד **כל** המעורבים בעסקה. קל וחומר כאשר נותן השירות הוא חברה זרה, אז סביר כי תביעת הלקוח תופנה כלפי נציג החברה בישראל. על כן, עצם הגשת התביעות כנגד החברה אינה מעידה בהכרח על אחריותה העיקרית להספקת השירות.
- יתרה מכך, במסגרת הסכם ההתקשרות בין החברה לבין החברה הבינלאומית, קיימת התחייבות של החברה הבינלאומית לשפות את החברה בעקבות מעשה או מחדל של החברה הבינלאומית, עובדיה ונציגיה. כפועל יוצא, הגם שהחברה חשופה לתביעות משפטיות בגין כשלים טכניים ותפעוליים בביצוע ההזמנה ובמתן השירות, שעל פניו אינם תחת אחריותה, הרי שההסכם בין החברה לבין החברה הבינלאומית, מקים לחברה את הזכות לקבלת **שיפוי** בגין הנזק שנגרם לה. **בנסיבות אלה, לעמדת סגל הרשות, החברה אינה נושאת באחריות העיקרית להספקת השירות ללקוח.**

בחינה האם לישות יש סיכון מלאי לפני או לאחר הזמנת הלקוח, במהלך המשלוח או בהחזרת הסחורות

בדיקת סגל הרשות העלתה כי החברה אינה מזמינה מראש חדרים ו/או מתחייבת כלפי החברה הבינלאומית להזמנת כמות מוגדרת של חדרים, אלא מתקשרת בצבר הזמנות **לא מחייב** למספר יחידות/חדרים מסוים, כאשר במסגרת הזמנה עבור לקוח, נוהגת החברה להחיל באופן מלא את מדיניות הביטולים של החברה הבינלאומית.

במקרים בהם הזמנה שבוצעה אינה ניתנת עוד לביטול ללא תשלום דמי ביטול לחברה הבינלאומית בהתאם לתנאי ההסכם עמה, אך ללקוח יש זכות ביטול ללא תשלום דמי ביטול בהתאם להוראות חוק הגנת הצרכן, החברה היא הנושאת בחשיפה לתשלום דמי הביטול לחברה הבינלאומית. עם זאת, בהתאם לנתונים שהועברו על ידי החברה, חשיפה זו מאפיינת בשיעור נמוך מההזמנות וגם במקרים אלה החברה אינה רשאית להותיר חדרים אלה ברשותה ולמכור אותם ללקוח אחר מבלי לשלם דמי ביטול לחברה הבינלאומית ולכן למעשה גם במקרים אלה, **לא** נוצר לחברה מלאי חדרים ברשותה.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא הכרה בהכנסות (המשך)

מבחינת מכלול הנתונים והעובדות ובין היתר בשל העובדה שהחברה אינה רוכשת מלאי חדרים מראש, שהמלאי אינו מצוי בשליטת החברה לאחר ביצוע ההזמנה (ככלל, לא ניתן להעביר הזמנה מלקוח אחד לאחר ללא תשלום של דמי ביטול) ובשל כך שהחברה בדרך כלל אינה חשופה לתשלום דמי ביטול לחברה הבינלאומית לאור התנאים הזיהם החלים על הלקוח (למעט שיעור נמוך של מקרים בהם הלקוח אינו נושא בדמי ביטול לתקופה קצרה בהתאם להוראות חוק הצרכן כאמור לעיל). לעמדת סגל הרשות החברה לא נושאת בסיכון המלאי המהווה אינדיקציה להיות הישות ספק עיקרי בהתאם להוראות התקן.

בחינה האם לישות יש חופש פעולה בקביעת מחירים במישרין או בעקיפין
מחיר חבילת הנופש נקבע על ידי החברה הבינלאומית ולחברה אין השפעה עליו כלל. החברה מקבלת עמלה בשיעור קבוע ממכירת החבילות.

בחינה האם לישות נושאת בסיכון האשראי ללקוח בגין הסכום שהישות זכאית לקבל ממנו
לעמדת החברה היא אינה זכאית לפיצוי בגין עלויות האשראי שעליה ליטול בתקופה שבין רכישת השירות מהחברה הבינלאומית ועד קבלת התמורה מהמכירה לסוכני הנסיעות. כמו כן, במידה וסוכן נסיעות לא ישלם לחברה, היא עדיין תהיה מחויבת לשלם לחברה הבינלאומית, ועל כן נושאת בסיכון האשראי. סגל הרשות לא התערב בעמדת החברה באשר לסממן זה.

סיכום ומסקנה

לעמדת סגל הרשות, על בסיס ניתוח ארבעת המבחנים להכרה בהכנסה על בסיס ברוטו או נטו בהתאם להוראות התקן כמפורט לעיל, וכן על בסיס בחינת מכלול מאפייני ההתקשרות בין כל הצדדים, החברה לא הרימה את הנטל בבסיס עמדתה לפיה היא הנושאת בסיכונים ובתשואות העיקריים המאפיינים ספק עיקרי. לאור האמור, לעמדת סגל הרשות, הכרה בהכנסה ממכירת חבילות הנופש בנסיבות אלה על בסיס ברוטו חלף נטו אינה נאותה.

החברה קיבלה את עמדת סגל הרשות, ותיקנה את דוחותיה לשם הצגת הכנסותיה ממכירת חבילות הנופש על בסיס נטו כהתאמה לא מהותית של מספרי השוואה שנכללו בדוחות הכספיים לתקופה השוטפת.

הצגת הכנסות ברוטו/נטו - חברה קמעונאית

במסגרת ביקורת שבוצעה בחברה קמעונאית נמצא כי החברה התקשרה עם אחד מספקיה המהותיים בהסכם, אשר כלל בין היתר את התנאים הבאים:

- הספקת המלאי תבוצע **בתנאי קונסיגנציה** כך שהמלאי כאמור יוותר בבעלותו הבלעדית של הספק עד למועד מכירתו על ידי החברה ללקוח הסופי.
- מחירי המכירה נקבעו במסגרת הסכם ההתקשרות עם הספק ואלה יעודכנו מעת לעת, כפי שיוסכם על ידי הצדדים.
- החברה תשלם לספק **עמלה** המוגדרת כשיעור ממחזור המכירה של המוצרים שסופקו על ידי הספק לחברה ושנמכרו בפועל על ידי החברה (שיעור זה מהווה את **עיקר** התמורה מהלקוח).
- מלאי אשר סופק לחברה ולא נמכר על ידי **יוחזר** לספק.

מבדיקת סגל הרשות עלה כי החברה הציגה בדוחותיה הכספיים את הכנסתה ממכירת המוצרים המסופקים על ידי הספק **על בסיס ברוטו**, כספק עיקרי. לאור תנאי ההתקשרות עם הספק, כפי שהוצגו לעיל, החברה התבקשה לבסס טיפול חשבונאי זה.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא הכרה בהכנסות (המשך)

במסגרת הביקורת הובהר על ידי החברה כי על אף תנאי ההסכם עם הספק, ההתנהלות בפועל מולו שונה ומטילה על החברה את **עיקר** האחריות והסיכונים. לשם ביסוס טענתה, החברה והספק חתמו על תיקון רטרואקטיבי להסכם ההתקשרות על מנת שישקף את מצב הדברים בפועל, כפי שהיו מאז ומעולם לשיטתם.

במסגרת עדכון הסכם ההתקשרות כאמור הובהר כי מחירי המכירה לצרכן נקבעים על ידי החברה **בלבד**. כמו כן, נקבע כי ניהול המלאי מרגע הספקת המוצרים לחברה הינו בשליטתה הבלעדית של החברה וכי ממועד הספקת המוצרים לחברה, אין באפשרותו של הספק להורות על החזרת המוצרים חזרה למחסניו. כן צוין כי מלאי אשר סופק לסניפי החברה ולא נמכר על ידה יושמד על ידי החברה (ולא ייאסף על ידי נציגי הספק כפי שנקבע תחילה).

בשים לב לטיעוני החברה באשר לסיכונים בהם היא נושאת, להתנהלות בפועל בין הצדדים, וביסוס המשפטי בתיקון להסכם ההתקשרות בינה לבין הספק, שמשקף לעמדת החברה והספק את ההתנהלות העסקית ביניהן מתחילת ההתקשרות, סגל הרשות לא התערב בעמדת החברה בכל הקשור להצגת הכנסות ממכירת מוצרי הספק בברוטו.

פיצול הכנסות לרכיבים

אחת מחברות המדגם פועלת בתחום התיירות ומוכרת חבילות אירוח בבתי מלון הכוללות לינה ושירותים נוספים. החברה **מפצלת** את הכנסותיה ומציגה אותן בדוחותיה הכספיים לפי סוגיהם השונים.

במסגרת הביקורת נמצא כי החברה נוהגת להקצות סכום קבוע עבור השירותים הכלולים במחיר החבילה בעוד שהיתרה מסווגת לרכיב הלינה. עוד עלה כי קיים פער **משמעותי** בין המחיר המיוחס לשירותים בחבילה לבין מחיר מכירתם בנפרד ללקוחות אשר **אינם** רוכשים חבילת אירוח. כמו כן, נמצא כי על אף קיומן של רמות איכות שונות לשירותים הנמכרים על ידי החברה (כתלות במלון שבו ניתן השירות), החברה נוהגת להקצות סכום קבוע **וזהה**.

במסגרת הביקורת, התבקשה החברה לבסס את אופן הקצאת התמורה בין רכיבי ההכנסה השונים. לעמדת החברה, השירותים המסופקים על ידי הלקוחותיה נמכרים ברובם המכריע של המקרים במסגרת חבילות האירוח. מכירות השירותים בנפרד ללקוחות מזדמנים מסתכמות לסכומים לא מהותיים, ולכן לא ניתן להתבסס עליהן לשם קביעת שווים ההוגן. כמו כן, לטענת החברה על בסיס בדיקתה, המחיר המיוחס לשירותים מייצג באופן נאות את שווים ההוגן.

במקרה זה, הקצאת המחיר בין השירותים לבין הלינה משפיעה על הגילוי בלבד שכן עיתוי ההכרה בהכנסה בגין שני הרכיבים זהה. כמו כן, לעמדת החברה כאמור, יחוס התמורה מתבסס על בדיקתה את שווי הרכיבים. בשים לב לכך, ובכפוף לכך שהחברה תבצע בחינה של הקצאת המחיר לפי שווי הרכיבים באופן שוטף, סגל הרשות לא התערב בעמדת החברה.

הכרה בהכנסות מדמי חבר

באחת מחברות המדגם נמצא כי החברה מנהלת **מועדון לקוחות** במסגרתו יכולים חברי המועדון לצבור נקודות וליהנות מהטבות בלעדיות, ובין היתר, להנחות ממחיר הרכישה.

בהתאם לסעיף 17 לפרק הנחיות היישום ב- IAS 18, אם דמי הצטרפות למועדון לקוחות מקנים לחבר זכות לשירותים או הנחות למוצרים שיופקו במהלך תקופת החברות, דמי ההצטרפות מוכרים באופן המשקף את העיתוי, המהות והערך של ההטבות שסופקו.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

- דוח ריכוז ממצאים בנושא הכרה בהכנסות (המשך)

מבדיקת סגל הרשות עלה כי החברה נוהגת להכיר בהכנסות מדמי חבר מיד עם קבלתן וזאת חלף פריסת ההכנסות באופן המשקף את העיתוי, המהות והערך של ההטבות. לעמדת סגל הרשות הטיפול החשבונאי שיושם על ידי החברה בקשר עם ההכרה בהכנסות מדמי חבר אינו עולה בקנה אחד עם הוראות התקן. ההשלכה של האמור על דוחותיה הכספיים של החברה לא הייתה מהותית.

לקישור לדוח הממצאים כפי שפורסם על ידי סגל הרשות [לחצו/י כאן](#).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא שיפורים במושכר בחברות קמעונאיות

יחידת הביקורת של מחלקת תאגידים ("סגל הרשות") ביצעה ביקורת רוחב בנושא שיפורים במושכר, נכס המהווה חלק מהרכוש הקבוע בדוח על המצב הכספי, במדגם שכלל 4 תאגידים מדווחים ("חברות המדגם") הפועלים בתחום הקמעונאות.

הביקורת בחנה את היבטי ההכרה, המדידה, ההצגה והגילוי של נכס שיפורים במושכר בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 16, רכוש קבוע (להלן - "התקן"), כפי שדווח במסגרת הדוחות הכספיים של חברות המדגם לימים 31 בדצמבר 2015 ו-31 בדצמבר 2016 ("מועדי הביקורת"). בחודש אוקטובר 2018 פרסם סגל הרשות דוח ריכוז ממצאים המפרט מספר סוגיות אשר עלו במסגרת הביקורת, וזאת במטרה לשקף בפני ציבור התאגידים המדווחים את עמדות סגל הרשות בכל הנוגע לסוגיות אלה.

התקן מאפשר לחברות השוכרות נכסים להכיר בעלויות שיפוף שנובעות בגינם, בהינתן עמידה בתנאים המפורטים במסגרתו, כנכס שיפורים במושכר. עיקרון זה מאפשר לחברה להוון את ההוצאה לנכס, ולהכיר בה כהוצאת פחת על פני תקופת ההפחתה. טעות בסיווג הוצאות כאמור והכרה בהן כנכס בדוחות הכספיים חלף זקיפתן כהוצאה, עלולה להביא להצגה מוטעית של הדוחות הכספיים וכן של מדדי NON-GAAP הנגזרים מהדוחות כדוגמת EBITDA¹⁰.

להלן סקירה תמציתית של ממצאי הביקורת כפי שקיבלו ביטוי בדוח הממצאים:

היבטי הכרה

היוון עלויות שכר עבודה והוצאות הקשורות בעובדים

יתרת סעיף שיפורים במושכר של אחת מחברות המדגם, כללה סכומים מהותיים שמקורם בעלויות כוח אדם, הסעות עובדים וכיוצא בזאת, למועדי הביקורת. לעמדת החברה, עובדי החברה נוטלים חלק בתהליך הקמת סניפי הרשת (ביצוע עבודות בינוי, הריסה, פינוי פסולת בניין וכו'), ולפיכך, יש להוון לנכס שיפורים במושכר עלויות בגין עובדים שניתן לייחס במישרין להקמת סניפי הרשת, לרבות עלויות נוספות הקשורות במישרין להקמת הסניפים ולהבאתם למצב הדרוש כדי שיוכלו לפעול בהתאם לסטנדרטים שהוגדרו על ידי החברה.

בנוסף, החברה ציינה כי עבודת העובדים בתקופת הקמת הסניפים (טרם פתיחתם) אומנם כוללת מחד עבודת הקמה כמפורט לעיל, אשר עלותה כשירה להיוון לנכס שיפורים במושכר, אך מאידך כולל גם עבודת תפעול שוטפת, אשר עלותה אינה כשירה להיוון. משיקולים פרקטיים, החברה נהגה לעשות שימוש באומדן לשם קביעת סכום הוצאות השכר אשר יהוונו לשיפורים למושכר, ולהוון שיעור קבוע ומשמעותי מעלויות שכר העבודה של עובדים אלה כנכס שיפורים במושכר.

סגל הרשות לא התערב בעמדת החברה באשר לעצם ההיוון של עלויות בגין עובדים שניתן לייחס במישרין להקמת סניפי הרשת. יחד עם זאת, סגל הרשות סבור כי היה ביכולת החברה לחשב במדויק את השכר והעלויות הנלוות ששולמו אשר כשירים להיוון לשיפורים במושכר כנכס חלף זקיפתם כהוצאה. אמנם שימוש באומדן בשל שיקולי עלות תועלת אפשרי בהתאם לכללי התקינה הבינלאומית, עליו להיות סביר ונאות ולהתבסס על מידע מהימן ועדכני, אך במקרה דנן, החברה **לא** בחנה באף נקודת זמן את היקף העלויות שהונו, לא ביצעה בחינה של היקף העבודה המבוצעת על ידי העובדים בפועל לשם בחינת סבירות האומדן ולא נקטה בפעולות נוספות הנחוצות לשם ביסוסו בזמן אמת, ממועד השימוש בו לראשונה ועד למועד הביקורת.

¹⁰ במסגרת מדד EBITDA מנוטרלות הוצאות פחת (Depreciation) בעוד שהוצאות שיפוף שוטפות הנזקפות כהוצאה אינן מנוטרלות ועל כן גם לאופן הצגת ההוצאה בדוח רווח והפסד קיימת השפעה על מדד זה.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא שיפורים במושכר בחברות קמעונאיות (המשך)

בנוסף, במסגרת הנתונים שהועברו אל סגל הרשות עלה ספק האם שכר העובדים אשר הוון לנכס שיפורים במושכר אכן כשיר להיוון בהתאם להוראות התקן. כך לדוגמה, הוון הוצאות שכר של עובדים רבים שחלקם החלו את עבודתם בחברה ימים ספורים טרם הפעלת הנכס ופתיחתו לקהל, ובגין שירותים שאינם נמנים על הקמת הסניף.

בעקבות הביקורת, **עדכנה** החברה את אומדן היוון עלויות השכר לנכס שיפורים במושכר, **מחקה** חלק מעלויות השכר שהוון בעבר לנכס שיפורים במושכר (כהתאמה לא מהותית של מספרי השוואה בדוחות הכספיים), **והוסיפה** בקורות ונהלי עבודה לבדיקת האומדן באופן שוטף.

השתתפות משכיר בהוצאות הקמת סניף

לפי פרשנות מספר 15 של הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC 15), בעת משא ומתן על חכירה תפעולית חדשה או מחודשת, יתכן שהמחכיר יספק לחוכר **תמריצים** להתקשר בהסכם (כגון שיפוי בגין עלויות מעבר למיקום חדש, שיפורים במוכר וכדומה). תמריצים אלו מהווים חלק בלתי נפרד מהתמורה נטו שהוסכם עליה עבור השימוש בנכס המוכר ללא התחשבות **במהות** התמריץ, צורתו או עיתוי התשלום בגינו. בנסיבות כאמור, על החוכר להכיר בהטבה המצרפית מהתמריצים כהקטנה בהוצאות דמי החכירה **על פני תקופת החכירה**, על בסיס קו ישר אלא אם בסיס שיטתי אחר מייצג את תבנית הזמן שלפיה החוכר מקבל הטבות מהשימוש בנכס המוכר.

במסגרת הביקורת עלו בעניין זה הממצאים הבאים:

- אחת מחברות המדגם, קיבלה **הנחות** בדמי השכירות בתקופת ההקמה של מספר סניפים אך **לא** יישמה את הוראות SIC 15, משמע הוצאות השכירות נרשמו בהתאם להוצאות **בפועל** בכל חודש, ללא פריסת ההנחה על פני תקופת השכירות כנדרש. השפעת האמור לא הייתה מהותית.
 - חלק מחברות המדגם טיפלו **בכלל** הסכומים שהתקבלו מהמשכירים **כהפחתה** מנכס שיפורים במושכר. לגישתן, סכומים אלה אינם עונים להגדרת תמריצים על פי הוראות SIC 15. במסגרת תגובתן עלו הטענות הבאות:
 - מדובר **בהחזר בגין השקעה** בנכס (השייך למשכיר ולא לשוכר) ואין כל שייכות להסכם השכירות החודשי המשקף שווי שוק בתנאי שוק חופשי;
 - אופן הטיפול החשבונאי בסכומי ההשתתפות המתקבלים תלוי בשאלה מיהו הבעלים הכלכליים של השיפורים במושכר, השוכר או המשכיר - סכומי ההשתתפות המשכירים צפויים לשמש את המשכירים ואת השוכרים הבאים של המושכר בתקופות שלאחר תום הסכמי השכירות עם החברה ואינם מזוהים ספציפית עם המותג של החברה השוכרת, ועל כן, מהווים למעשה נכס של המשכיר ולא של החברה השוכרת. לפיכך, סכומי ההשתתפות המשכירים אינם מהווים תמריצים בהתאם להוראות הפרשנות.
- לעמדת סגל הרשות**, בחינה האם סכומים שהתקבלו ממשכיר מהווים 'תמריצים' כהגדרתם על פי הוראות SIC 15, כוללת בחינת **מאפייני** הסכומים שהתקבלו תוך הבחנה בין סכומים המשולמים לשוכר כחלק מתנאי השכירות הספציפית לבין סכומים המשולמים לשוכר כהחזר עלויות שהוציא השוכר בגין השבחת הנכס של המחכיר (לדוגמה החלפת תשתיות, מערכות כיבוי אש וכדומה), כך שההנאה **העיקרית** מעלויות אלה היא של המחכיר. יצוין כי במסגרת בחינה זו יש להתחשב, בין היתר, בתקופת ההנאה **הכלכלית** מאותה עלות וכיצד היא עומדת ביחס לתקופת החכירה. ממצאי הביקורת העלו כי חלק מהחברות זקפו את כלל סכומי ההשתתפות כהפחתה מנכס שיפורים במושכר **ללא** ביצוע בחינה אילו מהסכומים עונים להגדרת תמריצים כאמור, עם זאת השלכת האמור במקרים שנבדקו לא הייתה מהותית.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא שיפורים במושכר בחברות קמעונאיות (המשך)

יצוין, כי תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות ("IFRS 16") אשר מועד תחילתו הינו יום 1 בינואר 2019, מחליף את הוראות SIC 15. על כן יודגש כי האמור בסעיף זה מתייחס לניתוח חשבונאי תחת עקרונות התקינה הבינלאומית במתכונתה הנוכחית.

גריעת פריטי רכוש קבוע בעת החלפתם או בעת הקמה של נכסים חלופיים

בהתאם להוראות סעיף 13 לתקן, החלפת חלקים של פריטי רכוש קבוע דורשת מחד **הכרה** בעלות של החלק החדש כחלק מהערך בספרים של פריט רכוש קבוע, כאשר העלות התהוותה (בכפוף להתקיימות הקריטריונים להכרה) ומאידך **גריעה** של יתרת ערך הספרים המתייחסת לחלקים שמוחלפים.

במסגרת הביקורת עלה כי במספר חברות, בעת בחינה של ההכרה בעלות פריט רכוש קבוע כחלק מהשיפורים במושכר, **לא** מבוצעת בחינה באם עלות זו מחליפה נכס קיים, והאם ישנו צורך לגרוע עלות של נכס קיים בספרי החברה. לדברי החברות, משיקולי עלות-תועלת אין מקום להשקיע משאבים בכימות הסכום שנדרש היה לגרוע מהדוחות הכספיים בשל ההחלפות שבוצעו. כמו כן, צוין כי החלפת פריט רכוש קבוע מתבצעת ברוב הגדול של המקרים במסגרת שיפוץ בסניפים בהם השיפורים במושכר הינם ישנים ולכן ניתן להניח באופן סביר כי כבר הופחתו במלואם.

לעמדת סגל הרשות הטיפול החשבונאי שיושם על ידי חברות המדגם אינו עולה בקנה אחד עם הוראות סעיף 13. השלכת האמור על חברות המדגם הרלוונטיות לא הייתה מהותית, אך אותן חברות ציינו כי בכוונתן לגבש מדיניות ונהלים ברורים בהקשר זה על מנת לעמוד בדרישות התקן.

היוון הוצאות פרסום ושיווק

על פי סעיף 19 לתקן, עלויות הצגת מוצר או שירות חדש (קרי, עלויות הכרוכות בפעילויות פרסום וקידום מכירות), אין עלויות של פריט רכוש קבוע.

יתרת סעיף שיפורים במושכר של חלק מחברות המדגם כללה עלויות פרסום ושיווק למועדי הביקורת. עלויות אלה נבעו מהוצאות אשר הונו ליתרת הנכס לאורך השנים.

לעמדת סגל הרשות הטיפול החשבונאי שיושם על ידי החברות בקשר עם הוצאות אלה אין עולה בקנה אחד עם הוראות סעיף 19 לתקן.

חברות המדגם **קיבלו** את עמדת הסגל והשיבו כי היוון עלויות הפרסום נבע מטעות אנוש או שבוצע לפני שנים רבות ואין משקף את המדיניות החשבונאית הנוכחית שלהן. בחינת הטעות בצירוף טעויות נוספות שעלו במסגרת הביקורת, הביאה ל**תיקון** לא מהותי של מספרי השוואה באחת מהחברות שנבדקו.

היבטי מדידה

קביעת אורך חיים שימושיים של הנכס בהתחשב בתקופת השכירות

על פי סעיף 6 לתקן, אורך חיים שימושיים (Useful Life) הוא: (א) פרק הזמן שלאורכו חזוי שנכס יהיה זמין לשימוש על ידי ישות; או (ב) מספר יחידות תפוקה או יחידות דומות, שחזוי שיושגו מהנכס על ידי ישות.

התקן מבהיר כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס נצרכות על ידי ישות **בעיקר** באמצעות השימוש בו. אולם, נדרש להביא בחשבון גורמים נוספים רלוונטיים ובהם קיומן של מגבלות משפטיות או דומות לשימוש בנכס, כגון מועדי פקיעת חכירות קשורות.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא שיפורים במושכר בחברות קמעונאיות (המשך)

עוד מבהיר התקן בסעיף 57 כי אורך החיים השימושיים של נכס מוגדר במונחים של תועלת חזויה לישות מהנכס ולכן, אורך החיים השימושיים של נכס יכול להיות **קצר** מאורך החיים הכלכליים שלו.

במסגרת הביקורת סגל הרשות ביקש לבדוק התאמה בין משך תקופות השכירות (עם ובלי תקופות האופציה) ובין תקופת ההפחתה כפי שנקבעה על ידי חברות המדגם. עוד בחן סגל הרשות את תקופת ההפחתה של עלויות שהווננו לנכס במועד מאוחר יותר ממועד תחילת השכירות.

במסגרת הביקורת עלה כי במקרים מסוימים הופחתו נכסי שיפורים במושכר למשך תקופה ארוכה ממשך תקופת השכירות (אף ביחס לזו הכוללת אופציה בשליטת השוכר שסביר שתמומש). כמו כן, במספר חברות במדגם עלה כי בעת היוון עלויות לנכס 'שיפורים במושכר' בתקופה מאוחרת מתחילת תקופת השכירות, שיעור הפחת ששל פיו מבוצעת הפחתה הנכס מבוסס על תקופת החוזה המקורית ולא על תקופת החוזה שנותרה וזאת לאור צפי החברה לחידוש חוזה השכירות בסניפים אחרים בהתבסס על ניסיונה בעבר.

לעמדת סגל הרשות, ובהתאם לנדרש בתקן כאמור לעיל, על חברה לבחון את אורך החיים השימושיים של פריטי שיפורים במושכר, תוך הבאה בחשבון של תקופת חוזה השכירות. ככלל, **לא סביר** שתקופת ההפחתה של נכס שיפורים במושכר, אשר אינו בעל ערך בפני עצמו לשוכר **במנותק** מהנכס השכור ומתקופת השכירות (כגון בנסיבות בהן השוכר רשאי לפרק וליטול לחזקתו רכיב של שיפורים במושכר), תהיה גבוהה יותר מתקופת החוזה לרבות תקופת אופציה להארכת ההסכם אשר נמצאת בשליטת החברה ושצפוי שתמומש וזאת, בהעדר ראיות המעידות על הסכמה בין המשכיר לחברה על הארכת החוזה הספציפי (בהתבסס על עיקרון זה, במקרים בהם החברות הראו כי התקיים משא ומתן מתקדם להארכת תקופת השכירות במועד השיפוץ, סגל הרשות **לא התערב** בתקופת ההפחתה).

כפועל יוצא ממצאי הביקורת, התבצעה בחברות המדגם בחינת מהותיות להשפעת תיקון תקופת ההפחתה, וזו נמצאה כלא מהותית. עם זאת, בחינת הטעות בצירוף טעויות נוספות שעלו במסגרת הביקורת, הביאה ל**תיקון** לא מהותי של מספרי השוואה באחת מהחברות שנבדקו. יתר החברות הרלוונטיות התבקשו **לעדכן** בדוחותיהן הכספיים השנתיים הבאים את שיעורי הפחת המעודכנים בהתאם לאמור לעיל.

נכסים שלא הופחתו

על פי סעיף 55 לתקן, פחת של נכס מתחיל כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו, כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

בטופס הפחת של שתי חברות אותרו נכסים אשר קיימת בגינם יתרת עלות והם לא הופחתו כלל על אף שתאריך הפעלתם חלף. אי ההפחתה הנ"ל אינה עומדת בקנה אחד עם הדרישות שבסעיף 55 לתקן.

לדברי החברות הנכסים לא הופחתו עקב טעות אשר השפעתה אינה מהותית והן **החלו להפחית** את הנכסים הנ"ל החל מתחילת השנה בה התגלתה הטעות בעקבות הביקורת.

הצגה וגילוי

נכסים שהופחתו במלואם אך לא נגרעו מהספרים

על פי התקן, יש לגרוע ערך רכוש קבוע מהספרים בעת מימושו או כאשר לא חזויות הטבות כלכליות עתידיות מהשימוש בו או ממימושו.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא שיפורים במושכר בחברות קמעונאיות (המשך)

בטפסי הפחת של אחת מחברות המדגם אותרו נכסי שיפורים במושכר רבים בסכומים מהותיים אשר הופחתו במלואם בשנים קודמות, אך העלות והפחת שנצבר בגינם טרם נגרעו.

החברה ציינה כי לא מתבצע מעקב אחר פריטי רכוש קבוע אלו, ולמעשה אין באפשרותה לקבוע אם פריטים אלו עדיין משמשים את הישות או כלל קיימים ברשותה. עוד ציינה החברה כי לממצא זה אין השפעה על הדוחות (מעבר לניפוח יתרות בביאור הרכוש הקבוע).

לעמדת סגל הרשות, אי ביצוע מעקב אחר פריטי רכוש קבוע, עלול להוביל להצגה של פריט רכוש קבוע אשר היה אמור להיגרע. החברה **קיבלה** את עמדת סגל הרשות ותפעל לבחינת הנכסים שהופחתו במלואם ואינם משמשים עוד את החברה או קיימים ברשותה ותבוצע התאמה של הרישומים בספרים ובטופסי הפחת בהתאם לממצאי בדיקתם.

חוסר התאמה בין נתונים בטופסי הפחת לנתונים בביאור לדוחות הכספיים

במסגרת הביקורת עלו הפרשים מהותיים בין יתרות העלות והפחת הנצבר של נכס שיפורים במושכר כפי שהופיעו בטופס הפחת, לבין היתרות כפי שהופיעו בביאור הרכוש הקבוע בדוחותיה הכספיים של אחת מחברות המדגם.

לדברי החברה, מקורם של ההפרשים האמורים הינו ביתרות הפתיחה משנים קודמות ואין באפשרותה להסביר את מקור הפער ההיסטורי, אולם בעקבות ממצא הביקורת היא תבצע **התאמה** של יתרות הפתיחה המופיעות בטופס הפחת ליתרות הפתיחה המופיעות בביאור בדוחות הכספיים **ותשלים** אותן עד מועד פרסום הדוחות הכספיים הבאים.

לקישור לדוח הממצאים כפי שפורסם על ידי סגל הרשות לחץ/י כאן.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא ביקורת שמאיויות מקרקעין

יחידת הביקורת של מחלקת תאגידים (להלן - "סגל הרשות") בשיתוף עם מערך הערכות השווי במחלקת תאגידים, ביצעו ביקורת רוחב אשר במסגרתה בחנו את סבירות ההנחות העיקריות שנלקחו בחשבון במסגרת שמאות מקרקעין של שני נכסי מקרקעין: נכס בשימוש מסחרי בדרום הארץ ונכס תעשייתי בשילוב משרדים בירושלים (להלן - "הנכס" ו/או "הנכסים") בשתי חברות ציבוריות קשורות.

הנכסים שנבדקו שועבדו לטובת מחזיקי אגרות חוב שהנפיקו החברות ובהתאם צורפו הערכות השווי המלאות לדוחותיהן הכספיים של החברות.

בחודש דצמבר 2018 פרסם סגל הרשות דוח ריכוז ממצאים המפרט את הסוגיות העיקריות אשר עלו במסגרת הביקורת, וזאת במטרה לשקף בפני ציבור התאגידים המדווחים את עמדות סגל הרשות בנוגע לסוגיות אלה.

להלן סקירה תמציתית של ממצאי הביקורת כפי שקיבלו ביטוי בדוח הממצאים:

ביסוס ההנחות שהובאו בחשבון במסגרת השומה למועד הקובע

הכנסה מייצגת

1. שוכר מהותי במתחם

באחד הנכסים שנבדקו עלה כי חלק מהותי מאוד במתחם מושכר לשוכר יחיד המפעיל בתי קולנוע בנכס.

הבחינה העלתה, בין היתר, כי:

- פדיונות השוכר ירדו משמעותית עקב פתיחת מתחם מסחרי מתחרה הכולל, בין היתר, בתי קולנוע.
- נכון למועד הקובע של הערכת השווי (להלן - "המועד הקובע"), השוכר המחזיק ומפעיל את מתחם הקולנוע מצוי בקשיים כלכליים משמעותיים¹¹.
- נכון למועד הקובע, היה ידוע כי בעתיד הקרוב צפוי להיפתח מתחם מסחרי נוסף הכולל בתוכו מתחם קולנוע גדול.

סגל הרשות מצא כי החברה לא הביאה בחשבון במסגרת הערכת השווי את הסיכון לחדלות פירעון של השוכר ואף לא נתנה גילוי למשקיעים בנוגע להשפעה האפשרית, בפועל והצפויה, של פתיחת המתחמים הנוספים, על שווי הנכס. כמו כן, לא נכללה התייחסות לגורמים נוספים שהיו צריכים להילקח בחשבון בעת מדידת השווי ההוגן של הנכס, בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי מספר 13, מדידת שווי הוגן (להלן - "התקן") במועד הקובע לרבות, בין היתר, לא בוצע ניתוח מספק באשר להמשך הכדאיות של הפעלת בית הקולנוע בנכס והמשך שכירת הנכס על ידי מפעילו, ליכולת להשכיר את השטחים לשוכר חלופי, דמי השכירות הראויים, ההשפעה של עזיבה פוטנציאלית של בתי הקולנוע המהווים מוקד משיכה בנכס על שוכרים אחרים בו, עלויות התאמה וכד'.

לדברי החברה, בסוף השנה שלאחר המועד הקובע אישר בית המשפט את מכירת פעילות בתי הקולנוע למפעילה אחרת. המפעילה החדשה בחרה להמשיך להפעיל את בתי הקולנוע במתחם. החברה ציינה כי המפעילה החדשה הינה שוכר חזק ויציב בתחום הקמעונאות בישראל וכי התנהל משא ומתן בדבר הארכת ההתקשרות. יחד עם זאת, הובהר על ידי החברה כי ישנו חוסר ודאות באשר להמשך ההתקשרות. בנוסף, עשויות להתבצע התאמות במתחם

¹¹ במהלך השנה שלאחר המועד הקובע השוכר אף הגיש לבית המשפט בקשה להקפאת הליכים ובחודש ינואר 2018 עבר להליך של פירוק.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא ביקורת שמאיויות מקרקעין (המשך)

הקולנוע, אשר בשלב זה לא ברור מה יהיה חלקה של החברה בהתאמות אלו במידה ויצאו לפועל.

לעמדת סגל הרשות, במקרה בו קיימת אפשרות להשלכות שליליות מהותיות על שוכר עוגן בנכס מן הראוי שהנחות החברה בנוגע להמשך הפעילות של השוכר יקבלו ביטוי בהערכת השווי (לדוגמה, באמצעות התאמת שיעור ההיוון). כמו כן, ככל שקיים בידי החברה ביסוס הולם לכך כי שימוש חלופי בשטחים היה מניב הכנסות גבוהות יותר (גם לאחר לקיחה בחשבון של ההשקעות הנדרשות להתאמת השטחים), היה על החברה להציג ערך זה לרבות את דרך ביסוסו.

בהמשך לממצאי הביקורת שהוצגו לעיל, החברה נתנה גילוי מורחב במסגרת הערכת השווי העוקבת של הנכס ביחס להשלכות של סיום הסכמי שכירות קיימים בנכסים עם שוכרים מהותיים אשר אין וודאות לגבי הארכתם והנחות החברה ביחס לשימוש החלופי בשטחים. האמור קיבל ביטוי גם במסגרת המתודולוגיה הכוללת של הערכת השווי, בשיעור ההיוון, בדמי השכירות הראויים ובעלויות ההתאמה.

2. חובות מסופקים בגין דמי שכירות ודמי ניהול וכן ויתורים על דמי שכירות ודמי ניהול

באחד הנכסים שנבדקו, נמצא כי **באופן עקבי** החברה אינה מצליחה לגבות את דמי השכירות וכן את דמי הניהול החוזיים מן השוכרים בנכס במלואם וכי בגין חובות אלו, **בוצעו הפרשות לחובות מסופקים בדוחותיה הכספיים של החברה. על אף האמור, מבדיקת סגל הרשות עלה כי ההוצאות בגין ההפרשה לחובות מסופקים לא הובאו** בחשבון במסגרת הערכת השווי וכן לא ניתן במסגרתה גילוי לכך שסכומים כאמור לא נגבים בפועל.

לעמדת סגל הרשות, כאשר ניסיון העבר מראה כי החברה אינה גובה את דמי השכירות והניהול החוזיים המלאים שהובאו בחשבון במסגרת הערכת השווי וזאת באופן חוזר ונשנה מתקופה לתקופה, ובשיעור שאינו זניח ועולה על המקובל בענף, נדרש להביא ממצאים אלו בחשבון במסגרת הערכת השווי. כמו כן, לצורך קביעת היקף הפגימה בשווי ההוגן של הנכס כתוצאה מבעיות הגבייה, על החברה להביא בחשבון את כל העובדות והנסיבות הקיימות, לרבות: עניין עומס הפדיון בנכס, את השאלה האם בעיות הגבייה היו חד פעמיות או צפויות להמשיך, מידת העקביות בבעיות הגבייה, היכולת להביא להחלפת השוכרים וכיוצא.

החברה קיבלה את ממצאי הביקורת ויישמה את עמדת הסגל כאמור במסגרת הערכת השווי העוקבת, כך שהיקפי ההפרשה לחובות מסופקים נבחנו על ידה וכלל שההפרשה לחובות מסופקים אינה בשיעור נורמטיבי ומקורה אינו בנסיבות חד פעמיות, קיומה יבוא לידי ביטוי באחד משתי החלופות: עדכון שיעור ההיוון או עדכון דמי השכירות ודמי הניהול. כמו כן, בכל אחת משתי החלופות יינתן גילוי ביחס להנחות שבבסיס העדכון ולדרך ביסוסן.

שווי זכויות בניה

באחד מהנכסים שנבדקו נמצא כי חלק מהותי משווי ההוגן, נובע **מזכויות בניה**, אשר חלקן מתייחסות לתוספות על גבי קומות המבנים הקיימים בנכס וחלקן מתייחסות לשטחים אחרים במתחם. יצוין, כי לצורך ניצול זכויות הבניה היה צורך, בין היתר, בפינוי של בית כנסת המצוי במתחם. בנוסף, אותן זכויות בניה שהתייחסו לתוספת קומות במבנים קיימים, היו מצויות במבנים לתעשייה שבהם שיעור התפוסה בקומות העליונות היה נמוך ממילא וחלקן אף היו פנויות זמן רב.

במסגרת הערכת השווי לא נכללה התייחסות מפורטת ביחס **לעניינים רבים הנוגעים לזכויות הבניה ולביסוס שוויין ההוגן**, כך לדוגמה:

- החברה לא ניתחה באופן ברור מהו **סטטוס זכויות הבניה** השונות, והאם זכויות הבניה

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא ביקורת שמאיויות מקרקעין (המשך)

מאושרות, ומתוקף אילו תוכניות. כמו כן, לא צוינו התנאים לניצול הזכויות (כגון, פיתוח סביבתי וכיוצא באלה) כמו גם פרק הזמן עד לאותו מימוש. ככל שהזכויות אינן מאושרות, לא נכלל דיון ביחס לתהליכים הנדרשים כמו גם ביסוס איתן דיו ביחס לסיכוי האישור של הזכויות ופרק הזמן הנדרש לכך וההשפעה על השווי ההוגן;

- החברה לא ניתחה במסגרת הערכת השווי האם ניצול זכויות הבנייה יחייב בתשלום היטל השבחה;
- לא נכלל גילוי או ניתוח ביחס לסיבות שבעטיין החברה הפסיקה את קידום התוכניות שמכוחן נזקף שווי זכויות הבנייה, וזאת זמן רב לפני המועד הקובע (מעל עשור);
- לא נכללה בדיקת כדאיות מפורטת ביחס לזכויות הבנייה לרבות דיון מפורט או ביסוס ביחס ליכולת לפנות דיירים קיימים (כגון בית הכנסת שהוזכר לעיל), העלויות הכרוכות בכך וכיוצא באלה, וכן ניתוח ביחס לשאלה האם תוספת של קומות נוספות בבניינים המצויים בשיעור תפוסה נמוך כלכלית דיה לניצול.

בין היתר, ראוי לציין כי הוראות התקן קובעות כי הנחת ההערכה של נכס לא פיננסי צריכה להביא בחשבון שימוש שהוא אפשרי מבחינה משפטית (Legally permissible). ולכן בפרט, נראה כי נדרשת רמת ביסוס או רמת ראיות משמעותית דיה על מנת להביא בחשבון שינוי תכנוני עתידי, לרבות הבאה בחשבון ותמחור של גורמי חוסר ודאות כאמור במסגרת הדוגמאות לתקן.

החברה יישמה את האמור ובמסגרת הערכת השווי העוקבת נכללה התייחסות נרחבת ביחס לזכויות הבנייה. כמו כן, החברה קיבלה חוות דעת נוספת לגבי שווי ההוגן של הנכס.

שווי פעילות הניהול

מבדיקת סגל הרשות עלה כי על פני תקופה של מספר שנים חברות הניהול של הנכסים בהם בוצעה הביקורת היו גרעוניות בשנים שקדמו למועד הערכת השווי. על אף האמור, בהערכת השווי של אחד הנכסים לא נזקף שווי כלל (לא חיובי ולא שלילי) בגין עובדה זו, ואילו בהערכת השווי של הנכס האחר נזקף שווי חיובי בגין פעילות הניהול, אשר התבסס על הנחות החברה באשר להשגת רווח מייצג של חברת הניהול.

מהבדיקה עלה כי הפער בין התוצאות בפועל לרווח המייצג נבע מנטרול הוצאות חריגות לכאורה ו/או על ידי אי הכללת הוצאות אשר על פניו היו רלוונטיות לפעילות ניהול הנכסים.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא ביקורת שמאיויות מקרקעין (המשך)

להלן הנחות החברה באשר לאופן חישוב הרווח המייצג של חברות הניהול של הנכסים בהם בוצעה ביקורת ותשובת סגל הרשות:

אי הכללה של:	הנחות החברה	תשובת סגל הרשות
הוצאות שיווק	החברה נטרלה הוצאות שיווק מאחר ולדבריה מדובר בגידול נקודתי	סגל הרשות מצא כי אין מדובר בגידול נקודתי ואף להפך שכן לאורך השנים חברת הניהול הוציאה משאבים ניכרים לצורך פעולות שיווק
העמסות שכר	העמסות שכר מיוחסות לניהול כלל נכסי החברה ואין מיוחסות רק לנכס נשוא השומה	לעמדת סגל הרשות, עלויות כוח האדם (אשר אמורות להיות שקולות לעלויות ניהול) והארנונה יחולו גם על רוכש פוטנציאלי לנכס, ועל כן עלויות אלו יהוו חלק מהתמחור ומהשווי שיסכים קונה מרצון לשלם עבורו ועל כן נדרש להביאם בחשבון במסגרת הערכת השווי
תשלומי ארנונה בגין שטחים פנויים	תשלומים אלו אינם קשורים לניהול הנכס אלא להחזקתו כבעלים וכי הוצאות אלה הינן חלק מהסיכון שלוקח על עצמו בעל הנכס	

החברה יישמה את הערות סגל הרשות, וכללה בהערכות השווי העוקבות את ההכנסות וההוצאות הצפויות בגין פעילות הניהול תוך ביסוסן בהתאם להכנסותיה בעבר. כמו כן, בתוצאות חברת הניהול נכללו עלויות כוח האדם ועלויות הארנונה האמורות.

גילוי בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970 (להלן - "תקנות הדוחות")

גילוי במסגרת הערכות השווי שצורפו לדוחות הכספיים למועד הקובע

תקנה 8ב(ד) לתקנות הדוחות (להלן - "התקנה") קובעת כי: "הערכת שווי שצורפה לדוח התקופתי תכלול את כל העניינים שפורטו בתוספת השלישית וכן כל פרט מהותי אחר החשוב למשקיע סביר; לא כללה הערכת השווי את כל הפרטים האמורים, ישלים התאגיד פרטים אלה בדוח התקופתי".

סעיף 4 (שיטת הערכה) לתוספת השלישית לתקנות הדוחות (להלן - "התוספת השלישית") קובע כי: "הערכת השווי תכלול פרטים הנוגעים לשיטת עריכתה, לרבות אלה: (ב) העובדות, ההנחות, החישובים והתחזיות שעליהם הסתמך מעריך השווי;

(ד) הנחות ותחזיות שמסר התאגיד ושהערכת השווי מתבססת עליהן...."

לעמדת סגל הרשות עולה כי הערכות השווי אשר צורפו לדוחות הכספיים של החברות הציבוריות, לא כללו חלק מדרישות הגילוי כנדרש על פי התקנה והתוספת השלישית. כך לדוגמה:

- הערכות השווי כללו גילוי אודות נתוני הכנסות והוצאות של חברות הניהול, אולם לא הובהר כי מדובר בתוצאות של הנחות החברות וכי אין מדובר בתוצאות חברות הניהול בפועל. כפועל יוצא, לא פורטו הנחות החברות באשר לסטייה מהתוצאות בפועל, לרבות צפי לרווחיות בשנים הקרובות מפעילות ניהול וביסוס לשווי פעילות הניהול שהובאו בחשבון כחלק משווי הנכסים במסגרת השומות למועד הקובע. כמו כן, בעוד שהחברות פירטו נתונים אודות תעריף דמי הניהול למ"ר בנכסים, לא ניתן גילוי לדמי הניהול הנגבים בפועל ולעובדה כי נכון למועד הקובע לא עלה בידי החברות לגבות את דמי הניהול בהתאם לתעריף האמור ולכן הוצג חוב מסופק באופן חוזר ונשנה.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא ביקורת שמאיויות מקרקעין (המשך)

- נתוני הפדיון שהוצגו בהערכות השווי התבססו על נתונים לעשרת החודשים הראשונים לשנת 2016, כפי שהיו ידועים באותו מועד. בנוסף, בתחשיב השמאי לצורך חישוב הממוצע, נלקח ממוצע רק על אותם חודשים בהם התקבלו נתוני פדיון. על אף האמור, לא צוינו בהערכות השווי ההנחות שעמדו בבסיס נתון זה, וכי אין מדובר בנתוני הפדיונות בפועל.

גילוי במסגרת פרק תיאור עסקי התאגיד

מסקירת הגילוי שניתן על ידי החברות במסגרת פרק תיאור עסקי התאגיד בדוחות התקופתיים לשנת 2016 עולה כי הגילוי לקה בחסר ולא כלל את כל הפרטים הרלוונטיים למשקיעים או שלחילופין כלל פרטים שאינם מדויקים. כמו כן, סקירת הגילוי העלתה סתירות בין טבלאות שונות שהוצגו במסגרת פרק תיאור עסקי התאגיד, אשר במהותן אמורות להציג נתונים זהים. כך לדוגמה עלו העניינים והסתירות שלהלן:

- **NOI מתואם** - NOI מתואם אמור לשקף, בין היתר, את סכום ה NOI לאחר התאמות עקב שינויים בתנאי ההתקשרות עם שוכרים אשר לא באו לידי ביטוי בו באופן מלא. נמצא כי החברה הציגה במסגרת טבלת הנתונים את אותו הסכום במסגרת נתון ה NOI הרגיל וה- NOI המתואם וזאת על אף שחלו שינויים בתנאי ההתקשרות עם שוכרים בתקופה.
- **עומס על שוכרים** - לא צוין שיעור העומס על השוכרים או נתון חלופי כגון סך פדיונות אשר יכול ללמד על מצבו של נכס מסחרי והשוכרים בו.
- **דמי שכירות ממוצעים בחוזים קיימים ובחוזים חדשים** - במסגרת דמי השכירות הממוצעים בחוזים קיימים נוטרלו הכנסות שכירות משוכרים אשר עזבו את הנכס במהלך שנת 2016 וכן הובאו בחשבון הכנסות שכירות שנתיות הנובעות מחוזה שכירות חדש שנחתם במהלך שנת 2016. יצוין, כי דמי השכירות הממוצעים בחוזים קיימים אמור לשקף את דמי השכירות שהתקבלו בפועל במהלך השנה ועל כן לעמדת הסגל אין לתאם את דמי השכירות הממוצעים למ"ר. כמו כן, במסגרת דמי השכירות הממוצעים בחוזים חדשים, הובאו בחשבון גם מימושי אופציות בחוזים ישנים, אשר אינם אמורים להיכלל כחלק מדמי השכירות הממוצעים בחוזים חדשים.
- **טעות בנתונים שהוצגו בפרק תיאור עסקי התאגיד** - נמצאו פערים בלתי מוסברים בין נתונים שאמורים להיות זהים שהוצגו במסגרת טבלאות שונות. מבדיקת סגל הרשות עלה כי חלק מהנתונים שהוצגו היו שגויים.
- **פרטים אודות הערכת השווי** - במסגרת טבלת הפרטים אודות הערכת השווי לא הוצגה הפרדה בין התזרים המייצג בגין השטחים המושכרים והתזרים המייצג בגין השטחים הפנויים וזאת על מנת לאפשר יכולת השוואה בין ביצועי הנכס בפועל (אשר נובע מהשטחים המניבים) ובין התזרים המשמש לצרכי הערכת השווי.

החברות קיבלו את ממצאי הביקורת ופעלו לטיוב הנתונים המוצגים בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לקישור לדוח הממצאים כפי שפורסם על ידי סגל הרשות [לחצו כאן](#).

פרסומים ועדכונים של הוועדת לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים

• עדכוני תקינה חשבונאית בינלאומית - תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 3, צירופי עסקים (IFRS 3) העוסק בהגדרת המונח 'עסק'

הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) פרסמה במהלך חודש אוקטובר 2018, תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 3, צירופי עסקים (IFRS 3) בנושא צירופי עסקים בהבהרות להגדרת המונח 'עסק' (להלן - "התיקון").

מטרת ה- IASB הינה הוספה של הנחיות בנושא אשר תסייענה לישות בהערכה האם עסקאות רכישה נדרשות להיות מטופלות כצירוף עסקים (business combination) או כרכישת קבוצת נכסים (asset acquisition).

כזכור, להגדרת עסק עשויה להיות השפעה אפשרית על מגוון היבטי טיפול חשבונאי ובכלל זה ניתן למנות רכישות, מימושים, היווצרות מוניטין, ייחוסו ליחידות מניבות מזומנים והצורך בבחינת ירידת ערך בתקופות עוקבות ואיחוד. כמו כן יוזכר כי קיימים הבדלים משמעותיים בטיפול החשבונאי של היבטים מסוימים הנגזרים מהקביעה האם מדובר בעסקת צירוף עסקים או בעסקת רכישת נכסים.

התיקון מהווה תוצר של פרויקט משותף בין ה- IASB לבין המוסד האמריקני לתקינה בחשבונאות (FASB). במהלך ינואר 2017, פורסם על ידי ה- FASB עדכון תקינה חשבונאי מספר 2017-01 והעוסק באותו נושא ("עדכון התקינה האמריקני"). אף שצפוי שהתיקון יוביל לצמצום הפערים בין התקינה הבינלאומית לתקינה האמריקנית הרי שעקרונותיו אינם זהים לחלוטין לאלה אשר נקבעו במסגרת עדכון התקינה האמריקני. התיקון (כמו גם עדכון התקינה האמריקני) פורסם כמענה לחשש שהובע על ידי גורמים שונים בנוגע לכך שההגדרה הנוכחית של 'עסק', מיושמת בפרקטיקה באופן רחב מדי, וכתוצאה מכך, עסקאות רבות מטופלות כצירוף עסקים בעוד שהן אמורות היו להיות מטופלות כעסקאות לרכישה או למכירה של נכסים. כפועל יוצא של האמור, הטיפול החשבונאי המיושם כנגזרת של המשמעות המקובלת בפרקטיקה להגדרת המונח "עסק", הינו מורכב ועשוי להיות כרוך בעלויות מיותרות. התיקון נועד להתמודד עם החששות שנזכרו לעיל באמצעות התווית מסגרת מושגית רחבה יותר אשר תסייע בקביעה מתי מערכת של פעילויות ונכסים מהווה 'עסק' ולהביא לכך, שיותר רכישות תטופלנה כרכישות של נכסים (וכפועל יוצא, פחות עסקאות תטופלנה כעסקאות צירוף עסקים). עיקרון זה יבוא לידי ביטוי בהתייחס לכלל הענפים ותחומי התעשייה אך באופן ספציפי עשוי להשפיע יותר על ענפים ספציפיים דוגמת נדל"ן, פרמצבטיקה וגז ונפט. מסגרת מושגית זו, תאפשר כמו כן, השגת עקביות רבה יותר בהתמודדות עם הנושא, ולצמצום מסוים בעלויות הכרוכות בטיפול החשבונאי הנוכחי.

רקע

בהתאם להגדרה ב- IFRS 3 במתכונתו הנוכחית, 'עסק' הינו מערכת משולבת של פעילויות ונכסים שניתן להפעילה ולנהל אותה במטרה לספק תשואה בצורת דיבידנדים, עלויות מוזלות או הטבות כלכליות אחרות באופן ישיר למשקיעים או לבעלים אחרים, לחברים או למשתתפים. נספח ב' ל- IFRS 3 (במתכונתו הנוכחית) הכולל הנחיות ליישומן של התקן, מבהיר, בין היתר, כי עסק מורכב מתשומות (Inputs) ומתהליכים (Processes) המיושמים לגבי תשומות אלה, שיש להם היכולת ליצור תפוקות (Outputs). עוד מובהר כי כדי שניתן יהיה להפעיל ולנהל מערכת משולבת של פעילויות ושל נכסים לצורך המטרות שהוגדרו נדרשים שני רכיבים חיוניים - תשומות ותהליכים המיושמים על תשומות אלה, אשר יחד משמשים, או ישמשו, כדי ליצור תפוקות. אולם, עסק אינו צריך לכלול את כל התשומות או התהליכים שבהם המוכר השתמש להפעיל אותו עסק, אם משתתפים בשוק מסוגלים לרכוש את העסק ולהמשיך להפיק תפוקות, לדוגמה, על ידי שילוב העסק בתשומות ובתהליכים שלהם עצמם.

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- עדכוני תקינה חשבונאית בינלאומית - תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 3, צירופי עסקים (IFRS 3) העוסק בהגדרת המונח 'עסק' (המשך)

להלן סקירה של השינויים העיקריים מכוח התיקון:

דרישות מינימאליות על מנת להיחשב עסק

התיקון קובע כי קיום של **תהליך משמעותי (a substantive process)** הוא המבדיל בין אם מדובר בעסק אם לא. בהתאם, מערכת של פעילויות ונכסים תיחשב לעסק בתנאי שתכלול לפחות תשומה ותהליך משמעותי אשר שילובם יחדיו יאפשר לתרום באופן משמעותי ליכולת הפקת תפוקות.

הערכה האם תהליך שנרכש הוא משמעותי

התיקון כולל מעין **מסגרת מושגית** אשר נועדה לסייע בהערכה ובקביעה האם מתקיים **שילוב** של תשומה ושל **תהליך משמעותי** (לרבות בהתייחס לישויות המצויות בשלבי פעילות מוקדמים אשר טרם ייצרו תפוקות ולכן לגביהן נדרש לקיים ראיות משכנעות יותר).

בהקשר זה קובע התיקון כדלקמן:

תהליך ייחשב **משמעותי** במערכות של פעילויות ונכסים שאין בעלות תפוקות במועד הרכישה **רק אם:**

- התהליך **קריטי** ליכולת לפתח או להמיר תשומות שנרכשו לתפוקות; או
- התשומות שנרכשו כוללות גם **כוח עבודה מאורגן** עם הכישורים הדרושים, ידע או ניסיון לייצור תפוקות וגם **תשומות אחרות** אשר כוח העבודה המאורגן יכול לפתחן או להמירן לתפוקות. תשומות אחרות כאמור עשויות לכלול ידע (intellectual property), זכות גישה לחומרים או משאבים אחרים שאשר ניתן לפתחם לתשומות.

תהליך ייחשב **משמעותי** במערכות של פעילויות ונכסים בעלות תפוקות במועד הרכישה **רק אם:**

- התהליך **קריטי** להמשכיות ייצור התפוקות, והתשומות שנרכשו כוללות **כוח עבודה מאורגן** עם הכישורים הדרושים, הידע או הניסיון לבצע את התהליך הנרכש; או
- התהליך **תורם באופן משמעותי** ליכולת ייצור התפוקות ונחשב **ייחודי** או **נדיר**, או **שלא ניתן להחליפו** ללא עלות משמעותית או מאמץ או עיכוב ביכולת המשכיות הפקת התפוקות.

ביטול הצורך לבחון האפשרות של משתתף שוק להחליף רכיב חסר

בתקינה החשבונאית הנוכחית כמובא לעיל, הבחינה האם **שילוב** תשומה ותהליך מהווים יחדיו עסק נדרשת להתבצע מנקודת הראות של **משתתף שוק** ולא בהכרח מנקודת הראות של הישות המוכרת או הישות הרוכשת, כך שבהתאם לתקינה החשבונאית הנוכחית יכול שייקבע שנרכש עסק בנסיבות בהן לא נרכשו כל התשומות או התהליכים שבהם המוכר השתמש להפעיל את אותו עסק ובלבד שתשומות או רכיבים כאמור אשר **לא** נרכשו הינם ברי החלפה כך שהרוכש מסוגל להמשיך לייצר תפוקות בעזרת תשומות ותהליכים אחרים (כגון כאלה שהתקיימו אצלו קודם לכן).

בדומה לתקינה החשבונאית הנוכחית, הבחינה האם שילוב התשומה והתהליך מהווים יחדיו עסק נדרשת להתבצע מנקודת הראות של משתתף שוק ולא בהכרח מנקודת הראות של הישות המוכרת או הישות הרוכשת. יחד עם זאת, התיקון מתמקד באופייה של מערכת הפעילויות והנכסים הנרכשת (כפי שהיא נכון למועד הרכישה) ו**מבטל** את הדרישה הנוכחית לבחון האם למשתתף שוק מוקנית האפשרות להחליף אלמנט חסר כלשהו.

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- עדכוני תקינה חשבונאית בינלאומית - תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 3, צירופי עסקים (IFRS 3) העוסק בהגדרת המונח 'עסק' (המשך)

צמצום ההגדרה של תפוקות (outputs)

התיקון **מצמצם** את הגדרת 'תפוקות' כך ש'תפוקה' מוגדרת כתוצר של תשומות ותהליכים המאפשרים הפקה של סחורות או שירותים ללקוחות, הכנסה אחרת, או תשואה על השקעה (כגון דיבידנד וריבית). נזכיר כי ההגדרה הנוכחית רחבה יותר כך שתפוקה הוגדרה כתשואה בצורה של דיבידנד וכן צמצום עלויות או הטבות כלכליות אחרות המסופקות ישירות למשקיעים או לבעלים אחרים, חברים או משתתפים.

הוספת אפשרות יישום 'מבחן ריכוז' להבחנה בין צירוף עסקים לקבוצת נכסים

בהתאם לתיקון, נוספה אפשרות אופציונלית ליישם 'מבחן ריכוז' (concentration test) המבחינה בין עסקת צירוף עסקים לרכישת קבוצת נכסים.

לפי בדיקה זו, כאשר ייקבע כי עיקר השווי ההוגן (substantially all) של הנכסים הנרכשים, על בסיס ברוטו (assets gross fair value of) **מתרכז** במסגרת נכס מזוהה יחיד (או במסגרת קבוצת נכסים מזוהים דומים), המסקנה תהא כי קבוצת הנכסים הנרכשת אינה מהווה "עסק". ככל שתיקבע מסקנה כאמור היא תהווה מעין "חזקה" ולאחריה לא תידרש הערכה נוספת כלשהי. מאידך, אם לא תתקיים החזקה (או לחילופין הישות תבחר שלא ליישם את מבחן הריכוז) אזי יידרש לבחון האם במסגרת הפעילות הנרכשת קיים 'תהליך משמעותי' כאמור לעיל.

עיקרון זה צפוי לצמצם את היקף העסקאות המטופלות כצירופי עסקים (בפרט בענפים מסוימים דוגמת נדל"ן). בנסיבות בהן **לא תתקיים** החזקה לעיל או כאשר ישות תבחר **לא להחיל** את המבחן האמור, בכדי שייקבע כי אכן מדובר ב'עסק', כדרישת מינימום, יידרש יישום העיקרון הרגיל המתואר לעיל, דהיינו, קיומה של תשומה אחת (an input) לפחות **וכן** תהליך משמעותי (substantive process), אשר **שילובם יחדיו** יאפשר לתרום ליכולת הפקת תפוקות.

על מנת להמחיש את יישום העדכונים על הגדרת העסק, ה- IASB הוסיף למסגרת פרק הדוגמאות להמחשה שבתקן מגוון דוגמאות.

תחילה והוראות מעבר

התיקון הינו בתוקף בהתייחס לעסקאות אשר מועד הרכישה בגינן (acquisition date) הינו ביום תחילת תקופת הדיווח השנתית שתחילתה ביום 1 בינואר 2020 או לאחריו. השינויים מכוח התיקון ייושמו בדרך של מכאן ולהבא במועד המעבר ולאחריו. לא נדרש גילוי כלשהו במועד המעבר.

יישום מוקדם של התיקון אפשרי בכפוף למתן גילוי.

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

• עדכוני תקינה חשבונאית בינלאומית (IFRS) - תיקון להגדרת המונח 'מהותי' (Material)

במהלך חודש אוקטובר 2018 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים ("IASB"), תיקון להגדרת המונח 'מהותי' (Material) וזאת במסגרת תיקונים משולבים לתקן חשבונאות בינלאומי 1, **הצגת דוחות כספיים** (IAS 1) ולתקן חשבונאות בינלאומי 8, **מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות** (IAS 8) (להלן - "התיקונים").

מטרת התיקונים הינה להבהיר את הגדרת המונח 'מהותי' ואת אופן היישום של המונח על ידי ישויות, וזאת באמצעות:

- התאמת נוסח ההגדרה באופן רוחבי בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.
- העברה של חלק מהנוסחים הקיימים ב- IAS1 במתכונתו הנוכחית להגדרת המונח 'מהותי' וזאת על מנת להעצים את החשיבות של נוסחים כאמור.
- תיקון ושיפור ההסברים הנלווים להגדרת המונח 'מהותי'.

ה- IASB סבור כי התיקונים צפויים לתרום לשיפור היכולת של ישויות **להפעלת שיקול דעת** בנוגע להיבטי מהותיות וזאת **מבלי** להביא לשינוי ניכר בדרישות הנוכחיות בתקני IFRS בהקשר לנושא זה.

בהתאם להגדרה המתוקנת, מידע הוא **מהותי** אם **חזוי באופן סביר** (Reasonably be expected) כי השמטתו, הצגתו באופן מוטעה או הסתרה שלו, עלולים **להשפיע** על החלטות **שמשמשים העיקריים** של דוחות כספיים המפורסמים למטרות כלליות מקבלים **על בסיס** דוחות כספיים אלה, המספקים מידע כספי אודות ישות מדווחת ספציפית¹².

כזכור, ההגדרה הנוכחית של המונח מהותי בתקני IFRS הינה בנוסח כדלקמן: *"...השמטות או הצגות מוטעות של פריטים הם מהותיים אם הם יכולים, יחד או כל אחד בנפרד, להשפיע על החלטות כלכליות שמשמשים מקבלים על בסיס הדוחות הכספיים. מהותיות תלויה בגודל ובמהות של ההשמטה או ההצגה המוטעת בהתחשב במכלול הנסיבות. גודלו או מהותו של הפריט, או שילוב שלהם, עשויים להיות הגורם המכריע..."*

הגדרת המונח 'מהותי' נועדה לשמש כלי עזר לישויות במסגרת הקביעה האם נדרש מתן מידע למשתמשי הדוחות הכספיים אודות פריט, עסקה או אירוע. עם זאת, ישויות רבות נתקלו בקשיים בעת השימוש בהגדרה הנוכחית של המונח 'מהותי', במסגרת הפעלת שיקול דעת אודות היבטי מהותיות לצורך עריכת דוחותיהן הכספיים. כך, למרות שה- IASB קיבל את הרושם כי הדעה הרווחת בפרקטיקה הינה כי **לא עולה** הצורך בשינויים משמעותיים להגדרת המונח 'מהותי', התגבשה ההבנה כי גורמים שונים הינם בדעה כי ההגדרה הנוכחית עשויה להביא לכך שישויות תכלולנה בדוחותיהן הכספיים מידע שאינו מהותי.

כך לדוגמה, הנוסח הנוכחי קובע כאמור, בין היתר, כי *"...השמטות או הצגות מוטעות של פריטים הם מהותיים אם הם יכולים...להשפיע על החלטות כלכליות... שמשמשים מקבלים..."*. עושה רושם כי נוסח זה הינו רחב מדי ועשוי לתרום לכך שישויות תכלולנה בדוחותיהן הכספיים מידע **מיותר** עקב זאת שכמעט כל סוג מידע עשוי להיחשב כמהותי מנקודת הראות של גורם כלשהו (Some Users).

¹² בהקשר זה יצוין כי במסגרת המושגית לדיווח כספי של תקני IFRS (The Conceptual Framework for Financial Reporting), במתכונתה המעודכנת, הובהר כי מהותיות היא היבט של רלוונטיות **ספציפי לישות** המבוסס על המהות או הגודל, או שניהם יחד, של פריטים אליהם המידע מתייחס בהקשר של **דוח כספי אינדיבידואלי של ישות** (ובשל כך ה- IASB הבהירה שהיא אינה יכולה לקבוע רף כמותי אחיד למהותיות או לקבוע מראש מה יכול להיות מהותי במצב מסוים).

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- עדכוני תקינה חשבונאית בינלאומית (IFRS) - תיקון להגדרת המונח 'מהותי' (Material) (המשך)

בשל כך, ההגדרה המתוקנת **מצמצמת** את קהל המשתמשים הרלוונטי ומתמקדת בהחלטות של **המשתמשים העיקריים** בדוחות הכספיים (Primary users) וזאת באופן עקבי לאמור במסגרת המושגית לדיווח כספי של תקני IFRS (The Conceptual Framework for Financial Reporting). בנוסף, על מנת להביא לצמצום האפשרות שישויות תכלולנה מידע בעל חשיבות נמוכה, נוסף כאמור להגדרה העדכנית רף מהותיות לפיו, מידע ייחשב כמהותי אם **חזוי באופן סביר** (Reasonably be expected) שתהיה לו השפעה על החלטות המשתמשים העיקריים.

כמו כן, ההגדרה הנוכחית מתמקדת בהשמטה או בהצגה של מידע באופן מוטעה וזאת בכדי להבהיר את החשיבות של הכללת מידע מהותי בדוחות הכספיים. מאידך, במרוצת הזמן התגבשה ההבנה כי הגדרת המונח 'מהותי' נדרשת בנוסף להבהיר כי הכללה של מידע שאינו מהותי אינה תורמת להשגת עיקרון זה. בכדי לענות על צורך כאמור, לצד העיקרון בדבר הדרישה שלא להשמיט מידע או להציגו באופן מטעה, התווספה לנוסח ולהגדרה העדכנית של המונח "מהותי", הדרישה להימנע מהסתרה (Obscuring) של מידע.

בכדי להבהיר את העיקרון החדש כאמור, התיקונים כוללים הסבר לפיו מידע ייחשב כמוסתר אם השפעת מתכונת ההצגה שלו בדוחות הכספיים על המשתמשים העיקריים תהא דומה להצגת המידע באופן מטעה או להשמטתו כליל. להמחשת האמור, כוללים התיקונים מספר דוגמאות אפשריות להסתרה של מידע (כגון תיאור של מידע אודות פריט, עסקה או אירוע חשוב באמצעות שימוש בניסוח מעורפל או שאינו ברור, קיבוץ של פריטים, עסקאות או אירועים שאינם דומים והצגתם באופן מצרפי, פגימה במובנות של הדוחות הכספיים באמצעות הסתרה של מידע מהותי באמצעות הכללה של מידע שאינו מהותי וזאת באופן שיקשה על המשתמשים העיקריים של הדוחות הכספיים לקבוע איזה מידע הינו מהותי וכו').

תחילה והוראות מעבר

ישות תיישם את התיקונים הנוגעים להגדרת המונח 'מהותי' בדרך של מכאן ולהבא בהתייחס לתקופות דיווח שנתיות שתחילתן ביום 1 בינואר 2020 או לאחריו. יישום מוקדם הינו אפשרי בכפוף לגילוי עובדה זאת.

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- פרסום דוח סקירה לאחר יישום בגין תקן דיווח כספי בינלאומי 13, מדידת שווי הוגן (IFRS 13)

רקע

כזכור, בחודש מאי 2011 פורסם על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) **תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 13, "מדידת שווי הוגן" (IFRS 13)** (להלן - "**התקן**") העוסק במדידת שווי הוגן בדוחות הכספיים אשר נכנס לתוקף ב-2013. פרסומו של IFRS 13 יצר לראשונה מקור אחד לאופן קביעת מדידת שווי הוגן וקבע הנחיות כיצד למדוד שווי הוגן בכל אותם מקרים בהם לפי תקני IFRS נדרש או מתאפשר למדוד פריט לפי שווי הוגן וכן קבע דרישות גילוי חדשות באשר למדידות שווי הוגן.

בחודש דצמבר 2018, ה- IASB פרסם דוח סקירה לאחר-יישום (Post-implementation Review או PIR) (להלן - "**הדוח**") של התקן.

סקירות כאמור מהוות שלב חיוני בתהליך פרסום תקני IFRS חדשים או עדכונים לתקנים קיימים הכוללים תיקונים משמעותיים לתקני IFRS. הסקירות מבוצעות בדרך כלל רק עם חלוף תקופה של כשנתיים לאחר יישום לראשונה של תקן חדש (או של תיקון משמעותי לתקן קיים) ברחבי העולם, דהיינו, לאחר פרק זמן של כ-30-36 חודשים ממועד התחילה. היבט זה מבטיח מחד יישום של ההליך לאחר התפתחות של ניסיון די משמעותי בפרקטיקה, אך מאידך מאפשר מהירות תגובה לזיהוי ותיקון של כשלים אפשריים כתוצאה מיישומו של תקן חדש (או של תיקון משמעותי לתקן קיים).

המטרות של הדוח כאמור הינן כדלקמן:

- לודא שהתקן מיושם כהלכה בפרקטיקה;
- לבחון האם המידע המדווח בדוחות הכספיים בהתאם להנחיות התקן הינו שימושי למשתמשי הדוחות הכספיים;
- תחומים בגינם זוהו **אתגרים** ביישום העלולים לגרום ליישום לא עקבי במדידות שווי הוגן; וכן
- לבחון האם נוצרו עלויות בלתי צפויות בעת היישום, הביקורת והאכיפה של דרישות התקן או בעת השימוש במידע הדרוש מכוח דרישות התקן.

הסקירה התבצעה בהליך דו-שלבי כדלקמן:

- השלב הראשון היה כרוך בזיהוי והערכה של היבטי היישום הנדרשים להיבחן. שלב זה מבוסס בעיקרו על **מידע** אודות הרשמים שעלו בפרקטיקה אצל ישויות מיישמות כתוצאה מיישום התקן והוא נאסף מהציבור באמצעות בקשות למידע מצד ה- IASB (Request for Information או RFI).
- בשלב הבא, ה- IASB בחן את המידע שהתקבל מהציבור כמו גם מידע נוסף שהצטבר אצלו כתוצאה מפעילויות מקצועיות אחרות שהוא מקיים.

כפועל יוצא, הדוח אשר פורסם לציבור כולל סקירה תמציתית של עיקרי התקן ותיאור קצר של **הממצאים** שעלו במסגרת הליך הסקירה שקויים וכן של הראיות והמסקנות שהתגבשו בגינם.

ממצאי הדוח העלו כי הנחיות התקן יושמו כנדרש, המידע המדווח בדוחות הכספיים של החברות לפי דרישות התקן אכן נמצא שימושי עבור משתמשי הדוחות **ולא** נוצרו עלויות בלתי צפויות בהחלת התקן.

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- פרסום דוח סקירה לאחר יישום בגין תקן דיווח כספי בינלאומי 13, מדידת שווי הוגן (IFRS 13) (המשך)

אמנם, היבטי יישום מסוימים בתקן זהו כמתגרים ליישום, וזאת, בדרך כלל בכל הנוגע להיבטים הכרוכים בהפעלה של שיקול דעת. אולם, נמצאו ראיות המצביעות כי התפתחו בפרקטיקה דרכי התמודדות נאותות עבור היבטים מאתגרים אלו.

ה- IASB ממשיך לבצע מעקב אחר התפתחויות בנוגע לאתגרים ביישום התקן.

[לקישור לדוח לחצ'י כאן.](#)

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

• תוכנית העבודה של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) לשנים 2019-2020

בחודש פברואר 2019 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) את תוכנית העבודה העדכנית שלה לשנים 2019-2020. ככלל, תוכנית העבודה מציגה את 'אבני הדרך' המרכזיות לפרסום תיקונים לתקני חשבונאות, לתקני דיווח כספי בינלאומיים ולפרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי וכן פרסום טיוטות שונות וניירות עמדה לדיון ומהווה סקירת מצב מתעדכנת כחלק מהמאמץ המתמשך לתיקון, לשיפור ולטיוב של התקינה הבינלאומית בחשבונאות. להלן רשימת הפרסומים השונים, השינויים והתיקונים המרכזיים המוצעים בהתאם לשלב הבא הצפוי בתהליך שינוי התקינה המוצע וככל שרלוונטי, תוך ציון המועד הצפוי לפרסום (תוך הבחנה בעיקר בין פרסום צפוי של תיקון לתקן או לפרשנות, פרסום צפוי של נייר עמדה, טיוטה לדיון, עדכון מוצע, פנייה להתייעצות ציבורית, החלטה באשר לכיוון הפרויקט וכיו"ב, ככל ורלוונטי - **מעודכן ליום 11 בפברואר 2019**):

מועד צפוי / צפי לפרסום	השלב הבא בתהליך	
מסגרת התקינה ופרויקטים קשורים		
מחצית ראשונה 2020	פרסום טיוטה	דוח ההנהלה (Management Commentary)
מחצית שנייה 2019	פרסום נייר לדיון או טיוטה	דוחות כספיים ראשיים
מחצית שנייה 2019	פרסום נייר לדיון או טיוטה	פעילויות תחת פיקוח מחירים (Rate-regulated Activities)

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- תוכנית העבודה של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) לשנים 2019-2020 (המשך)

מועד צפוי / צפי לפרסום	השלב הבא בתהליך	
תיקונים קצרי היקף לתקנים ולפרשנויות		
מחצית שניה 2019	בקשה לקבלת היזון חוזר	סקירה מקיפה [2019] של תקן הדיווח הכספי הבינלאומי לישויות קטנות ובינוניות (IFRS for SMEs)
אפריל 2019	החלטה באשר לכיוון הפרויקט	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים (תיקונים מוצעים לתקן חשבונאות בינלאומי 8 (IAS 8))
	החלטה באשר לכיוון הפרויקט	שינויים במדיניות חשבונאית (תיקונים מוצעים לתקן חשבונאות בינלאומי 8 (IAS 8))
רבעון שני 2019	פרסום טיוטה	תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 17, (IFRS 17)
	פרסום תיקון לתקן	זמינות השימוש בעודף שהתקבל מתכנית להטבה מוגדרת (תיקונים מוצעים ל- IFRIC 14)
	פרסום תיקון לתקן	סיווג התחייבויות כשוטפות/שאינן שוטפות (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 1 (IAS 1))
רבעון שני 2019	פרסום טיוטה	מסים נדחים הקשורים לנכסים והתחייבויות שנבעו במסגרת עסקה בודדת (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 12 (IAS 12))
	פרסום טיוטה	יוזמה בדבר גילויים: מדיניות חשבונאית
	פרסום טיוטה	יוזמה בדבר גילויים: סקירת גילויים בתקנים ממוקדים
רבעון שני 2019	פרסום טיוטה	עמלות שיש לקחת בחשבון בעת יישום 'מבחן עשרת האחוזים' כחלק מבחינת גריעת התחייבות פיננסית (תיקון מוצע ל- IFRS 9)
רבעון שני 2019	פרסום טיוטה	השפעות הרפורמה בשיעור הריבית הבין-בנקאית (IBOR) על הדיווח הכספי

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- תוכנית העבודה של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) לשנים 2019-2020 (המשך)

מועד צפוי / צפי לפרסום	השלב הבא בתהליך	
תיקונים קצרי היקף לתקנים ולפרשנויות (המשך)		
פברואר 2019	פרסום התגובות שנתקבלו אודות הפרויקט	שיפורים לתקן דיווח כספי בינלאומי 8, מגזרי פעילות (IFRS 8) (תיקון מוצע ל-IFRS 8 ול-IAS 34)
רבעון שני 2019	פרסום טיוטה	תמריצי חכירה (תיקונים לדוגמה להמחשה מספר 13 בתקן דיווח כספי בינלאומי 16 (IFRS 16))
רבעון שני 2019	קבלת תגובות על הנייר לדיון שפורסם	חוזת מכביד - עלות קיום חוזה (תיקונים מוצעים לתקן חשבונאות בינלאומי 37 (IAS 37)) [המועד האחרון להערות הציבור חל ב- 15 באפריל 2019]
	פרסום תיקון לתקן	רכוש קבוע: הכנסות לפני השימוש המיועד (תיקונים מוצעים לתקן חשבונאות בינלאומי 16 (IAS 16))
רבעון שני 2019	פרסום טיוטה	חברה בת כמיישמת לראשונה תקני דיווח כספי בינלאומיים (תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 1 (IFRS 1))
רבעון שני 2019	פרסום טיוטה	מיסוי במדידות שווי הוגן (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 41 (IAS 41))
רבעון שני 2019	פרסום טיוטה	עדכון הפניה למסגרת המושגית (תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 3 (IFRS 3))

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- תוכנית העבודה של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) לשנים 2019-2020 (המשך)

מועד צפוי / צפי לפרסום	השלב הבא בתהליך	
פרויקט מחקר		
מחצית ראשונה 2020	פרסום נייר לדיון	צירופי עסקים תחת אותה שליטה
מרץ 2019	פרסום סיכום המחקר	יזמה בדבר גילויים: בחינת עקרונות הגילוי
פברואר 2019	פרסום סיכום המחקר	שיעורי היוון
מחצית שנייה 2019	מודל ליבה	ניהול סיכונים ע"ב דינאמי
	סקירת המחקר	פעילויות הפקת משאבים מינרליים
מרץ 2019	קבלת תגובות על הנייר לדיון שפורסם	מכשירים פיננסיים עם מאפיינים של הון
מחצית שנייה 2019	פרסום נייר לדיון	מוניטין וירידת ערך
מחצית שנייה 2019	סקירת המחקר	הטבות פנסיוניות התלויות בתשואות על נכסי תכנית
מחצית שנייה 2019	סקירת המחקר	הפרשות

בדומה לשנים קודמות, ובמקביל להגעה לכדי "יציבות" בעבודת ה- IASB (בייחוד לאחר פרסומם בשנים 2014-2016 של תקני דיווח כספי בינלאומיים בתחומי ליבה שונים, החל ב- IFRS 9 מכשירים פיננסיים וכלה ב- IFRS 16, חכירות), עיקר מאמצי הוועדה כיום ובשנים הקרובות מופנים לתיקונים ממוקדים שונים ולטיובם ולשיפורם, ככל שרלוונטי, של תקנים נוספים קיימים. בכלל זאת, במסגרת תוכנית העבודה הוגדרו גם **מטרות ויעדים כלליים** לטיוב מערכת הדיווח הכספי, לרבות בדרך של ייזום בחינה ובדיקה מעמיקים של אילו תיקונים משמעותיים, אם בכלל, נדרשים בתקני IFRS. מאמצים אלה מקבלים את ביטויים במסגרת סקירה ובחינה מחודשת של תקני דיווח כספי בינלאומיים, כמו גם החלת פרויקט ה- Taxonomy (מיון וקטלוג הפרסומים) ב- IFRS, בין היתר, בהתייחס לתיקונים מוצעים במסגרת פרויקט השיפורים ל- IFRS (ה- Annual Improvements) והפרקטיקה המתהווה סביב יישום התקן IFRS 13 (מדידת שווי הוגן).

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

• רשימת תקנים חדשים ותיקונים לתקנים קיימים שמועד תחילתם בין השנים 2018-2021

להלן פירוט בדבר פרסומים מרכזיים של ה- IASB אשר פורסמו במרוצת השנים שמועד תחילתם הינו ביום 1 בינואר 2018 או לאחר מכן (פרסומים אשר ככל חלים/יחולו מנדטורית בשנים 2018-2021). על חברות לכלול גילוי בדוחותיהן הכספיים לפרסומים חדשים, כמו גם לאלה בתקופה/בתקופות טרם יישומם לראשונה, ככל שרלוונטי ומהותי, וזאת בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8 בדבר מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות (IAS 8)¹³.

תקן/פרשנות	הנושא בו עוסק הפרסום	מועדי התחילה - תקופות שנתיות המתחילות ביום
פרויקט השיפורים השנתי לתקני דיווח כספי בינלאומיים 2014-2016: תיקון תקן דיווח כספי בינלאומי 1 (IFRS 1)	השמטת הקלות קצרות טווח למיישמי IFRS לראשונה	1 בינואר 2018 או לאחר מכן
פרויקט השיפורים השנתי לתקני דיווח כספי בינלאומיים 2014-2016: תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 28 (IAS 28)	הבהרה אודות התרת המדידה של השקעות בשווי הוגן בחברות כלולות או בעסקאות משותפות	1 בינואר 2018 או לאחר מכן
תקן דיווח כספי בינלאומי 15 (IFRS 15)	הכנסות מחוזים עם לקוחות	1 בינואר 2018 או לאחר מכן
תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (IFRS 9) [פרסום גרסה סופית לתקן]	מכשירים פיננסיים (2014)	1 בינואר 2018 או לאחר מכן
תיקון תקן חשבונאות 40 (IAS 40)	תיקון בנוגע להעברות לנדל"ן להשקעה או מנדל"ן להשקעה	1 בינואר 2018 או לאחר מכן
תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 4 (IFRS 4)	יישום IFRS 9, מכשירים פיננסיים יחד עם IFRS 4, חוזי ביטוח (תיקונים ל- IFRS 4)	בתלות בהקלה המיושמת ¹⁴ (1 בינואר 2018 או לאחר מכן) או בעת היישום לראשונה של IFRS 9

¹³ יוזר כי בכפוף גם לקביעות עמדה משפטית 105-25 קיצור הדוחות שפרסם סגל רשות ני"ע בחודש דצמבר 2012 (לרבות העדכונים שפורסמו לעמדה זו בחודש ספטמבר 2013, בחודש דצמבר 2014 וכן בחודש דצמבר 2015) לפיה אין להתייחס למדיניות חשבונאית או לתקנים חשבונאיים שיישומם (או ביחס לתקנים חדשים - יישומם העתידי) אין מהותי לדוחות הכספיים של התאגיד (ההדגשות אינן בנוסח המקור). כמו כן עוד צוין בעמדה זו כי מומלץ להציג את המידע הרלוונטי בדבר תקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים בתקופה שלפני יישומם במתכונת טבלאית.

¹⁴ בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן 4 IFRS. התיקון לתקן זה מציג שתי הקלות אופציונליות לגבי היישום הצפוי של IFRS 9 על ידי מבטחים: א. דחיית מועד התחילה של IFRS 9 עד ליום 1 בינואר 2021 (קרי, מועד התחילה של IFRS 17, חוזי ביטוח) עבור מבטחים שטרם אימצו גרסה מוקדמת יותר של IFRS 9. בתקופת הדחייה, יש להמשיך ליישם את הוראות IAS 39 ולכלול גילויים שונים בנושא. ב. התאמת התוצאות ביישום של IFRS 9 בגין נכסים פיננסיים אשר מתייחסים לחוזי ביטוח והנמדדים לפי שווי הוגן דרך רוח והפסד לפי IFRS 9.

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- רשימת תקנים חדשים ותיקונים לתקנים קיימים שמועד תחילתם בין השנים 2018-2021 (המשך)

מועדי התחילה - תקופות שנתיות המתחילות ביום	הנושא בו עוסק הפרסום	תקן/פרשנות
1 בינואר 2018 או לאחר מכן	קביעת טיפול חשבונאי במספר סוגיות בגין תשלום מבוסס מניות	תיקון תקן דיווח בינלאומי 2 (IFRS 2)
1 בינואר 2018 או לאחר מכן	עסקאות מטבע חוץ ותמורה מראש	פרשנות מספר 22 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC 22)
1 בינואר 2019 או לאחר מכן	חכירות	תקן דיווח כספי בינלאומי 16 (IFRS 16)
1 בינואר 2019 או לאחר מכן	מאפייני פירעון מוקדם הכולל פיצוי שלילי	תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 (IFRS 9)
1 בינואר 2019 או לאחר מכן	זכויות לזמן ארוך בחברות כלולות ובעסקאות משותפות	תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 28 (IAS 28)
1 בינואר 2019 או לאחר מכן	אי וודאויות בגין טיפול בהיבטי מסים על ההכנסה	פרשנות מספר 23 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC 23)
1 בינואר 2019 או לאחר מכן	הבהרה באשר לטיפול החשבונאי בגין זכויות שהוחזקו קודם להשגת שליטה בפעילות משותפת	פרויקט השיפורים השנתי לתקני דיווח כספי בינלאומיים: 2015-2017: תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 3 (IFRS 3)
1 בינואר 2019 או לאחר מכן	הבהרה באשר לטיפול החשבונאי בגין זכויות בפעילות משותפת המהווה עסק בעת השגה לראשונה של שליטה משותפת בפעילות משותפת	פרויקט השיפורים השנתי לתקני דיווח כספי בינלאומיים: 2015-2017: תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 11 (IFRS 11)

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- רשימת תקנים חדשים ותיקונים לתקנים קיימים שמועד תחילתם בין השנים 2018-2021 (המשך)

מועדי התחילה - תקופות שנתיות המתחילות ביום	הנושא בו עוסק הפרסום	תקן/פרשנות
1 בינואר 2019 או לאחר מכן	הבהרה בדבר הטיפול החשבונאי שיש ליישם במקרים השונים בהם נגרמות השלכות מס כתוצאה מתשלומי דיבידנדים	פרויקט השיפורים השנתי לתקני דיווח כספי בינלאומיים 2015-2017: תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 12 (IAS 12)
1 בינואר 2019 או לאחר מכן	הבהרה לעניין חישוב שיעור ההיוון המשוקלל של עלויות אשראי כללי במקרים בהם בתקופות עבר נלקח במיוחד אשראי ספציפי לצורך השגת נכס כשיר	פרויקט השיפורים השנתי לתקני דיווח כספי בינלאומיים 2015-2017: תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 23 (IAS 23)
1 בינואר 2019 או לאחר מכן	תיקוני תוכנית, צמצום או סילוק	תיקון תקן חשבונאות בינלאומי 19 (IAS 19)
1 בינואר 2020 או לאחר מכן	תיקון להגדרת המונח 'מהותי'	תיקון משולב לתקן חשבונאות בינלאומי 1 (IAS 1) ולתקן חשבונאות בינלאומי 8 (IAS 8)
1 בינואר 2020 או לאחר מכן	מסגרת מושגית לדיווח כספי	מסגרת מושגית
1 בינואר 2020 או לאחר מכן	הבהרות למונח 'עסק'	תיקון תקן דיווח כספי בינלאומי 3 (IFRS 3)
1 בינואר 2021 או לאחר מכן ¹⁵	חוזי ביטוח	תקן דיווח כספי בינלאומי 17 (IFRS 17)

¹⁵ בחודש נובמבר 2018, פורסמה ע"י ה- IASB החלטה טנטטיבית לדחות את מועד התחילה של IFRS 17 בשנה ממועד התחילה המקורי, דהיינו החל מתקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2022.

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- רשימת תקנים חדשים ותיקונים לתקנים קיימים שמועד תחילתם בין השנים 2018-2021 (המשך)

תקן/פרשנות	הנושא בו עוסק הפרסום	מועדי התחילה - תקופות שנתיות המתחילות ביום
שונות	שיקולי דעת לגבי מהותיות	לפרסום גילוי הדעת המקצועי בנושא אין מועד תחילה מחייב שכן <u>אינו פרסום מחייב</u>
תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 10 (IFRS 10) ותיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 28 (IAS 28)	מכירה או השקעה של נכסים בין משקיע לבין חברה כלולה שלו או עסקה משותפת שלו	מועד היישום לראשונה אינו ידוע

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

• עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP)

בחודש מאי 2018 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן - "המוסד לתקינה") מספר פרסומים חשבונאיים ולהלן סקירה תמציתית של עיקריהם:

תיקון תקן חשבונאות מספר 24 בדבר תשלום מבוסס מניות - בחודש מאי 2018, פרסמה הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה תיקון לתקן חשבונאות מספר 24 (להלן - "התקן") בעקבות עדכונים שבוצעו בתקן דיווח כספי בינלאומי 2, **תשלום מבוסס מניות (IFRS 2)** עליו מבוסס התקן. כזכור, תקן 24 פורסם בכדי לתת מענה לטיפול החשבונאי בהענקות של מניות או אופציות לדירקטורים, מנהלים בכירים ועובדים רבים אחרים כמו גם לצורך תשלום לספקי שירותים מקצועיים. עד למועד פרסום התקן כאמור, לא היה קיים תקן העוסק בהכרה ומדידה של עסקאות כאמור אך עם התגבר שכיחותן של עסקאות אלה עלה הצורך בפרסומה של מסגרת חשבונאית אשר תסדיר את הטיפול החשבונאי בעסקאות אלה.

עיקרי קביעות התקן:

התקן מחייב ישות להכיר בדוחותיה הכספיים בעסקאות תשלום מבוסס מניות, כולל עסקאות עם עובדים או צדדים אחרים שיש לסלקו במכשירים הוניים של הישות, במזומן או בנכסים אחרים.

תקן 24 קובע כללי מדידה ודרישות ספציפיות לשלושה סוגים של עסקאות תשלום מבוסס מניות:

- עסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים, בהן הישות מקבלת סחורות או שירותים ובתמורה משלמת באמצעות מכשירים הוניים של הישות.
- עסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במזומן, בהן הישות מקבלת סחורות או שירותים על ידי נטילת התחייבות לשלם מזומן או נכסים אחרים בסכומים המבוססים על המחיר או השווי של מכשיריה הוניים של הישות.
- עסקאות בהן הישות מקבלת או רוכשת סחורות או שירותים ואשר תנאי ההסדר מאפשרים לישות או לצד שכנגד אפשרות בחירה בין סילוק במזומן או סילוק באמצעות מכשירים הוניים.

עסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות באמצעות מכשירים הוניים שהתבצעו עם עובדים נמדדות במועד ההענקה, בהתבסס על השווי ההוגן של המכשירים ההוניים המוענקים. סכום זה נזקק כהוצאה כנגד רישום מקביל בהון העצמי על פני התקופה בה מבשילה זכות העובדים לממש או לקבל את המכשירים ההוניים.

עסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות באמצעות מכשירים הוניים שהתבצעו עם נותני שירותים אחרים שאינם עובדים נמדדות במועד קבלת השירותים או הסחורות, בהתבסס על אומדן השווי ההוגן של השירותים או הסחורות שהתקבלו אלא אם לא ניתן לאמוד את שוויים באופן מהימן. במקרה כאמור נמדדת העסקה באמצעות אומדן השווי ההוגן של המכשירים ההוניים המוענקים. סכום זה נזקק כהוצאה או מהוון כנכס בהתאם למהות העסקה.

עסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במזומן שהתבצעו עם עובדים ועם אחרים נמדדות לפי השווי ההוגן של ההתחייבות שהתהוותה בגין. השווי ההוגן של ההתחייבות נמדד מחדש בכל מועד דיווח עד לסילוק ההתחייבות תוך זקיפת השינויים בשווי ההוגן כנגד רווח או הפסד לתקופה.

פירוט עיקרי השינויים שבוצעו במסגרת התקן:

- התיקון מבהיר כי נדרש ליישם את הוראות התקן, בין אם הישות יכולה לזהות באופן ספציפי חלק מהסחורות או מהשירותים שהתקבלו או את כולם ובין אם לאו.
- במסגרת התיקון לתקן שונו הגדרות "תנאי הבשלה" (**vesting condition**) ו-"תנאי שוק" (**market condition**) ולצורך יישום נאות של עקרונות התקן בהקשר להגדרות המתקנות,

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

• עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP) (המשך)

נוספו שתי הגדרות חדשות: "תנאי ביצוע" (performance conditions) ו-"תנאי שירות" (service conditions), אשר טרם התיקון נכללו במסגרת ההגדרה של "תנאי הבשלה". כך נקבע, בין היתר, כי תנאי ביצוע הינו תנאי הבשלה הדורש קיומו של **תנאי שירות** (בין אם במפורש או במשתמע) וכן עמידה ביעד/יעדי ביצוע מוגדר. כמו כן נקבע כי **תנאי שירות** הינו תנאי הבשלה הדורש מן הצד שכנגד להשלים תקופת שירות מוגדרת במהלכה יסופקו שירותים לישות ובמידה והצד שכנגד יחדל מלספק שירותים במהלך תקופת ההבשלה (התקופה בה נדרש לקיים את כל התנאים הנדרשים להבשלת התשלום מבוסס מניות), אזי לא תתקיים עמידה בתנאי כאמור. עוד הובהר במסגרת הגדרת "תנאי שוק" כי תנאי מסוג זה מהווה סוג של תנאי ביצוע וכי הוא דורש מן הצד שכנגד להשלים תקופת שירות מוגדרת (כלומר, תנאי שירות) אשר יכולה להיות מפורשת או משתמעת.

• נוספו דרישות לטיפול החשבונאי המתייחס לעסקאות תשלום מבוסס מניות **בין חברות בקבוצה**. התיקון מבהיר בהקשר זה, כי ישות המקבלת סחורות או שירותים חייבת ליישם את הוראות התקן גם כאשר ישות אחרת בקבוצה או בעל מניות בקבוצה מחויבים לסילוקה של עסקת התשלום מבוסס מניות.

• **ההשפעות של תנאי הבשלה על מדידת עסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הונויים** - התיקון מבהיר כי תנאי הבשלה, **למעט** תנאי שוק, לא יובאו בחשבון באמידת השווי ההוגן של המניות או האופציות למניות במועד המדידה. במקום זאת, תנאי ההבשלה יובאו בחשבון על ידי התאמת מספר המכשירים הונויים הכלול מדידת סכום העסקה, כך שבסופו של דבר, על בסיס מצטבר, הסכום שיוכר עבור הסחורות והשירותים שהתקבלו כתמורה בגין המכשירים הונויים המוענקים יתבסס על מספר המכשירים הונויים, שהבשילו בפועל. על מנת ליישם עיקרון זה ישות תעשה שימוש באומדן הזמין הטוב ביותר של מספר המכשירים הונויים החזויים להבשיל ואומדן זה יעודכן בתקופות עוקבות במידת הצורך. מנגד, תנאי הבשלה מסוג תנאי שוק יובאו בחשבון באמידת השווי ההוגן של תשלום מבוסס מניות המסולק במכשירים הונויים כך שלגבי הענקות הכוללות תנאי שוק כאמור, ישות תכיר בהענקה אשר מקיימת את כל יתר התנאים להבשלה, ללא תלות בקיומו של תנאי השוק.

• **ההשפעות של תנאי הבשלה על מדידת עסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במזומן** - התיקון מבהיר כי תנאי הבשלה, **למעט** תנאי שוק, לא יובאו בחשבון באמידת השווי ההוגן של תשלום מבוסס מניות המסולק במזומן במועד המדידה. במקום זאת, תנאי ההבשלה יובאו בחשבון על ידי התאמת מספר המענקים הכלול במדידת ההתחייבות הנובעת מהעסקה, כך שבסופו של דבר הסכום שיוכר עבור הסחורות והשירותים שהתקבלו כתמורה בגין המענקים שהוענקו יתבסס על מספר המענקים שהבשילו וסולקו במזומן. על מנת ליישם עיקרון זה ישות תעשה שימוש באומדן הזמין הטוב ביותר של מספר המענקים החזויים להבשיל ואומדן זה יעודכן בתקופות עוקבות במידת הצורך. מנגד, תנאי הבשלה מסוג תנאי שוק כמו גם תנאים שאינם תנאי הבשלה יובאו בחשבון באמידת השווי ההוגן של תשלום מבוסס מניות המסולק במזומן, הן במועד ההענקה והן בסוף כל תקופת דיווח ובמועד הסילוק.

• **עסקאות תשלום מבוסס מניות הכוללות מאפיין סילוק נטו עבור מחויבויות לניכוי מס במקור** - חוקי מס עשויים לחייב לנכות במקור את חבות המס של העובד המיוחסת לתשלומים מבוססי מניות שהוענקו לו, ולהעבירה, בדרך כלל במזומן, לרשויות המס בשמו של העובד. לצורך קיום מחויבות זו, הסדרים רבים של תשלום מבוסס מניות לעובדים כוללים **מאפיין סילוק נטו** שמאפשר או דורש מהישות להפחית מסך המכשירים הונויים המונפקים לעובד את מספר המכשירים הונויים ששוויים הינו הערך הכספי של חבות המס של העובד. כזכור,

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

• עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP) (המשך)

בהתאם לעיקרון שמתווה התקן, כאשר תנאיה של עסקת תשלום מבוסס מניות מאפשרים לישות או לצד שכנגד בחירה בין סילוק במזומן או בנכסים אחרים לבין סילוק באמצעות הנפקת מכשירים הוניים, הישות תטפל באותה עסקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במזומן אם, ועד למידה שבה, התהוותה לישות התחייבות לסלק את העסקה במזומן או בנכסים אחרים או כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים אם ועד למידה שבה לא התהוותה התחייבות כזאת. התיקון קובע חריג לדרישה בדבר סיווג העסקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במזומן כאמור לעיל בהתייחס לעסקאות תשלום מבוסס מניות הכוללות מאפיין סילוק נטו עבור מחויבויות לניכוי מס במקור.

• הטיפול החשבונאי בשינוי סיווג של עסקת תשלום מבוסס מניות מעסקה המסולקת במזומן לעסקה המסולקת במכשירים הוניים - העסקה תטופל ככזו ממועד התיקון כדלקמן:

א. עסקת התשלום מבוסס המניות המסולקת במכשירים הוניים נמדדת בהתייחס לשווי ההון של המכשירים ההוניים המוענקים במועד התיקון. עסקת התשלום מבוסס המניות המסולקת במכשירים הוניים מוכרת בהון במועד התיקון במידה שבה הסחורות והשירותים התקבלו.

ב. ההתחייבות בגין עסקת התשלום מבוסס המניות המסולקת במזומן למועד התיקון נגרעת באותו מועד.

ג. הפרש כלשהו בין הערך בספרים של ההתחייבות הנגרעת לבין סכום ההון המוכר במועד התיקון מוכר באופן מיידי ברווח או הפסד.

• נוספו דוגמאות להמחשת מרבית ההיבטים שפורטו לעיל אשר בגינם התבצעו שינויים בתקן.

מועד תחילה - התיקון יחול על תקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018 או לאחריו. יישום מוקדם אפשרי בכפוף למתן גילוי.

לקישור לתקן כפי שפורסם באתר המוסד לתקינה לחצו/י כאן.

מסמך ריכוז הבדלים עיקריים בין התקינה החשבונאית הבינלאומית לבין התקינה החשבונאית הישראלית - כזכור, תקן חשבונאות מספר 29, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), שפורסם בחודש יולי 2006 קבע כי ישויות שכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדיווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים (IFRS) לתקופות המתחילות החל ביום 1 בינואר 2008. ישויות שאינן כפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, ואינן מחויבות לדיווח על פי תקנותיו של חוק זה, אינן מחויבות לערוך את דוחותיהן הכספיים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים ובמקרה זה חלים עליהם כללי החשבונאות המקובלים בישראל¹⁶. תכנית לימודי החשבונאות הקיימת במוסדות להשכלה גבוהה ובחינות מועצת רואי חשבון כוללים אך ורק את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים. כפועל יוצא, בוגרי לימודי החשבונאות אינם בקיאים בתקני החשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ובגילוי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל אשר אומצו על ידו. אולם בפרקטיקה חלק ניכר מעבודתם של מדווחים ושל רואי חשבון מבקרים עוסק בדוחות כספיים של חברות שחייבות בדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל. כתוצאה מכך, התגבשה במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ההבנה כי עולה הצורך בהכנה של מסמך מרכז הכולל זיהוי של ההבדלים העיקריים בכללי ההכרה,

¹⁶ יצוין כי חברות העומדות בתנאים מוגדרים בהתאם לתקנות ניירות ערך לדיווח לפי כללי חשבונאות אחרים (כגון כללי חשבונאות מקובלים בארה"ב).

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

• עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP) (המשך)

המדידה וההצגה בין תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים לבין תקני החשבונאות בישראל.
על רקע זה פורסמה בחודש ינואר 2016, חוברת הדרכה שכותרתה "ההבדלים העיקריים בין התקינה החשבונאית הבינלאומית לבין התקינה החשבונאית בישראל" (להלן - "חוברת ההדרכה"). בחודש מאי 2018 פורסם עדכון לחוברת ההדרכה. חוברת ההדרכה, אשר הוכנה על ידי חברים ומשתתפים בוועדה המקצועית של המוסד לתקינה, מתנדבים נוספים וצוות המוסד לתקינה נועדה לסייע בזיהוי ההבדלים העיקריים כאמור, אך אינה מתיימרת להקיף את כלל ההבדלים בין התקינות בכל נושא, כך שייטכנו הבדלים נוספים מעבר לאלו הכלולים בחוברת. כמו כן, יצוין כי, על פי רוב, היקף הגילוי הנדרש בתקינה הבינלאומית, נרחב בהרבה לעומת היקף הגילוי הנדרש בתקינה הישראלית המיועדת לחברות פרטיות ולכן חוברת ההדרכה כוללת פירוט חלקי בלבד בקשר עם ההבדלים בדרישות הגילוי בין התקינות.

עוד יצוין כי במקרה שבו קיים בתקינה הבינלאומית סעיף, שאינו קיים בתקינה הישראלית, על ישות לשקול ולקבוע את המדיניות החשבונאית שלה לטיפול בעסקאות בהן עוסק הסעיף בהתאם לתקן חשבונאות מספר 35, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות. בהתאם למידרג החשבונאי אשר נקבע בתקן זה, בהיעדר תקן ספציפי העוסק בנושא יש לבחון את קיומה של פרקטיקה מקובלת ובהיעדרה יש לבסס את המדיניות החשבונאית על תקנים קשורים ודומים ועל ההגדרות, הקריטריונים להכרה ועקרונות המדידה במסגרת המושגית. ישות יכולה גם להביא בחשבון פרסומים עדכניים של תקני דיווח כספי בינלאומיים. לפיכך, למרות שמצוין בחוברת כי מדובר בהבדל, יש אפשרות שישות תישם את הוראות הסעיף מהתקינה הבינלאומית.

לנוחיות הקוראים, חוברת ההדרכה כוללת בכל נושא, הפניה לסעיפים העוסקים בדרישות הגילוי בכל תקן. חוברת ההדרכה הינה כלי עזר ואינה מהווה תחליף לקריאת התקנים במלואם. ההשוואה במסגרת חוברת ההדרכה מבוססת על תקני החשבונאות בישראל ועל תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים כשהם מעודכנים עד לחודש ינואר 2018, מבלי להביא בחשבון אימוץ מוקדם של תקני דיווח כספי בינלאומיים שטרם נכנסו לתוקף מחייב (כגון תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות ותקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח שמועד תחילתם המחייב הוא לאחר 1 בינואר 2018). כמו כן, ההשוואה אינה כוללת התייחסות לפרקטיקה הנהוגה בתקינה הבינלאומית או לפרקטיקה הנהוגה בישראל, אם פרקטיקה כזו לא עוגנה במסגרת תקן דיווח כספי בינלאומי או תקן חשבונאות ישראלי, לרבות הפרשנויות להם המפורסמות על ידי גופי התקינה האמורים.

לקישור לחוברת ההדרכה באתר המוסד לתקינה [לחצו כאן](#).

קובץ דוגמאות ליישום התקינה הישראלית - בחודש מאי 2018 פרסם המוסד לתקינה קובץ דוגמאות ליישום התקינה הישראלית על מנת לסייע ביישום תקני החשבונאות. הדוגמאות ממחישות את אופן היישום של **חלק** מתקני החשבונאות אשר בתוקף ביום 1 בינואר 2018. כך, קובץ הדוגמאות, במתכונתו הנוכחית כולל היבטים הנוגעים לתקני החשבונאות הבאים:

- תקן חשבונאות מספר 7, אירועים לאחר תקופת הדיווח
- תקן חשבונאות מספר 26, מלאי
- תקן חשבונאות מספר 27, רכוש קבוע
- תקן חשבונאות מספר 35, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות

הדוגמאות האמורות נועדו לשמש כמעין מורה דרך למשתמשים והן מבוססות על הבנה מסוימת של העובדות המתוארות בהן. יש לזכור כי יש להפעיל שיקול דעת בכל מקרה, בהתחשב בעובדות המקרה ובהנחות מסוימות הקיימות באותן נסיבות. בכוונת המוסד לתקינה להמשיך בהכנת דוגמאות נוספות במהלך התקופה הקרובה, אשר יוספו לקובץ הדוגמאות הנוכחי.

לקישור לקובץ הדוגמאות באתר המוסד לתקינה [לחצו כאן](#).

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018)

מחלקה מקצועית - פברואר 2019

רקע והקדמה

בסוף חודש דצמבר 2018, קיימה רשות ניירות ערך את כנס התאגידים השנתי, העשירי במספר (להלן - "הרשות" ו- "הכנס", בהתאמה). הכנס צוין בסימן מלאת 50 שנה לפעילותה של הרשות ולפרסומו של חוק ניירות ערך וכן כשנה לכהונתן של יו"ר הרשות, גב' ענת גואטה ושל מנהלת מחלקת תאגידים, רו"ח דורית קדוש.

את הכנס פתחה יו"ר הרשות, בציינה כי בשנים הקרובות הרשות תפעל לעודד שוק הון ציבורי הוגן, תחרותי ומבוסס טכנולוגיה, תוך מטרה לפתח ולקדם את הכלכלה הישראלית. זאת ועוד, ציינה יו"ר הרשות כי היא מאמינה ששוק הון הישראלי וגם הרשות כבר הינם בוגרים ומנוסים כדי להבין שבעידן הנוכחי נדרש כי כל השחקנים בשוק ההון הציבורי ישלבו ידיים וינהגו בבגרות ובאחריות, ולא ינצלו את כוחם או את גישת הרשות לרעה, וזאת, לשירות טובת הכלל (בעלי שליטה, מנהלים, בעלי מניות, משקיעים מוסדיים, שומרי הסף). זהו עידן שבו הרשות תאפשר לשחקנים לפעול באופן פתוח וחופשי יותר על בסיס של עקרונות פעולה בהירים שיהיו ברורים לכולם. עידן שבו הרשות תוכל להשקיע זמן רב יותר בבחינה כיצד ניתן לפתח, לפתוח ולקדם את שוק ההון הישראלי, כך שיהיה שוק תחרותי, חדשני ומעודכן יותר. בתוך התהליך הזה גם לבורסה כזירת מסחר רלוונטית במאה ה-21, יש תפקיד חשוב. יחד עם זאת, גורם שיבחר לסטות מהכללים יפגוש רשות איתנה השומרת כחומה בצורה על שוק ההון והמשקיעים, בכל האמצעים העומדים לרשותה וללא פשרות.

בדבריה כללה ענת גואטה דוגמאות לנטיית אחריות בשוק, אותן מיישמת הרשות במסגרת פעילותה. תיקון 28 לחוק השקעות משותפות בנאמנות מהווה דוגמה אחת - מעבר ממודל של **תעודות סל** מסוכנות למודל של קרנות סל בטוחות. המדובר ביישור קו עם המודל הנכון והמקובל בעולם. דוגמה נוספת - חברות ללא שליטה¹⁷. התרחבות המגמה בישראל של חברות ללא גרעין שליטה מובילה לכך שהלכה למעשה הציבור הוא זה שישלוט בחברות באופן עקיף וזאת בעיקר באמצעות הגופים המוסדיים המנהלים את כספו. לפיכך, תפיסת הרשות הינה שבחברות **ללא בעל בית** דומיננטי חשוב שדירקטורים יהיו מעורבים וכך גם המשקיעים שיטלו חלק אקטיבי בקביעת זהות אותם הדירקטורים שיהנו בחברות. כנגזר מכך, תפקידה של הרשות אינו לקבוע כיצד יראה השוק ובד בבד עליה להימנע ככל שניתן ממעורבות רבה יותר מהנדרש. כמענה לכך, נבחן ע"י הרשות אימוץ של ה-Stewardship Code¹⁸, קוד התנהגות ראוי המיושם בשוק ההון בבריטניה, המגדיר עקרונות להתנהגות אפקטיבית של משקיעים מוסדיים והמיושם באופן וולנטרי וכמעט ללא יוצא דופן, על ידי משקיעים מוסדיים. קוד זה מתעדכן מעת לעת (גרסה עדכנית של הקוד אמורה לראות אור בקיץ 2019) וקיימות דוגמאות נוספות למסמכים דומים במדינות דוגמת ארה"ב, הולנד, אוסטרליה ויפן. בכוונת הרשות לדון בנושא עם הממונה על רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון, ד"ר משה ברקת ולפעול להחיל כאמור קוד דומה בישראל. בסיום דבריה ציינה יו"ר הרשות כי היא משוכנעת שיעשו מהלכים חשובים לפיתוח שוק ההון בישראל והמליצה להגיב מתוך קור רוח נוכח הירידות שחלו בשלהי שנת 2018 בשווקי ההון בעולם.

¹⁷ מעבר מחברות בהן היה קיים גרעין שליטה לחברות ללא בעל שליטה, כפי שהדבר מקבל ביטוי כיום במערכת הבנקאות (הבנקים לאומי, הפועלים, דיסקונט) וכן בחברות פז, שופרסל, בזק וכחלק ממגמה מתמשכת בשנים האחרונות כולל גם הבורסה עצמה. בעבר, כ-96% מחברות רשומות למסחר בת"א היו למעשה בשליטת בעלי שליטה וזאת ללא שליטה מבוצרת. כיום ניתן לומר שהתופעה של חברות **ללא גרעין שליטה הולכת ומתרחבת**.

¹⁸ **קוד זה**, המציב כללי התנהגות ראויים למשקיעים בבריטניה, מיושם על כל סוגי ההשקעות (ולא רק ברמה של השקעות מקומיות) ועקרונותיו המרכזיים הם כדלקמן: חשיפה לציבור באשר למדיניות של משקיעים מוסדיים, פרסום מדיניות ניגודי העניינים הנוגעת להתנהלות המשקיעים, פיקוח יעיל על החברות אשר משקיעים בהן, הנחיות ברורות בנוגע למועד ולאופן שבו ידרשו המשקיעים המוסדיים להגביר את מעורבותם. כמו כן - הקוד מעודד שיתוף פעולה של השחקנים יחד עם גורמים אחרים כדי להגביר את פעילותם, קביעת מדיניות ברורה לגבי הצבעה תוך חשיפה של פעילות ההצבעה של המשקיעים והאם זו תומכת באופן אוטומטי בעמדת ההנהלה.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

ובארץ מתוך תפיסה כי השקעות מתבצעות לטווח ארוך.

לאחר יו"ר הרשות, הרצה **מר ערן יעקב, מנהל רשות המיסים**, אודות היבטים במיסוי בשוק ההון הישראלי. את הרצאתו של ערן יעקב ליוו נתונים שונים והוצגו מגמות בנתונים שונים המאפיינים אינדיקטורים מרכזיים בכלכלת ישראל¹⁹ ואת הקשר של אלה עם **יעדי מדיניות המס** הנקוטה בארץ. בסקירתו ציין מנהל רשות המיסים כי המסים הם כלי חשוב בהכוונת הפעילות הממשלתית, אולם לא לבד אלא כחלק מתהליך הוליסטי שלם. צוין כי בישראל שיעורי המס אינם גבוהים בהשוואה למדינות ה-OECD (המצב סביר ביחס שבין נטל המס הישיר לתמ"ג, ואף ברף התחתון), אולם, עם זאת, במישור המסים העקיפים ישראל ממוקמת במקום גבוה יותר בהשוואה למדינות אחרות (בנוגע למיסוי רווחי הון שהיקף הכנסותיו מגיע לכדי 4 מיליארד ש"ח בשנה, צוין שאנו קרובים לנתונים ב-OECD). ניכר כי במדינת ישראל שורר אי שוויון (בהתאם למדד ג'יני) ועל כן חשוב באמצעות תשלומי העברה לפעל לשינוי מגמה זאת. יחד עם כל זאת, הדגש הוא שנשמרת מגמה של גביית מסים וזוהו מצב מעודד.

חלק חשוב מדבריו של מנהל רשות המיסים הוקדש לצעדיה של רשות המיסים **לעידוד הבורסה**. המס הינו גורם אחד, מיני רבים נוספים, המשפיעים על החלטות חברה האם להנפיק את מניותיה בבורסה. על כן, רשות המיסים הובילה חקיקה התומכת בפועל במסחר בבורסה, תמריצים להשקעות ועידוד פעילות תחום ההייטק²⁰. בהקשר לכך, דובר גם על שיקולים בעצם מתן הטבות מס כאשר השאלה הנשאלת הינה מהי העלות האלטרנטיבית לאותה הטבה מס וכן שיש לבחון זאת לאורך זמן וכחלק מתהליך בחינה כולל של מגוון היבטים שונים, תוך שיתוף פעולה והתייעצות. כך גם יש לבחון למשל את ההצעה, שעלתה לאחרונה, להוריד את שיעור המס המושט על רווחי ההון.

בהמשך חלקו הראשון של הכנס נשאו דברים מנהלת מחלקת תאגידים ברשות, רונ"ח דורית קדוש וכן **המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט כלכלי) במשרד המשפטים, עו"ד מאיר לוין**.

בפתח דבריה ציינה **מנהלת מחלקת תאגידים** שהיקף הנושאים ותחומי הפעילות של מחלקת תאגידים בהיבטי **פיקוח ואכיפה, רגולציה (אסדרה) ופיתוח שוק** הם רבים מאוד ומגוונים. בהרצאתה שטחה מנהלת מחלקת תאגידים את תפיסת מחלקת התאגידים ברשות בשלושה היבטים מרכזיים: הדגש בדבר חשיבות פעולתם של תאגידים באופן עצמאי, חיזוקם של שומרי הסף בשוק ההון ופרסום של עמדות והחלטות יזומות על ידי סגל הרשות בכדי ליצור וודאות רגולטורית.

פיקוח ואכיפה

המטרה שרואה לנגד עיניו סגל הרשות הינה **תאגידים המפעילים שיקול דעת מקצועי ועצמאי, תוך נטילת אחריות**. דהיינו, אי פנייה תכופה מידי לסגל הרשות, תוך שמירה על מכשיר הפרה-רולינג למצבים לא רגילים אשר לא קיימות פרקטיקות בשוק לגביהם. תפיסת פיקוח זו מחייבת את חיזוק מעמדם של "שומרי הסף" שהם חשובים לשוק ההון - חתמים, נאמנים, חברות דירוג, רכזי הצעה במימון המונים, רואי חשבון ואחרים. כמו כן, יש להגביר את שיתוף הפעולה עם זרועות האכיפה האחרות ברשות (אכיפה מנהלית, פלילית, מחלקת חקירות, מודיעין ובקרת מסחר).

פיתוח שוק ואסדרה

אחד מן היעדים החשובים של הרשות הינו להביא לשיתופי פעולה. לצורך זאת, הרשות מקיימת פרקטיקת שולחנות עגולים (קיום פגישות עם גורמים שונים במטרה להבין חסמים וכשלים ברגולציה

¹⁹ הוצגו מגמות כמותיות, דוגמת נתוני הצמיחה הממושכת במרוצת ה-15 שנים האחרונות (כ-4.5% בממוצע ובשנים האחרונות, כ-3% לשנה), רמות אבטלה נמוכות ברמה היסטורית וביקוש ניכר לכוח עבודה מיומן וחשוב בתחומי ההיי-טק (אגב הערכתו לגבי מחסור מסתמן בעובדים), סביבת ריבית אפסית התורמת לגידול מתמשך במחירי הנכסים.

²⁰ בין מהלכים אלה ניתן למנות את **סעיף 29א'** לעניין הכרה בהפסד במועד ההשקעה בחברת מ"פ הנסחרת בבורסה, אשר לא צלח כל כך ואת **סעיף 102** שדן במיסוי מסלול רווח הון על רווח מאופציות בעלי שליטה בחברות מ"פ - יש לרתום עדיין את הסעיף לשינוי בבורסה. כמו כן, צוינה הוראת השעה בדבר הכרה בהוצאות הנפקה לצרכי מס.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

חדשה כדי לשמוע את הציבור עוד בשלב בדיקת ההתכנות), פגישות היכרות (פגישות יזומות עם תאגידים במטרה להכיר ולהבין טוב יותר את השוק ואת צרכי התאגידים), שיתוף פעולה עם מחלקת אחרות ברשות (הקמת צוותי עבודה משותפים לביצוע שינויים הוליסטיים), שיתוף פעולה עם גופי השלטון והרגולציה (הפיקוח על הבנקים, רשות שוק ההון, משרד המשפטים, הממונה על ההגבלים, משרד האוצר, רשות המסים ואף היק"ר, היחידה לקנאביס רפואי במשרד הבריאות).

הוצגה יריעה של נושאים המונחת על שולחנה של הרשות בתחום פיתוח שוק. החל מקרנות נסחרות להשקעה בתשתיות ולמימון עסקים קטנים ובינוניים, דרך הבורסה המשנית, פעילות איגוח ותחום הנכסים הקריפטוגרפיים וכלה בחברות הרישום הכפול ותחומי הפעילות בשוק הבינלאומי.

לצד זאת, הוזכרו הנושאים הצפויים שעל הפרק בתחום האסדרה ובהם: דוח הסולו (אשר יוותר אולם יחולו לגביו שינויים והקלות - ראה גם להלן), הרחבת מודל השותפויות לענפים נוספים: יצירת וודאות רגולטורית, פרסום מורה נבוכים להסדר הרישום הכפול, חשיבה מחדש ויעול התהליך של תשקיפי מדף, שינוי פורמט הדיווח של תאגידים ועוד.

בדבריו נתן **עו"ד לוי** דגש לנושא המרכזי שעומד לפתחו של משרד המשפטים והוא "חברות ללא גרעין שליטה" (זאת בהמשך לדבריה של יו"ר הרשות בנושא, כמובא לעיל)²¹. צוין כי באשר לסוגיית חברות עם/ללא גרעין שליטה (הן חברות פיננסיות והן חברות ריאליות), משרד המשפטים אינו תומך במבנה בעלות מסוים ומותיר זאת "לכוחות השוק", אולם, יחד עם זאת, קיים רצון ליצור מערכת רגולטורית מאוזנת וחפה מארביטראז' שתיתן מענה הן לחברות בהן יש בעל שליטה והן בחברות עם שליטה מבוזרת²². לצד זאת, מבקש משרד המשפטים להתמודד בצורה יעילה יותר עם 'בעיית הנציג', על שני רכיביה: האחד, בעיית הנציג האופקית (לפיה קיים חשש שכוחו של בעל השליטה בחברה ינוצל לרעה על פני בעלי המניות האחרים אלה) והשני, בעיית הנציג האנכית (לפיה, החשש הינו לקיומם של ניגודי אינטרסים בין בעלי המניות השונים בהחזקה מבוזרת לבין הנהלת החברה אשר עשויה לקדם בפועל את טובתה האישית)²³. עו"ד לוי חידד כי עד כה לא נדרשה התמודדות עם שאלת הדין הרצוי במימד זה, היות שקיומם של גרעיני שליטה מנע היתכנותה של השתלטות עוינת.

בסיכום דבריו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה הודגש כי התופעה ההולכת וגוברת של חברות ללא גרעין שליטה מייצרת **כשל שוק** ואתגרים שטרם התמודדו עימם ועל כן נדרשת חשיבה שונה ממה שהורגלנו אליה עד כה.

הרצאות נוספות בחלקו הראשון של הכנס בתחומי טכנולוגיה, חדשנות, יזמות, יצירתיות וקרנות הון סיכון נשאו מפיו של פרדריק בלסן, יועץ לחדשנות, דיגיטל ושינוי וכן על ידי דב מורן, שותף מנהל Grove Ventures, אשר מיקד את דבריו על סטארט אפים בישראל.

²¹ במקביל, בתחום טיפולו של המשרד המשפטים מצויים כיום היבטים נוספים: שקיפות באגודות עותמאניות, חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (אשר בחודש ספטמבר 2019 יכנס לתוקף), תחום הפינטק (צפוי פרסום דוח סופי בנושא) ועוד נושאים רבים.

²² לעניין זה, הוזכר כי הגם הגדרת 'שליטה' בחוק ניירות ערך, פסיקות של בתי המשפט בארה"ב ובישראל הוכיחו לא אחת כי ישנה אפשרות לפיה תתקיים **שליטה אפקטיבית** גם בהינתן ששיעור החזקה של בעל השליטה בחברה הינו נפל מחמישים אחוזים.

²³ בהתייחס להיבטים הנגזרים מבעיית הנציג האנכית (כמתואר לעיל), הסביר עו"ד לוי את **האתגרים** הטמונים בחובה ובהם: התמודדות עם בעיית פער המידע בין בעלי המניות מחד והנהלה מאידך (במבנה החזקה מבוזר ולאור חוסר היכולת של בעלי המניות לפקח על הנעשה באופן שוטף, קיימת חשיבות רבה להגברה ולחיצוק סמכויות הדירקטוריון), קיומם של מינויים תלויים ושאבים אובייקטיביים (נשקלת הקמת ועדת מינויים אשר תדון בין היתר גם בתקופת המינוי של דירקטורים בתאגיד), בחינת מנגנונים אשר יאפשרו בידי הדירקטוריון ביטול עסקאות ללא תכלית ראויה או ביצוע עסקאות שאינן לטובת החברה וכן תיקון 20- בחינת הסדרת שכר הבכירים בעולם ללא שליטה ומהו הדין הרצוי: מעבר ממנגנון Vote-On pay למנגנון Say-On Pay אשר משמעותו שאסיפת בעלי המניות מצביעה בדיעבד לאחר אישור הסכמי השכר. בדרך זו, ההצבעה היא רק לצרכי איתות לדירקטורים על מעשיהם.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

- במהלך הכנס הוצגו ונסקרו מגוון נושאים כלהלן (שלא בהכרח בהתאם לסדר העברתם הכרונולוגי):
- **המושב החשבונאי: היבטים בחשבונאות ובדיווח כספי** - הנושאים שנדונו במושב זה כללו, בין היתר, התייחסות לנושא אחריות שומרי הסף על הדוחות הכספיים, הצגת עיקרי מודל דוח סולו הנמצא בבחינה בימים אלה ע"י סגל הרשות, הצגת סוגיות חשבונאיות נבחרות מהשנה החולפת הנוגעות להיבטי גילוי ומדידה בדיווח הכספי, מתן דגשים הנוגעים ליישום תקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים (IFRS 9, IFRS 15 ו-IFRS 16), נסקרו ממצאים בקשר עם הערכות שווי וביקורות בנושאים חשבונאיים שבוצעו בשנה החולפת, הוצגו היבטים בהם נבחנה אי תלות רואה החשבון המבקר וכן ניתנו דגשים לגבי יישום ה-ISOX.
 - **המושב המשפטי: גילוי, דיווח וממשל תאגידי** - הנושאים שנדונו בתחום זה כללו, בין היתר, היבטי ממשל תאגידי ועסקאות עם בעלי שליטה, הפיקוח על הנאמנים לתעודות התחייבות, דגשים ביחס להיבטי גילוי בחברות נדל"ן וחיידושים בנוגע לפיקוח על חתמים וחברות הדירוג.

סקירת עיקרי הנושאים המרכזיים אשר נדונו במסגרת המושב החשבונאי

את דברי הפתיחה במושב זה נשאה רו"ח יפעת פלקון שניידר, ראש המערך החשבונאי במחלקת התאגידים בסימן השאלה: רואה החשבון כשומר סף - חלום או מציאות?

מטרת העל של גורמים שונים בשוק ההון: בעלי עניין, יועצים משפטיים וחשבונאיים, רואי חשבון מבקרים, רגולטורים וכן גם כלל אזרחי מדינת ישראל היא קיומו של שוק הון יעיל, חזק ואמין. מטרה זו כאמור מושגת באמצעות דיווח כספי מדויק, איכותי וככזה הנעשה בזמן.

בהרצאתה הציגה ראש המערך החשבונאי את הגורמים לדיווח כספי איכותי:

- א. **ההנהלה** - ההנהלה נדרשת לדיווח כספי מדויק שישקף את מצב העסקים באופן נאות ואמיתי, ליישום נאות של הכללים, להגדרת בקורות מתאימות. הבעיה היא שלעיתים מכופפים את כללי החשבונאות כדי להגיע למצג מסוים **כשאינן בקורות מתאימות** ובשל כך נגרמת פגיעה באמון המשקיעים. על הפרק, כזכור, אנו עומדים בשנים 2018-2019 בפני שינויים משמעותיים בכללי חשבונאות/בתקני חשבונאות (יישום לראשונה של התקנים IFRS 15 בנושא הכרה בהכנסה ו-IFRS 9 בנושא מכשירים פיננסיים החל מיום 1 בינואר 2018 וזה הצפוי של IFRS 16 בנושא חכירות החל מיום 1 בינואר 2019) - תקנים אלה שהינם מבוססי עקרונות, מותירים **שיקול דעת רב** בידי ההנהלה אשר נדרשת לחשוב ולשקוד על פתרונות ראויים. מדיניות הרשות מעבר לבדיקה שוטפת היא לשים דגש על אותם מקומות בהם היה שיקול - לימוד, דיון, בחינה של חלופות והקפדה על כך שהפתרון שנמצא הוא הנאות ביותר בנסיבות העניין.
- ב. **ועדת ביקורת/מאזן** - דירקטורים נדרשים לבחון את הדוחות הכספיים לעומקם כפי שהדין מפרט למעשה (תקנות החברות-הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים) **בשש** נקודות מרכזיות (הערכות ואומדנים, איכות הגילוי ושלמותו, אפקטיביות הבקורות הפנימיות, מדיניות חשבונאית, טיפול חשבונאי-עניינים מהותיים, הערכות שווי). אלה הגורמים להם חברי הוועדה נדרשים לתת את הדעת. הציפייה הינה שדירקטורים נדרשים לעין מקצועית, ביקורתית, תוך בחינה האם הטיפול משקף את המהות הכלכלית של העסקה (הנפת "דגלים אדומים").
- ג. **הדירקטוריון** - הוזכר כי בהתאם לסעיף 92 לחוק החברות בדבר סמכויות הדירקטוריון ותפקידיו, הדירקטוריון נדרש להתוויית מדיניות ופיקוח אחר ביצועי ההנהלה - ולשאל שאלות "בתחנה האחרונה" בתהליך כעין ביקורתית. כמו כן, על אורגן זה מוטלת למעשה גם האחריות על הדוחות הכספיים בכדי להשיג דיווח כספי איכותי.
- ד. **רואה חשבון מבקר** - בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 200²⁴ של לשכת רואי חשבון בישראל, מטרת הביקורת, ניכרת חשיבותו של רואה החשבון המבקר בתהליך (ככלל, בחינה שאין בדוחות

²⁴ בעבר, תקן ביקורת 110 בדבר מטרות ראשיות של רואה החשבון המבקר ועריכת ביקורת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל (שונה בעקבות פרויקט הקודיפיקציה של לשכת רואי חשבון בישראל).

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

הכספיים בכללותם הצגה מוטעית מהותית, בין עקב טעות ובין עקב תרמית, על מנת לאפשר בידו לגבש חוות דעה בשאלה אם הדוחות הכספיים משקפים באופן נאות את מצבה של החברה בהתאם לכללי החשבונאות). רואה החשבון הוא אכן שומר סף - **אחת החוליות החשובות** בשרשרת אספקת המידע הפיננסי. רואה חשבון תורם ומוסיף לאמון של התהליך ולשם כך הוא נדרש לחתימה על חוות הדעת. היות והמשקיעים ניזוקים אם קיימות טעויות בדיווח הכספי, נדרשת כי רואה החשבון יקיים גישה של ספקנות מקצועית - הציפייה היא שהראייה הביקורתית הזאת תהיה למעשה בכל מצב דובר כתפיסה כוללת. תפקידו חשוב מאוד להשגת נאותות - וכנגזר מכך הוא נושא באחריות.

פרסום המלצות ה-CMA²⁵ לשינוי מבנה שוק ראיית חשבון באנגליה (דצמבר 2018)

מאותן המלצות עולות ראשית הסיבות **לירידה באיכות הביקורת** (בחירת מבקר לפי "כימיה", ריכוזיות ה-BIG 4 בשוק האנגלי וכן פוקוס במתן שירותי ייעוץ כמקור הרווח). המסמך קורא לשינוי מבני של תחום ראיית החשבון באנגליה ומטרתו פיצול של השוק, שכר טרחה, מעקב בנושא וכדומה. האמור מוביל לבחינת פניי הדברים והמציאות בשוק בישראל כאשר הנסיבות בשוק המקומי דומות לאלה שבאנגליה. בשים לב לאמור הרשות עוקבת אחר האמור בנייר זה ותבחן התפתחויות שיחולו בגינו, ככל ותהיינה.

ברשות מודאגים **משכר הטרחה הנמוך** (בהקשר זה צוינו נתונים של 170-180 ש"ח לשעה), והחשש כי השיקול המרכזי שיחול בבחירת רואה חשבון הוא השיקול של גובה שכר הטרחה ולא איכות הביקורת המבוצעת. עם זאת, יודגש כי הדאגה אינה לכושר ההשתכרות של המשרדים אלא כאמור לאיכות הביקורת. הרשות ביקשה להסב את תשומת הלב לכך שבכל האספקט האמור **ועדת הביקורת** היא זו האמונה על קביעת שכר רואה החשבון המבקר ועל היקף עבודתו ולא ההנהלה.

לאחר אותן המלצות שפורסמו, נאמר כי בכוונת הרשות לפעול לתיקון תקנות, כחלק מסטנדרט מקובל בעולם:

- תיקון תקנות בדבר **ביטול חובת דיווח על שעות ביקורת** של רואה חשבון מבקר (פורסמה הצעה להערות הציבור ב-23 בדצמבר 2018 הפתוחה להערות ולתגובות הציבור עד ליום 6 בפברואר 2019).

לחוזר מקצועי שפרסמה המחלקה המקצועית בנושא לחצי/י כאן.

- פנייה יזומה** של סגל הרשות **לזעזוע הביקורת בחברות** בבדיקה כיצד בחנו את הסיכונים, את המאפיינים העסקיים, הדיווח הכספי והאתגרים הגלומים בקביעת שכ"ט של רואה חשבון. כיצד נערכו, אם בכלל, בירורים אלה והתהליך שבוצע, כמו גם כיצד בחנו את היקף עבודת המבקר ואת שכרו.
- בנוסף צפויים להתבצע **בדיקה ואכיפה** גם בקרב **רואי החשבון** וכן גם בקרב **החברות** וזאת במקרים המתאימים.

ברשות מאמינים שלרואי החשבון יש תפקיד כשומר הסף ככזה שמחזיר/שומר את האמון בדיווח הכספי וכי לרשות יש **אינטרס משותף** מול השוק בעניין.

להלן עיקרי יתר הנושאים והדגשים השונים שהוצגו במושב החשבונאי:

1. **המתכונת המתגבשת של דוח הסולו**

הובהר כי הרשות רואה חשיבות בקיומו של דוח הסולו, אולם לאור כל מתווי ההצעה לשינוי מתכונת דוח הסולו, קיימת חשיבות רבה גם לשיפורו ולטיובו. כוונת הרשות הינה להגיע **למתווה אחרון וסופי** שיפורסם בקרוב להערות הציבור.

²⁵ Competition Markets Authority, גוף לא ממשלתי הפועל באנגליה, אשר מטרתו לעודד ולחזק תחרות עסקית ולמנוע ולהפחית כשלים פוגעים בקיומו של שוק תחרותי. בין יתר תחומי פעילותו, הגוף הנ"ל מפרסם **מחקרי שוק בנושאים שונים**. ב-18 בדצמבר 2018 פורסם בידי ה-CMA נייר מעודכן שמטרתו לבחון את מצב שוק ראיית החשבון באנגליה והמלצות לפעולה. לקישור למחקר המעודכן בנושא לחצי/י כאן.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

- נסקרו בקצרה נקודות ציון היסטוריות במישור דוח הסולו (מודלים שנבחנו לאורך השנים):
- עד שנת 2007 - דוח סולו התפרסם פעם בשנה, כדוח מלא תחת ה-Israeli GAAP (דוח מלא עם ביאורים).
 - בשנת 2008 - בעקבות יישום התקינה הבינלאומית בחשבונאות בארץ, פרסום ביאור סולו בדוחות השנתיים על בסיס קביעות ה-IFRS (כזה שכלל את הדוחות הראשיים וביאורים) וזאת מבלי שתתקיים הבנה מספקת של השלכות החלטה זאת. כזכור, הון סולו והון מאוחד אינם זהים לפי התפיסה של תקן חשבונאות בינלאומי 27, דוחות כספיים נפרדים (IAS 27) והדבר משליך על בחינת סימני אזהרה, אמות מידה פיננסיות, יחסים פיננסיים, תגמולים לנושאי משרה ועוד.
 - בשנת 2009 - הוחלט לעבור למודל אחר של דיווח ע"ב רבעוני (תקנה 9ג' לתקנות דוחות תקופתיים ומיידיים) - קל יותר ליישום. גם מתכונת דוח זה אינה חסינה מטעויות והיא מתאפיינת בבעיות מדידה (כך למשל חוסר אחידות בין החברות בטיפול בעסקאות בינחברתיות).
 - מאז שנת 2010 ואילך - קיימת התחקות מתמשכת אחר בעיות בדוחות הסולו וניסיון למצוא למענה לכך.
- במרוצת השנים האחרונות, התפרסמו כזכור ארבעה מודלים אפשריים לתיקון המתכונת הקיימת - ביאור סולו IFRS בדוחות הכספיים, מידע סולו IFRS בפרק המימון והנזילות, מתכונת הון חוזר סולו ע"ב IFRS בפרק המימון והנזילות ומידע צופה פני עתיד (תזרים מזומנים חזוי). המכנה המשותף לכלל המודלים הינו שבמידה זו או אחרת, התעוררו קשיים פרקטיים שונים שעלו מכל אחת מההצעות.
- בהצעה אחרונה - מהשנה שעברה: המלצה למעבר למסלול של פרסום מידע צופה פני עתיד עם מידע צופה פני עבר. עם זאת, בהצעה דלעיל, לא הושגו במלואם היתרונות הקיימים בדוח סולו סקור המפורסם כיום (זאת לאור היעדר הדרישה לפרסום דוחות במסגרת ההצעה).
- לאורך אותן תקופות כמתואר, נפגש סגל הרשות עם גורמים שונים בחברות (חברות אג"ח, חברות ציבוריות), גופים מוסדיים, אנליסטים, רואי חשבון ועוד. ברשות מעוניינים לבחון מהו המכנה המשותף הקרוב ביותר שקיים בשוק למודל מיטבי של דוח הסולו. מכאן במהלך השנה, כפרי של סיעור המוחות שקויים בנושא נולד הרעיון לדוח סולו חדש.
- עיקרי המודל שהתגבש:
- במהלך הדיונים וההצעה לגיבוש מודל חדש התהוו עקרונות הבסיס להלן (תוך יצירת "מכנה משותף" להיבטים שעלו מהגורמים השונים בשוק אשר נטלו חלק בהליך הבחינה):
- קיימת חשיבות ניכרת לדוח הסולו בחברות אג"ח.
 - חשוב שתהיה בקרה על הדוחות: תהליכי ביקורת וסקירה.
 - בפן היבטי מדידה - בחינת מכלולים ההיבטים תחת שיקולי עלות מול תועלת הועלתה בכלל ובפרט, אפשרות שילוב גילוי מפצה תחת דוחות הסולו במקרים בהם יכול ותתעורר בעיית מדידה בהיבטים הייחודיים לדוחות הסולו אל מול הדוחות הכספיים המאוחדים.
 - בנוסף, הועלתה הצעה "לדוח סולו מורחב" (מטה ותפעולי) שכן נראה שמתכונת זאת עשויה להיות שימושית וכן,
 - הוסבה תשומת הלב להיעדר גילוי כיום בגין יחסי חברה אם-חברות בנות (תקבולים, תשלומים, מהות העסקאות סיכונים וכדומה) במתכונת הדוח כיום ולכך שחשוב שהמודל החדש ייתן לכך מענה ברור.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

מנקודות אלה נתגבשו העקרונות הבאים:

- א. **דוח סולו על בסיס תקנה 9' משופר** - יציאה מהמצב הקיים שבדוח הסולו הון ורווח והפסד מאוחד וסולו זהים.
- ב. **מדידת עסקאות בינחברתיות עם הקלות** - תוצע שורה של הקלות כיצד ליישם את השפעות המדידה עם הממשקים של קביעות תקני החשבונאות השונים. תפורסם הבהרה לחברות כיצד לפעול.
- ג. **תדירות דיווח**: חברה עם אג"ח (תאגיד מדווח) - פרסום אחת לרבעון בעוד חברות ללא אג"ח - הדיווח יהא אחת לשנה.
- ד. הדוח יהיה **מבוקר/סקור**. הנ"ל חשוב לאמינות המידע.
- ה. יינתן גילוי בפורמט טבלאי על עסקאות בינחברתיות (הלוואות, ערבויות וכו').
- ו. צפוי כי יורחב הפטור לפרסום דוח סולו בעקבות חוסר מהותיות וזאת חלף מבחן זניחות כיום.

המלצות נוספות שצוינו אשר תובאנה לתגובות הציבור:

- דוח סולו מורחב מטה (כאשר הגדרת "מטה" הינה - חברות בנות ללא פעילות וללא מגבלות להעברת משאבים).
- מתן פטור מדוח סולו לתאגידים קטנים ללא אג"ח (צפוי שההקלה הנ"ל תהיה רלוונטית לכ- 200 חברות בשוק, הנסחרות בשווי שוק של 300 מיליון שקל ומטה).
- לסיכום, הובהר שהמטרה ברשות הינה להגיע לדוח סולו מסוים, עם מדרג רגולציה: זאת בכדי שממשקים יקבלו מידע טוב יותר. צוין כי הצפי הוא שבתקופת הזמן הקרובה יוצג המתווה הנ"ל למליאת הרשות ועם אישורו תפורסם הצעה להערות הציבור.

2. דגשים ותובנות בנושאי הכנסות וחכירות

תקינה חשבונאית חדשה - סימנה של ההרצאה בנושא היה בנקודת הזמן של כשנה לאחר יישום IFRS 9 (מכשירים פיננסיים), IFRS 15 (הכנסות מחוזים עם לקוחות) ורגע לפני יישום IFRS 16 (חכירות). ברקע לעתיד לבוא, התקן החדש בנושא חוזי ביטוח (החל מתחילת שנת 2022).

- **היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי 15, הכנסות מחוזים עם לקוחות (IFRS 15)** הושקעו מאמצים רבים לקראת יישום התקן החדש בנושא הכנסות וצפוי כי עוד יושקעו בתקופה הקרובה לקראת הדוחות השנתיים. צוין כי סגל הרשות בוחן את שיקול דעת של הנהלות ביישום התקן וזאת באמצעות בדיקות שוטפות ובדיקות רוחב. לאחרונה הוחלו בדיקות רוחב בנושא (כגון בהקשר לאמידת רכיב תמורה משתנה בקביעת מחיר העסקה במסגרת יישום עקרונות התקן).

- בפן השלכות יישום התקן בשוק הון הישראלי, צוינה שהתבצעה פניה על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות לוועדה הבינלאומית לפרשנויות (ה-IFRIC).

- בעקבות יישום המודל החדש של הכרה בהכנסה והמעבר להכרה בהכנסה לאורך זמן בדוחות חברות קבלן-יזם, עלו סוגיות יישומיות שונות ובהן **הממשק בין IFRS 15 לבין IAS 23 (היוון עלויות אשראי)**. הסוגיה נשואת הפניה שהועלתה לדיון ב-IFRIC הייתה האם ניתן להוון עלויות אשראי לדירות מגורים (יחידה המדידה) כאשר הכנסה ממכירתן מוכרות על פני זמן?

- צוין שבישראל קיימות כיום בפרקטיקה, שלוש גישות לטיפול החשבונאי הננקט בדוחות הכספיים: אי היוון עלויות אשראי (בפועל, הפסקת היוון עלויות אשראי בשלב מוקדם של הפרויקט הנדל"ני); היוון של עלויות אשראי רק על דירות שטרם נמכרו; או - היוון עלויות אשראי הן על הדירות שטרם נמכרו והן על אלה שנמכרו. לאור זאת, ניכר שקיימת שונות וחוסר בהירות בנושא.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

- כמענה לפנייה, העמדה הטנטטיבית שהתקבלה ב-IFRIC הייתה כי דירות שנמכרו אינן עומדות בהגדרת 'נכס כשיר'²⁶ (שהרי בגין דירות שנמכרו קיימות יתרות נכסי חוזה וחייבים) ולעניין דירות שטרם נמכרו אף אלה אינן עומדות בהגדרת 'נכס כשיר' (היות ומדובר במלאי הניתן למכירה במצבו, קרי, לא נדרש פרק זמן מהותי כדי להכין אותו למכירתו).
- עלתה השאלה, האם חברה שפונה לשווק קרקע וקיימות תוכניות לאישור, האם אותה חברה יכולה להוון עלויות. האם אלה עלויות פיתוח. במענה לכך, נראה כי מעמדת ה-IASB עולה כי ככל שניתן למכור דירות אזי הנכס אינו כשיר.
- ככל שהעמדה תהיה סופית, היא תהווה שינוי בפרקטיקה (באותן חברות שבחרו בהיוון מלא או חלקי של עלויות אשראי). הרשות הודיעה כי עם פרסומה של עמדה סופית כאמור, תפורסם עמדת סגל בנושא אשר תתייחס לשאלה כיצד על חברות לנהוג. עוד צוין בהקשר זה כי במידה ותתקבל עמדה, לפיה אין להוון עלויות אשראי למלאי כאמור, אזי הרשות לא תתערב בהתייחס לאותן חברות אשר תראינה את השלכות יישום עמדת ה-IFRIC כשינוי מדיניות חשבונאית.

לקישור לפרסום המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות באשר לעדכון מהוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי בדבר היוון עלויות אשראי על ידי קבלת המכיר בהכנסות לאורך זמן לפי IFRS 15 לחץ/י כאן.

• דגשים לגילוי במסגרת הדוחות השנתיים בקשר ליישום IFRS 15:

פורטו דגשים שהרשות תיתן להם התייחסות בשנה הקרובה, בין אלה נמנו: גילוי אודות שינויים במדיניות החשבונאית בהשוואה למדיניות ערב יישום התקן החדש, הכללת גילוי מותאם לנסיבותיה של הישות המדווחת חלק צירוף ציטוטים מהתקן, מתן גילוי ברור על אותם עיקרי המדיניות הרלוונטיות לתאגיד, הכללת גילוי אודות שיקול דעת משמעותי אשר עומד בבסיס המדיניות החשבונאית וכן גילוי נפרד לכל קבוצת מוצרים ו/או שירותים בעלת אופי שונה (היינו דגש לגבי זרמי הכנסות מתחומים שונים).

לנוסחים מוצעים בקשר להכללת המידע בדוחות הכספיים לשנת 2018 בדבר ההשפעות בגין היישום לראשונה של IFRS 15 וגילויים נלווים ראה בדוחות לדוגמה שפרסמה המחלקה המקצועית בתחילת חודש ינואר 2019, במסגרת ביאור 2(כז) (עמ' 63-72), ביאור 2(ס) (עמ' 107-113) [ביאור עיקרי המדיניות החשבונאית], ביאור 3(1)(טז), (יז) (עמ' 142-143), ביאור 3(2)(א), (ב) (עמ' 145) [ביאור אומדנים ושיקולי דעת חשבונאיים מהותיים] וכן ביאור 15 (עמ' 174-178) [יתרות בגין חוזים עם לקוחות]. לקישור לדוחות לדוגמה לחץ/י כאן²⁷.

• ההערכות ליישום תקן דיווח כספי בינלאומי (IFRS 16), חכירות:

- כזכור, יישום התקן החדש בנושא חכירות יחול באופן מנדטורי החל מיום 1 בינואר 2019. לפיכך, הודגשה חשיבות הכללת מידע בדוחות הכספיים בנוגע להשפעות היישום הצפויות של התקן וזאת לרבות השינויים המהותיים הצפויים במדיניות החשבונאית, הכללת מידע בדבר ההשפעות הכמותיות הצפויות במועד היישום לראשונה וכן מתן גילוי נוסף אודות עניינים נוספים הקשורים לעסקי החברה כפי שהדבר קיבל ביטוי בעמדת סגל חשבונאית

²⁶ יצוין כי סעיף 5 לתקן חשבונאות בינלאומי 23 מגדיר **נכס כשיר** כ"נכס שנדרש פרק זמן מהותי כדי להכין אותו לשימוש המיועד לו או למכירתו".

²⁷ יצוין כי הדוחות הכספיים המאוחדים לדוגמה נועדו לשמש כמקור מידע מנחה בלבד אשר אינו מהווה ייעוץ מקצועי או חוות דעת מקצועית. השימוש בתכנים המובאים במסגרתו בהתייחס למקרים ספציפיים שונים תלוי בנסיבות הספציפיות והמאפיינים הרלוונטיים בנסיבות העניין. לפיכך השימוש בהם נדרש להיעשות תוך היוועצות בגורם מקצועי מתאים ולאחר בדיקה של נסיבות המקרה הנדון.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

מספר 19-2, גילוי בדבר השפעות יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 28¹⁶ אשר פורסמה לראשונה בחודש דצמבר 2017 ואשר עודכנה בנובמבר 2018 ובינואר 2019.

- הציפייה של סגל הרשות היא שהלכה למעשה בחברות **ישלימו** את הגילוי עד לדוחות הכספיים לשנת 2018. במסגרת מדגם בן 100 חברות שנערך ברשות אשר בחן את היקף הגילוי אודות השפעות יישום התקן בדוחות הכספיים שפורסמו, כ- 77% מן החברות שנדגמו ציינו שההשפעה עליהן **תהיה מהותית**. סגל הרשות ביקש להדגיש את הגילוי שיש לחדד אודות השאלה האם קיימת השפעה מהותית על אמות מידה פיננסיות תוך התמקדות בהשפעות יישום התקן על תחשיב אמות המידה הפיננסיות לעומת התחשיב כאמור כפי שבוצע בהתאם לתקינה הישנה (זאת כמובא בשאלה ותשובה שפורסמה להחלטה החשבונאית).
- בחינת הגילויים שניתנו בקרב חברות המדגם מחדד גם את הצורך בהכללת מידע באופן נרחב (ולא ע"ב גנרי) של השפעת יישום של IFRS 16 על הדוחות הכספיים וכן אודות ההשפעה של התקן על חברות בענף השירותים והמסחר. בשים לב לאמור, מהמדגם עולה כי מעבר להשפעות על המאזן (השינוי/הגידול בנכסים ובהתחייבויות בדוח על המצב הכספי) יש לכלול תיאור של ההשפעות על הרווח והפסד, תזרים המזומנים ועל ההון -
- חלק מחברות המדגם לא כללו גילויים משלימים מקיפים בנושא, כמו גם נמצא כי חסרים גילויים על תת השיטה בה ינקטו (ההקלות המתאפשרות בתקן בהתאם להוראות המעבר) ומהי ההשפעה שתהא על ההון במועד המעבר והיישום לראשונה.
- בהתאם לגילויים שנסקרו ע"י סגל הרשות נראה כי 100% מן החברות צפויות ליישם את IFRS 16 בדרך של **יישום למפרע חלקי** (גישת ההשפעה המצטברת).
- זאת ועוד, עם יישום התקן ברבעון הראשון של שנת 2019, הודגש כי הציפייה הינה שבדוחות כאמור, לצד ההשפעה הכמותית עם היישום לראשונה, **יכלול מידע** שיאפשר למשקיע לנתח את המידע ההשוואתי. חשוב לכלול הסברים למשתמשים שיאפשרו לנתח **בהקשר הכללי** לעצם השינוי במדיניות החשבונאית כיצד העסק השתנה. תוך מתן אפשרות להבין את ההשפעות על מספרי ההשוואה.
- בתוך כך וסביב סיום ההיערכות ליישום התקן בדוחות הקרובים, ניתנו הדגשים אודות **שיעור הריבית** - חברות עתירות הסכמי חכירה שונים נדרשות לאמץ תהליך מסודר לקביעת אומדן שיעור הריבית התוספתי של החוכר, **לגיבוש מתודולוגיה** ולמתן גילוי בגינה.

לחוזרים מקצועיים שפורסמה המחלקה המקצועית בנוגע לעמדת סגל חשבונאית 19-2 וכן העדכונים שפורסמה לעמדה זו בנובמבר 2018 ובינואר 2019, לחצו כאן, כאן ו-כאן.

לנוסחים מוצעים בקשר להכללת המידע בדוחות הכספיים לשנת 2018 בדבר ההשפעות האפשריות הצפויות של היישום לראשונה של IFRS 16, ראה במסגרת ביאור 2(סא)(2) בדוחות הכספיים המאוחדים לדוגמה לשנת 2018, שפורסמה המחלקה המקצועית בתחילת חודש ינואר 2019 (עמ' 118-122), במסגרת תמצית תקני דיווח כספי חדשים שפורסמו וטרם נכנסו לתוקף הרלוונטיים לפעילות החברה). **לקישור לדוחות לדוגמה לחצו כאן.**

²⁸ עמדת סגל 19-2 אשר פורסמה כאמור בחודש דצמבר 2017, הבהירה כי מקום בו השפעות היישום לראשונה של IFRS 16 על חברות צפויות להיות משמעותיות, על חברות היה לכלול כבר בדוחותיהן הכספיים לשנת 2017, מידע שיאפשר למשתמשים בהם להבין את השפעותיו העיקריות הצפויות של התקן, ואת ההשלכות הצפויות של יישומו, כמפורט בעמדת סגל חשבונאית מספר 11-4: גילוי בדבר השפעות יישום IFRS 15 (דצמבר 2016) ובשאלה ותשובה כאמור לעמדת סגל 19-2.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

3. סוגיות בבחינת אובדן שליטה בתקינה הבינלאומית בחשבונאות

הרצאה זו נסובה בעניין הבחינה של **אובדן שליטה** בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 10, *דוחות כספיים מאוחדים* (IFRS 10) - כזכור, סוגיית בחינת קיומה של שליטה/איבוד שליטה אינה רק בחינה כמותית, אלא גם בחינה איכותית של מכלול השיקולים והעובדות. בכנס הוצגו שלוש סוגיות מרכזיות בנושא עימן התמודד סגל הרשות ואשר נבחנו במרוצת השנה החולפת.

מקרה א'

תואר מקרה בו נבחנה הסוגיה של אובדן שליטה במכירת **חלק** מההחזקות בחברה בת. המדובר במקרה בו בעקבות עסקת המכר ירד שיעור ההחזקה מ-51% ל-34% בעוד יתר ההחזקות בחברה המוחזקת היו מפוזרות בידי הציבור. במסגרת עובדות המקרה ידוע היה כי מינוי הדירקטורים באסיפה הכללית של בעלי המניות נקבע כרוב רגיל, הדירקטוריון הוא זה שמתווה את הפעילויות הרלוונטיות וכן כפועל יוצא מהעסקה כאמור, לא חלה ירידה בחלק היחסי של ייצוג החברה המחזיקה בדירקטוריון.

מעבר לעובדות כמתואר, הובאה **עמדת החברה** לעניין אובדן שליטה. נטען ע"י החברה שבפועל ניכר היעדר יכולת חד-צדדית לקבל החלטות ולצד זאת מתקיים פוטנציאל של בעלי מניות אחרים להתנגד להחלטות במהלך העסקים הרגיל (יכולת ליצור לכאורה בקוורום "גוש חוסם" של בעלי מניות אחרים אל מול בעלי מניות מטעם החברה - היינו, לא ניתן להתעלם מקיומו של "גוש חוסם" פוטנציאלי שנוהג להצביע). בשל כך החברה קבעה כי לא מוקנית לה עוד השליטה. כתימוכין לטיעוני החברה הובא נתון לפיו ממוצע ההשתתפות בהצבעה באסיפת בעלי המניות הינו כ-85% בעוד חלקה האפקטיבי של החברה הינו כ-40%.

בבחינת המקרה ע"י סגל הרשות, נבחנו נקודות נוספות שנבחנו בקשר לסוגיה:

- **האם חל שינוי בדפוס ההתנהלות בפועל** - נמצא כי אכן נוצר שינוי בהתנהלות ההנהלה והדירקטוריון.
- **בחינת שליטה היא מתמשכת** - בנקודה זו ביקש סגל הרשות לבחון האם יש ביצור של הרכב הדירקטוריון? נמצא כי אישור העסקה היה סביב החלפת הדירקטוריון - שיקול חשוב בבחינת קיומה של שליטה. כמו כן, בעל מניות המחזיק 5% יכול לדרוש זימון אסיפה מיוחדת בכל עת. בנקודה זאת ציין סגל הרשות כי נדרש לבחון האם דפוס ההצבעה כאמור צפויים להימשך בשיעורים שתוארו גם במועדים העוקבים ככלל ובפרט בעתיד לאחר השלמת העסקה.
- **אינדיקציה נוספת** - בהמשך למתואר, פן נוסף שנבדק הינו בחינת תוצאות ההצבעה בפועל באסיפה והרכב הדירקטוריון.

לאור מכלול הנסיבות ובחינת עובדות המקרה (בדגש על תחזית החברה כי דפוס ההצבעה צפויים שלא להשתנות בעקבות מכירת המניות) **החלטת סגל הרשות** הייתה שלא להתערב בהחלטת החברה לעניין אובדן שליטה בחברה המוחזקת.

לפניה המקדמית של החברה ולתשובת סגל הרשות כפי שפורסמו באתר הרשות לחצו כאן, כאן, כאן ו-כאן.

מקרה ב'

במקרה זה עסקין בבחינה האם כתוצאה מהתקשרויות במספר הסכמי מימון חל אובדן שליטה בחברה מאוחדת. תיאור עובדות המקרה כלל החזקה של חברה במלוא ההחזקה בחברת נכס. המדובר בפרויקט מורכב בו לחברה המחזיקה אין כל ניסיון קודם דומה. לצורך אותה עסקה, נרקמה התקשרות עם מספר מלווים אשר העמידו מימון לחברה ואשר בגין הסכמי מימון כאמור, הוענקו למלווים **זכויות וטו משמעותיות** לתקופת זמן מוגדרת (בשלב ההקמה וכן בשלב התפעול). **עמדת החברה** אשר הועברה לסגל הרשות הייתה שהיא אינה יכולה להתוות באופן חד צדדי את

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

הפעילויות הרלוונטיות וכן שהמהות העסקית הגלומה בהתקשרות בהסכמי המימון יצרה הגבלה ביכולת הניהול של החברה וזאת לאור היעדר הניסיון.

מעבר לטיעוני החברה, בבחננו ע"י הרשות גם במקרה זה נקודות נוספות - עד כמה תקופת הזמן המוגבלת לגביה ניתנו הזכויות תשפיע על התשואות להן תהיה חשופה החברה; בחינת האינטרס הכלכלי של המלווים למימוש הזכויות (וזאת מלבד פירעון של סכומי קרן וריבית) וכן האם לחברה מוקנית אפשרות לפרוע את ההלוואות בפירעון מוקדם - רוצה לומר, אופציה להוצאה הלכה למעשה של השותפים.

לבסוף, בבחינת מכלול השיקולים **הוחלט ברשות** שלא להתערב בעמדת החברה לפיה לא מוקנית לה שליטה בחברת הנכס, זאת לאור זכויות משתתפות ממשיות המוחזקות בידי הצדדים האחרים.

מקרה ג'

במקרה דנן, דובר על חברת החזקה ב-100% בחברה אשר לה זיכיון עם זכויות וטו משמעותית לנותן הזיכיון בקשר לפעילות עצמה. כמו כן, הוענקה אופציה לנותן הזיכיון לרכוש 50% ממניות החברה המוחזקת אשר תהיה ניתנת למימוש לאחר תקופה בת שלוש שנים. במהלך התקופה בה האופציה תקפה נקבע כי תחול מגבלה על חלוקת סכומי דיבידנד וכי חלוקת ה-EBITDA תיעשה בשוטף בחלוקה זהה בין החברה המחזיקה ונותן הזיכיון.

עמדה החברה הייתה בבחינת הזכויות השונות הקיימות בידיה במישור שבין מניות Vs. אופציות. בכלל זאת, הוצגו הזכויות המשתתפות של נותן הזיכיון, החשיפה לתשואות בשיעור של 50% כבר בהווה, קיומה של תוספת מימוש זניחה בעוד קיים תשלום משמעותי מראש עבור האופציה וכן שיקולי מס המטים יחדיו את הכף לכך לטענתה לכך שאובדן השליטה כבר אירע זאת היות שההחזקה באופציה בידי נותן הזכויות שקולה בפועל להחזקה במניות.

במענה לפניית החברה, בחינת הרשות התמקדה בשאלה במה שונה ההסכם שנתווה בין הצדדים לעומת הסכמי זיכיון אחרים? צוין שנושא זה למעשה מקבל התייחסות במסגרת IFRS 10 - ככל שההסכם בין הצדדים מקנה לנותן הזיכיון יכולת לקבל החלטות שמשפיעות על התשואות הנ"ל הרי שהחלטות כאלה הן בבחינת 'זכויות משתתפות' לעומת מצב לפיו בידי נותן הזיכיון יכולת לקבל החלטות שמגינות על הסימן המסחרי, אינדיקציה לכך שנראה שהמדובר 'בזכויות מגינות'.

בראיית הרשות, ככל שהחשיפה של נותן הזיכיון לתשואות היא נמוכה יותר כך סביר שהזכויות שלו הן מגינות. לפיכך, בסיכומו של דבר הוחלט שלא להתערב בעמדת החברה לגבי אובדן שליטה.

לסיכום נושא זה צוין **שבבחינת סוגיות** האם קיים אכן אובדן שליטה נדרשת בחינה של מכלול הנסיבות ולא רק החזקות הוניות. נדרשת התעמקות **במודל העסקי ובשיקולים השונים** של הגורמים השונים המעורבים בעסקה.

4. תמורות בעולם המכשירים הפיננסיים

עולם המכשירים הפיננסיים עבר שינויים משמעותיים בשנה האחרונה כאשר המטרה של מוסדות התקינה היא להפוך את הדוחות הכספיים לשימושיים יותר עבור משתמשים. במסגרת ההרצאה בנושא נסקרו תמורות בעולם עסקאות הפקטורינג (factoring) כנגזר מפרסום **פסק דין אגרוסקו** והוראותיו וכן בסימן שנה ראשונה ליישום תקן דיווח כספי בינלאומי, מכשירים פיננסיים (IFRS 9), הוצגו דגשים של הרשות בהתייחס לעקרונות הגילוי שמתווה התקן.

א. **תמורות בעולם הפקטורינג לאור פס"ד אגרוסקו** - הוצג ההסבר הכללי סביב ביצוע עסקת פקטורינג. המדובר במקור מימון נפוץ לחברות שונות במגוון ענפים (לרבות אזכור נושא

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

"פקטורינג שקט", ה-Silent Factoring)²⁹. השאלה החשבונאית הרלוונטית בדיון הינה אימתי יש לגרוע חובות לקוחות והוסבה תשומת הלב לכללים לגרועת נכסים פיננסיים (דוגמת חובות לקוחות) כנקבע ב- IFRS 9 (אופן ביצוע ההערכה אם ובאיזו מידה נכס פיננסי נגרע) בדגש על השלב הרביעי בבחינה: האם הישות נוטלת על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שיתקבלו מהנכס (אותה מחויבות המקיימת את מבחני התקן). במקרה של פסק הדין המדובר, הייתה טענה שהלקוחות נמכרו לבנק ועל כן החברה זכאית לתקבולים. גולת הכותרת של פסק הדין כאמור הייתה האם יש לראות בעסקה **כעסקת מכר** (אז מתקיימים עקרונות גרועת נכסים פיננסיים) או שמא המדובר **בעסקת הלוואה** שבה קיים שעבוד.

- **המאפיין הראשון** שנבחן במסגרת פסק הדין הוא נטילת הסיכון לירידת הערך של הנכס. ביהמ"ש בחן את המהות המסחרית. בנסיבות שהתהוו, למעשה חלק מהסיכונים נותרו אצל החברה המוכרת (אגרקסקו) מה שלא מאפיין עסקת מכר אלא **עסקת הלוואה**.
- **מאפיין שני** שנבחן במסגרת פסק הדין היה יצירת מנגנונים לפיקוח ושליטה על הזכות המומחית. הבנק, הגורם המממן בעסקת מכר נדרש היה ליצור בעסקאות אלה מנגנון לפיקוח ושליטה על מנת שהעסקה תהיה **עסקת מכר**.
- אמנם פסק הדין הנדון מציג נסיבות קיצוניות, אולם המסר הינו שעדיין חברה נדרשת לבחון את **כלל מאפייני עסקאות הפקטורינג** בחוזה וזאת על מנת להגיע לכדי **וודאות מרבית** כי אכן העסקה מהווה 'עסקת מכר' (וזאת תוך שקילת **מכלול ההיבטים** שנדונו בפסק הדין, לרבות, מסירת הודעה ללקוחות, מהו מועד העברת התשלומים, הזכויות בחשבונות בהם מוחזקים התקבולים, זהות הגורם הרוכש פוליסות ביטוח לקוחות, אספקת שירותי גביה, הגדרה מהו "סכסוך מסחרי" וכן התנהלות הצדדים בפועל).

לסיכום חלק זה, צוין כי אין קווים מנחים ברורים, אף לא כפועל יוצא מפרסום פסק הדין ועקרונותיו, להכרעה בכל מצב האם עסקת פקטורינג תוביל לגרועה של נכס פיננסי, אולם ברי כי ככל שהמאפיינים הספציפיים של עסקה יהיו **שונים** מהמאפיינים שצוינו בפסק דין אגרקסקו ככאלה המצביעים על **עסקת הלוואה**, כך תיווצר **וודאות גבוהה יותר** בטיפול החשבונאי וניתן יהיה לתמוך בראיית העסקה **כעסקת מכר**.

ב. **שנה ראשונה ליישום IFRS 9: עקרונות הגילוי** - נסקרו **עקרונות הבסיס** של התקן החדש לרבות **חידושים בנושא דרישות הגילוי**. כמו כן, נכללו מספר דגשים לגבי **היקף הגילויים** הנדרש בדוחות הכספיים למן יישום התקן לראשונה ובמסגרת הדוחות הכספיים:

- **בהירות הגילויים** שייכללו.
- חשוב כי אלה **יותאמו באופן דיסקרטי** לכל חברה.
- חשוב כי הנהלות תפעלנה **שיקול דעת משמעותי** באשר לגילויים הנדרשים: ככל ששיקול דעת שמופעל הינו מהותי וככל שההשפעה מהותית, הגילוי צריך להיות מקיף וברור יותר ויותר בדוחות הכספיים וכן,
- בחינת הגילויים **במבחן המהותיות**.

²⁹ במהלך הרבעון השני של שנת 2018 פורסם פסק הדין של בית המשפט העליון בנושא חברת אגרקסקו חברה לייצוא חקלאי בע"מ והמחאת חובות לקוחות שביצעה לחברת קופאס פיננס (ישראל) בע"מ. פסק הדין **קבע** מבחנים בסוגיה האם הסכמי ניכיון הלקוחות מהווים **המחאה על דרך המכר** (כך שיתרת הלקוחות **תיגרע** מהדוח על המצב הכספי (המאזן)) **או המחאה על דרך השעבוד** (אשר **אינה** מובילה לגרועת הלקוחות, אלא מובילה להכרה **בהתחייבות** כלפי התאגיד הפיננסי). תופעת "**הפקטורינג השקט**" (silent factoring) משמעותה מצב לפיו מכירת החוב לבנק (לגוף הפיננסי) ע"י הספק נעשית **ללא ידיעתו של החייב (הלקוח)**.

הגם קביעות פסק הדין כאמור, נראה כי לא חל שינוי מהותי בפרקטיקה בישראל באשר לטיפול החשבונאי בחברות להן הסכמי ניכיון כאמור וזאת בהתאם לחוות דעת משפטיות שנתקבלו בנושא, אף שבחלק מהמקרים נדרש היה לעדכן את הסכמי המסגרת בין הצדדים ולקבל חוות דעת עדכניות הכוללות ניתוח של עסקת הפקטורינג בשים לב למבחנים שהותוו בפסק דין אגרקסקו.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

בנקודה זאת חודד כי התקן נותן למעשה מנעד רחב של היבטים אשר נדרשת בגינם הפעלת שיקול דעת -

- **מבחן המודל העסקי (קבוצות נכסים)**, כמה קבוצות קיימות, מהם המאפיינים של מודל ההחזקה).
- **מבחן ה-SPPI (Solely Payments of Principle and Interest)**, האם התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה) - בכלל זאת, בחינת הלוואות non-recourse, אופציות הארכה (extension) או אופציות פירעון מוקדם (pre-payment) וכן קיומם של מאפיינים (features) מיוחדים והאם יש באלה לענות על התנאי ההכרחי על מנת שנכס פיננסי כאמור יימדד בתקופות עוקבות למועד ההכרה לראשונה בעלות מופחתת³⁰.
- **מודל ירידות הערך (Impairment) שבתקן:** מכיל מנעד רחב של היבטי שיקול דעת והיבטי טיפול חשבונאי הנדרשים בהגדרה על ידי החברה, וזאת לרבות מהי הגדרת "כשל", עליה משמעותית בסיכון האשראי וכדומה.

לנוסחים מוצעים בקשר להכללת המידע בדוחות הכספיים לשנת 2018 בדבר ההשפעות בגין היישום לראשונה של IFRS 9 וגילויים נלווים ראה בדוחות הכספיים המאוחדים לדוגמה לשנת 2018, שפרסמה המחלקה המקצועית בתחילת חודש ינואר 2019 תחת ההפניות הבאות: ביאור 2(כט)-(לה),(לט) (עמ' 83,86-74), ביאור 2(סא),(1),(2),(5) (עמ' 106,126-100) [עיקרי המדיניות החשבונאית], ביאור 3(1)(יג) (עמ' 140), ביאור 3(2)(ו) (עמ' 147) [אומדנים ושיקולי דעת חשבונאיים משמעותיים] וכן היבטים רלוונטיים במסגרת ביאור 29 [מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים].

לקישור לדוחות לדוגמה לחצו כאן.

5. **היבטים בהערכות שווי נדל"ן**

כמידי שנה, מושב זה עסק בהיבטים הנגזרים מהערכות שווי המקבלות ביטוי בדוחותיהם הכספיים של תאגידים. בפתיח, נבחנו מגמות לאורך השנים של היקפי גיוס אג"ח בחברות נדל"ן ביחס לסה"כ גיוס אג"ח קונצרני בשוק ההון בישראל. חלק ניכר מאותן חברות מודדות את הנדל"ן להשקעה בשווי הוגן. אותו שווי הוגן שמציף אתגר בקרב שומרי הסף, רגולטורים וכיו"ב. כרקע לנושא, הוצגה תפיסת סגל הרשות בכל הנוגע לבחינת הערכות שווי הניטלות על ידי תאגידים במישור "ניהול סיכונים". צוינו היבטים הנוגעים לשאלות כגון מדוע הרשות בוחרת להתעמק בהערכת שווי כלשהי ומתי והיכן מיישמת הרשות "בחינה מורחבת". הובהר כי ההחלטה בנושא תלויה בנסיבות העניין.

רכיבי "הבחינה המורחבת" בה נוקטת הרשות כאמור תלויים בעיקר בהיבטים כדלקמן:

- ככל שהנכס **מהותי יותר**, אזי יינתן לו יותר תשומת לב ושיקול בבחינה.
- נושא נוסף הנבדק הוא באילו מקרים בהם מוכר שערך בסמוך למועד הרכישה: היות שתמורת העסקה היא העדות הטובה ביותר לשווי הנכס, מקרים בהם קיימת הצפת ערך בסמוך למועד העסקה מצריכים בחינה של נאותות הטיפול שננקט.
- התשואה בפועל ביחס ל-Cap rate המצופה (שיעור ההיוון בו נעשה שימוש בהערכת השווי): אם מתקבל נתון הנמוך ביחס לנכסים דומים, באותו מיקום וכדומה אזי נדרשת בחינה של נאותות הפרמטרים בהם נעשה שימוש.

³⁰ כזכור, בהתאם לסעיף 4.1.2 ב-IFRS 9 (וכחלק מסיווג נכסים פיננסיים) על מנת שנכס פיננסי יימדד בעלות מופחתת נדרש כי יתקיימו שני התנאים הבאים: (א) הנכס הפיננסי מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק נכסים פיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים; וכן (ב) התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

- זאת ועוד, לעתים הרשות מתעניינת בנכסים אשר יש בגינם ביצועים "מאכזבים" (קרקע שהבנייה הייתה אמורה להתחיל וטרם התחילה, קצב אכלוס שונה מהמצופה, "עומס שוכרים" בנדל"ן מסחרי) וכן,
- שיקולים נוספים אחרים (לדוגמה, יישום מתודולוגיה שאינה מקובלת לקביעת שווי הוגן כגון בהתבסס על ASKING PRICE).

כנגזר מגישה זו, הרשות מקיימת ביקורת ובדיקה יזומה בתאגידים השונים:

- תוצר של ניטור שבוצע הוביל ליצירת מאגר פרמטרים של 700 חברות/נכסים מהותיים/מהותיים מאד של כלל התאגידים המדווחים כדי לסייע בהחלטה האם נדרש להיכנס לבחינת עומק בתאגיד זה או אחר.
- מהות השאלות הממוענות מסגל הרשות לתאגידים תלויה בנסיבות העניין, כך למשל -
 - במידה ונרשמה עלייה בתפוסה, כי אז נדרש לבסס את ההנחה באמצעות גורמים שונים (שיעור תפוסה היסטורי, זיהוי יחידות בעייתיות בנכס, שיעור ההשקעה הדרוש לשמירה על שווי הנכס, ה-CAPEX, השפעת קיומו של משא ומתן, בחינה לעומק של סקרי תפוסה ונכסי השוואה, קיומה של תחרות עם צד ג').

תוצרי הניטור והבחינה המעמיקה בה נוקט סגל הרשות הודגמו בשני מקרים כמובא להלן -

דוגמה 1 [נכס באשדוד]

מקרה ראשון בו דובר היה סביב בדיקה שבוצעה ערב הנפקה בחברה שהתבצעה לקראת תום שנת 2017. המדובר נכס מסחרי בעיקרו, בתפוסה בשיעור של 70%-80%. השווי שנקבע לנכס גילם תשואה של כ-5.8% בהשוואה למדד הרווח התפעולי שנגזר מהנכס הנדל"ני (ה-NOI). הנחת החברה הייתה כי הגם שהתפוסה הייתה נמוכה, צפוי כי היא תעלה בתקופת זמן קצרה לכדי תפוסה מלאה.

במסגרת בדיקה פרטנית שהתבצעה כאמור ע"י הרשות, נבחנה הערכת השווי, זאת לאור העובדה שבנכס היו שטחים פרטניים שלא הושכרו מאז שנות ה-90.

ממצאי הבדיקה העלו כי אומדן השווי ההוגן שניתן לנכס התבסס גם על תכנית עסקית הקשורה להשכרה לרשת קמעונאית בקשיים.

במסגרת התקשורת שקיימה החברה עם סגל הרשות הוחלט לתקן את הערכת השווי אשר הביא להפחתה של כ-7% בשווי של הנכס.

דוגמה 2 [פורטפוליו דיור מוגן מושכר בארה"ב]

מקרה נוסף שנבחן היה סביב מקבץ דיור מוגן מחוץ לישראל. בשנת 2018 בוצעה רכישה של הנכס. משא ומתן למכירת הנכס אשר התנהל עם צד ג' נכשל ולבסוף סוכם שהפורטפוליו יושכר לבעל השליטה לצרכי הפעלתו. השווי ההוגן שהוכר בספרים היה גבוה ב-64% ממחיר הרכישה. כמו כן, בביסוס קביעת השווי נלקחה בחשבון עסקה שהייתה בנכס בשנת 2016.

בבדיקה פרטנית שבוצעה, חשוב היה לרשות לבדוק את פניי הדברים גם מנקודת מבט השוכר בהתאם לעובדות ולבסס בפועל הבנה שעסקת השכירות הינה ברת קיימא. במסגרת הבחינה ובשים לב לשאלות שהופנות לחברה, עלה כי לחברה לא היו טיעונים להסבר מדוע ב-EBITDA של הפורטפוליו, עליו התבססה הערכת השווי, חל גידול בצורה כל כך משמעותית.

לפיכך, **ממצאי הבדיקה** הובילו לכך שנרשמה הפחתה משמעותית בהיקף השערוך של הנכסים.

לסיכום הודגש כי המסר המרכזי של הרשות בפן של הערכות שווי הינו כי שווי הוגן משקף את השיקולים אשר אותם קונה ומוכר היו מביאים בחשבון, כמו גם שעל חברות לבסס הנחות שאינן

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

טריוויליות בטרם ניתן לעשות בהן שימוש בפועל כחלק מקביעת אומדן השווי וכן שיש לתת גילוי גם לאותן הנחות בדוחות הכספיים ובדוחות התקופתיים.

6. דגשים במסים, אי תלות ו-ISOX

בחלק זה של המושב החשבונאי נסקרו שלושה נושאים: שיעור המס למדידת נכס מס נדחה, שמירה על אי תלות רואה החשבון המבקר במתן אישורים מיוחדים וכן דגשים בפן של הביקורת על רכיבי בקרה פנימית (ה-ISOX).

א. **שיעור המס למדידת נכס מס** - תיאור המקרה היה בגין חברה שהינה זכאית להטבות מס במסלול "מפעל מועדף". עד שנת 2016 הוכר נכס מס בגין ההטבות האמורות בשיעור מס מלא והחל משנת 2017 ואילך נכס המס נמדד לפי שיעור המס המוטב הצפוי לחול על החברה. החברה טיפלה בשינוי כאמור כשינוי מדיניות חשבונאית.

- השאלות שבחן סגל הרשות במישור הנדון היו: ראשית, מהו שיעור המס לפיו יש לחשב את נכס המס ושנית, האם מדובר בשינוי מדיניות או בתיקון טעות.
- **טיעוני החברה** היו שלעניין שיעור המס בו יש לעשות שימוש, קיימות שתי גישות אפשריות, כלומר- שימוש בשיעור מס מוטב (כאשר החברה זכאית להטבות מס) ושימוש בשיעור מס מלא (זאת בהתאם להגדרה בדיווח לרשות המסים וכן בהתאם לאופן ההתייחסות של ה-SEC בנושא לכאורה דומה).
- **עמדת רשות ני"ע** - לתפיסת הרשות, החברה הייתה צריכה למדוד את נכס המס לפי שיעור מס מוטב, שכן הינה זכאית להטבות בפועל, ולטפל בכך כתיקון טעות ולא כשינוי מדיניות חשבונאית. צוין גם שהתימוכין שנתנה החברה להסתמכות על מקרה שנבחן ע"י ה-SEC אינו רלוונטי שכן עסק בנסיבות שונות. צוין שתפורסם פנייה מקדמית בנושא בקרוב.

ב. **שמירה על כללי אי התלות רואה החשבון המבקר במתן אישורים מיוחדים למבוקר** - הרשות רואה את רואה החשבון **כשומר סף**, בעל תפקיד חשוב בשוק ההון. שמירה על עיקרון אי התלות בעבודת המבקר היא חשובה ביותר.

הובאו מקרים בהם נתקלה הרשות בהם נדרש רואה החשבון המבקר לשמור על כללי אי תלות גם במסגרת פעילותו מול המבוקר במתן אישורים מיוחדים שונים.

- **מקרה א'** - חברה בקשיים פיננסיים קיבלה הלוואה מבעל השליטה שלה. התבקש אישור מיוחד לפיו החזר ההלוואה כאמור מותנה באישור ר"ח המבקר. הרשות הדגישה כי האחריות למצבה הפיננסי של החברה הוא בראש ובראשונה של החברה ומתן אישור בנושא שרואה החשבון צריך לבקרו מהווה פגיעה באי התלות.
- **מקרה ב'** - חברה התקשרה עם צד ג' למכירת מניות בחברה בת. ההסכם היה מותנה בכך שרואה החשבון המבקר ייתן חוות דעת לעניין השלכת מכירת מניות בחברה הבת (במקרה האמור, הקביעה בדבר קיומן של זכויות המיעוט והשאלה האם הן מונעות עמידה בהגדרת 'שליטה' ואיחוד דוחות כספיים ע"י החברה היו לכאורה מותנות באישור ר"ח מבקר). ברי כי רואה החשבון אינו יכול לתת אישור כזה במתווה העסקה וכי הנ"ל מהווה הפרה של אי תלותו הואיל ועליו לבקר את השפעת העסקה על דוחותיה הכספיים של החברה.

המסקנה הינה שיש לבחון היטב בידי החברות אל מול המבקרים שלהן האם אישורים מעין אלה ואחרים אכן פוגעים בעיקרון אי התלות.

ג. **יישום ה-ISOX** - נסקרה התפתחות החקיקה בתחום בחלוף כמעט עשור מאז פרסום תקנות ה-ISOX בשנת 2009 (במסגרת תקנות דוחות תקופתיים ומידידיים). מאז, ניתנו הקלות

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

לתאגיד קטן (2014), כאשר הפטור הוא כמובן רק לחוות הדעת של רואה החשבון המבקר על אפקטיביות הבקרה הפנימית (ולא ליתר ההיבטים הנובעים מיישום המלצות דוח ועדת גושן בנושא הבקרה הפנימי בתאגיד ואחריות הממשל התאגידי בנושא) וכן בשנת 2016, אז ניתנו הקלות לחברות שהונפקו לראשונה בבורסה (IPO).

- הרשות רואה לנגד עיניה את **תכלית התקנות** - שיפור איכות הדיווח הכספי והגילוי, באמצעות שיפור תשתית הבקרה הפנימית כמו גם הגברת מחויבות ההנהלה להשגת תכלית זו.
- זאת ועוד, הרשות רואה ב- ISOX ככלי חשוב מאוד **במניעת כשלים** - האם היו סממנים לכשל טרם התרחשותו, כיצד החברה הגיבה לכך ומהם הצעדים שנקטו ע"י רואה החשבון המבקר.
- לפיכך, ניתנו שלושה דגשים **שטעונים בחינה** בקשר להערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית:
 - זיהוי תהליכים מהותיים מאוד.
 - בחינת טעות מהותית בדוחות.
 - בחינתם של ליקויים משמעותיים.

7. ביקורת בתאגידים

ההרצאה האחרונה במושב החשבונאי עסקה בתפיסת יחידת הביקורת ברשות ובתהליכי הביקורת בהם היא מצויה ותוצרי פעילותה. הדברים נפתחו בקריסת חברת הבניין הבריטית Carillion והשערוריות שנראה שנכרכות במקרה זה סביב דיווח כספי והפן של הממשל התאגידי.

הוצגו שאלות שונות שעלו בעקבות המקרה דנן, האם חלו שיפורים מהמשברים והשערוריות אשר ליוו אותנו בעשור הקודם וכן מה ניתן עוד לעשות על מנת להביא לצמצום הסיכון לטעויות בדיווח וגם לפעול לטיוב הגילוי הנכלל בדוחות הכספיים.

בדומה לשנים עברו, הוצגה **הפעילות ומתווה הפעילות** של יחידת הביקורת במחלקת התאגידים בנושאים הבאים:

- דיווחים וממשל תאגידי (היבטי חלוקות דיבידנדים, עסקאות בעלי שליטה, הצעות פרטיות).
- הפן של נושאי משרה (יישום תקנה 21 לענין שכר בכירים, בונוסים, מדדי ביצוע KPIs).
- במישור הדוחות הכספיים (יישום תקני חשבונאות שונים, IAS 2 מלא, IAS 18 ו- IAS 11, בנושאי הכנסות טרם יישומן של IFRS 15, IAS 16, רכוש קבוע).
- פעילותם של שומרי הסף בשוק ההון (מערכי שווי, רואי חשבון, נאמנים).

הוצגו תוצאות הביקורת בשנים האחרונות ונכון לתום שנת 2018: 35% מהביקורות הובילו לחשיפת קיומו של ממצא מהותי/גילוי מהותי, 49% ללא גילוי מהותי/ממצא מהותי ו-8% הובילו להצגה מחדש (כמו גם שיעור זהה שהוביל לתיקון לא מהותי של מספרי השוואה). כמו כן, צוינו בקצרה שיקולים של יחידת הביקורת אלו חברות מדגם נבחרות להיכלל בביקורות והובהר כי בפועל הדגימה אינה מתבצעת על בסיס אקראי.

נסקרו נושאים שהביקורות בגינם הסתיימו במהלך השנה החולפת -

- שיפורים במושכר (בחלק מן הממצאים הובילה הביקורת לתיקון דוחות כספיים, ראה גם לעיל).
- **לחוזר מקצועי שפרסמה המחלקה המקצועית בנוגע לדוח הביקורת שפורסם בנושא לחצ'י כאן.**

- ביקורת אומדנים (הנחות לספקים, היוון שכר לנכס, מלאי). ליקויים שנמצאו כמשותפים לחברות המדגם היו היעדר מנגנון סדור להנחות המבוצעות או תיעוד בגיבוש האומדנים ואי בחינת הסבירות בפועל של אותם אומדנים.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

- הכרה בהכנסה (כאמור, בהתאם ליישום עקרונות IAS 18) - בחברה מסוימת הונו עלויות שכר ע"ב אומדן ולא ע"ב מדידה מדויקת של הקמת הנכס עצמו.
לחוזר מקצועי שפרסמה המחלקה המקצועית בנוגע לדוח הביקורת שפורסם בנושא לחצ'י כאן.
- ביקורת שמאות מקרקעין והערכת שווי פעילות. כנגזר מהביקורת, התבצעה הפחתה בשווי נכס וכן טיוב הגילוי שניתן.
לחוזר מקצועי שפרסמה המחלקה המקצועית בנוגע לדוח ביקורת שפורסם בנושא לחצ'י כאן.
- ביקורות עליהן שוקדת היחידה כיום ומצויות בתהליך -
 - **בחינת אמות מידה פיננסיות -** בחינה של ההשלכות האפשריות להפרות אמות מידה באג"ח. המשולש שנבחן בתהליך הוא בין פעילות הנאמן - מחזיקי האג"ח - החברה. צוין שאם אמות המידה אינן מנוסחות כהלכה, זה יכול להפר באופן ניכר אמות מידה פיננסיות ולהביא לשינוי במסגרת הדוחות. בממצאים שנאספו עד כה נמצא בינתיים ששטרות אינם מנוסחים באופן מקיף וברור, חלק מהמונחים בהם נעשה שימוש אינם חשבונאיים ("יחס כיסוי"; יחס ה-EBITDA), קיימות טעויות בניסוח שטרות שאינן מובהרות ו/או מתוקנות וכן ניכר כי קיימות פרשנויות בנוגע לאופן החישוב שאינן מועברות בפועל לנאמן.
 - **נושא נוסף שנבחן, הינו היוון עלויות אשראי לפי עקרונות IAS 23** ובפרט בהתייחס להיבטים הבאים:
 - היוון הפרשי שער בגין יתרות ספקים בזמן הקצר (בין היתר נבחן האם זמן קצר יכול להיחשב תקופת זמנים שהיא בת חודשיים).
 - היוון הפרשי שער הלוואות ללא רצפה/תקרה.
- לסיכום פן זה בכנס, הדגש המרכזי היה שבבואם של תאגידים לבחון את הדוחות כספיים קיים משנה **חשיבות** לכך שתהא התמקדות בבחינת אותם האומדנים וההנחות "הרכים" והלא טריוויאליים בהם נעשה שימוש.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

סקירת עיקרי הנושאים המרכזיים אשר נדונו במסגרת המושב המשפטי

1. מיזמי השקעה ומימון המונים

את דברי הפתיחה במושב המשפטי נשא עו"ד אמיר הלמר, יועמ"ש ומשנה למנהלת מחלקת תאגידים. עו"ד הלמר מיקד את עיקר דבריו בשני תחומים המטופלים ע"י היחידה למימון עסקים קטנים - מימון המונים ומיזמי השקעה:

מימון המונים

בחודש דצמבר 2017, נכנסה לתוקף החקיקה בנושא³¹ המקנה לחברות פרטיות אפשרות לגייס הון או חוב ביישום המודל. רכז ההצעה הוא שומר הסף במודל והוא מהווה הגורם המפקח. בהתאם לתקנות מימון המונים, חברה רשאית לגייס הון מהציבור באפיק זה בסך שלא יעלה ארבעה מיליון ש"ח בכל תקופה של 12 חודשים, או מיליון ש"ח נוספים בכל אחד מאלו (ועד למקסימום של שישה מיליון ש"ח): (1) אם החברה עברה בהצלחה בדיקה של הרשות לחדשנות במקרה של סטארט-אפ או של הרשות לעסקים קטנים ובינוניים במקרה של עסקים אחרים או - (2) משקיע מוביל (קרי, משקיע מוסדי, קרן הון סיכון וכו') משתתף בסיבוב ההשקעה בהיקף שלא יפחת מ-10%. כמו כן, המודל מציב מגבלות בסכום ההשקעה גם על המשקיעים אשר רשאים להשקיע סכומים מוגבלים (בטווח של כ-10-20 אלפי ש"ח לשנה) כתלות בהיקף הכנסתם השנתית.

- בנוסף, באפריל 2018 התווסף למסגרת התקנות מודל גיוס הון נוסף המכונה **PTB** (Peer-to-Business) - גיוס אג"ח בשוק מבוצר. במודל זה, על הרכז **לפזר** סיכונים כך שהחשיפה של המשקיעים תהא למיזמים של 20 לווים שונים. צוין כי בפועל טרם החלה פעילות על ידי רכזי הצעה בהיבט זה. הרשות מתכוונת לבחון חסמים הקיימים במודל זה ותפעל לפתרון בעיות במודל ככל ויזוהו.

בכדי לשקף את אופן היישום של המודל אשר לאחרונה נשלמה שנה להשקתו צוינו מספר נתונים:

- עד כה נרשמו ארבעה רכזים כאשר רק אחד מתוכם הינו פעיל.
- הוגשו שמונה הצעות.
- נשלמו ארבעה גיוסי הון מוצלחים.
- גיוס סך מצרפי של 8 מיליון ש"ח בכל ההצעות (קרי, כ-2 מיליון ש"ח גיוס ממוצע לחברה).
- כ-1,645 משקיעים נטלו חלק בגיוסי ההון בהיקף כספי של כ-5,000 ש"ח בממוצע למשקיע.

בהמשך לתיאור השפעת המודל בפרקטיקה עד כה התייחס עו"ד הלמר לשתי נקודות נוספות:

- **שילוב פטורים מפרסום תשקיף** - בהקשר זה צוין כי רכזי ההצעה יוכלו לסייע לחברות המגייסות באמצעות מנגנון הצעה פרטית אשר אינה מוגבלת בסכום (תוך שימוש בפטורים מתשקיף ככל ומקוימים העקרונות הרלוונטיים בנושא) ובשלב הבא יחל גיוס ההמונים במתכונת כפי שנקבעה בתקנות רכז הצעה.
- **השוק המשני** - בהקשר זה נאמר כי אין מניעה למכור במכירה חוזרת ניירות ערך אשר הונפקו במסגרת מימון המונים. יחד עם זאת, מעורבותו של רכז ההצעה תהא מוגבלת והוא יוכל לשמש כמעין "לוח מודעות" בלבד. המידע שיפורסם לגבי ההצעה יידרש לקיים את העקרונות

³¹ ביום 26 ביוני 2017 פורסמו ברשומות תקנות ניירות ערך (הצעת ניירות ערך באמצעות רכז הצעה), התשע"ז-2017 ("תקנות מימון המונים") שהציגה הרשות לניירות ערך והן נכנסו לתוקף בתוך שישה חודשים מיום פרסומן. בהתאם לתקנות מימון המונים, חברה רשאית לגייס הון מהציבור באפיק זה בסך שלא יעלה ארבעה מיליון ש"ח בכל תקופה של 12 חודשים, או מיליון ש"ח נוספים בכל אחד מאלו (ועד למקסימום של שישה מיליון ש"ח): (1) אם החברה עברה בהצלחה בדיקה של הרשות לחדשנות במקרה של סטארט-אפ או של הרשות לעסקים קטנים ובינוניים במקרה של עסקים אחרים או (2) משקיע מוביל (קרי, משקיע מוסדי, קרן הון סיכון וכו') משתתף בסיבוב ההשקעה בהיקף שלא יפחת מ-10% לפרסום נוסח התקנות כפי שפורסם ברשומות לחץ/ כאן.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

הפרסום הכללי ונדרש שההצעה לא תמוען ליותר מ- 35 ניצעים. תפקידו של רכז ההצעה יהיו לוודא את הגבלת מספר הניצעים, רישום המחזיקים החדשים בניירות הערך הנמכרים וכן ווידוא כי המידע הנדרש הינו מספק.

מיזמי השקעה

תחום זה נחלק לשני תתי תחומים - מיזמים מפוקחים (באמצעות תשקיף) ומיזמים שאינם מפוקחים (ללא תשקיף).

מיזמי השקעה שאינם מפוקחים

צוין כי מיזמים אלה הינם מסוכנים להשקעה ועלולים להיות כרוכים באיבוד מלוא ההשקעה. בכדי לוודא כי הציבור מודע לסיכונים הכרוכים בהשקעות כאמור, הרשות הגבירה את מעורבותה במספר היבטים:

- **פרסום אזהרות** למשקיעים המציפות את השאלות החשובות לראיית הרשות.
- **חינוך הציבור** לזהות את הסיכונים הכרוכים במיזמי השקעה, בין היתר, באמצעות הקמת אתר פיקטיבי שהציע לציבור להשתתף בהשקעה בתשואה שהינה לכאורה מובטחת ובאופן לא מפוקח. באתר נרשמו כ- 17,000 כניסות תוך פרק זמן של מספר ימים. המתעניינים הופנו לאזהרות הרשות בנוגע לסיכונים הכרוכים בהשקעות שאינן מפוקחות.
- **אכיפה** - בשנתיים האחרונות נבדקו על ידי יחידת הביקורת של הרשות עשרות פרויקטים ואת עמידתם בדרישות החוק וננקטו פעולות אכיפה (לרבות הליכים פליליים, ככל ועלה בכך צורך).

מיזמים מפוקחים

מיזמים אלה מתאפיינים בגיוס **באמצעות תשקיף** ועד כה נשלמו גיוסים על ידי 17 מיזמים וגויסו במסגרתם למעלה מ-500 מיליון ש"ח. מתכונת ההתאגדות של מיזמים אלה היה באמצעות שותפויות מוגבלות המנפיקות לציבור המשקיעים ניירות ערך שאינם נסחרים. כמו כן, מרבית המיזמים מבוססים על פעילויות נדל"ן ברחבי העולם.

בין הסוגיות שזיהתה הרשות ניתן למנות את ההיבטים להלן:

- **פעולות הפצה** - מיזמים אלה שואפים להשגת שיווק לציבור הרחב ולכן פונים לעתים לסוכני ביטוח וסוכנים פנסיוניים - הרשות סבורה שמדובר בסוגיה בעייתית היות והנ"ל נחזה להפצה של ניירות ערך (וכן עולות שאלות הנוגעות ליעוץ השקעות).
- **חישוב תשואות** - קיימת שונות ביחס לאופן חישוב התשואה על ידי המיזמים השונים ולפיכך הרשות בוחנת דרכי פעולה אשר יבטיחו כי היבט התשואה יהא בר השוואה. עוד צוין בהקשר זה כי בכדי לשווק את ההנפקה, היזמים מספרים על הצלחותיהם במיזמים קודמים. בהקשר זה מצאה הרשות כי יש להרחיב את הגילוי בתשקיף ביחס לביצועי עבר. כמו כן הובהר כי המנפיקים ידרשו להוסיף דיון בפער בין מה שיעורי התשואה שהובטחו לשיעורי התשואה שהושגו בפועל.

לסיכום נאמר כי הרשות קבעה מספר **כללים בסיסיים** לשמירה על איזון בפרסום. **אסור** למנפיקים לציין שקיבלו את הסכמת הרשות או את אישורה. כמו כן, בכדי לשמור על איזון נדרש לציין סיכונים וסיכויים באופן זהה.

הנפקות מטבעות דיגיטליים

בחודש מרץ פרסמה הוועדה לבחינת ההסדרה של הנפקות מטבעות דיגיטליים מבוזרים לציבור (וועדת ICO) את דוח הביניים. החל מאותו מועד מתקיימים דיונים בהערות הציבור ובתוך מספר שבועות צפויות להתפרסם המלצותיה הסופיות. במהלך החודשים שחלפו מאז במדינות רבות התפרסמו התייחסויות בנושא הנפקה של מטבעות דיגיטליים.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

הכיוון הרגולטורי המתגבש הינו כי המדובר בהנפקה של ניירות ערך הנושאים מאפיינים של השקעה פיננסית ולכן השוק מבין שנדרשת רגולציה אשר תהא בהתבסס על עקרונות חוק ני"ע. עם זאת, יש לבחון הצורך בהתאמת החוק לצורך מתן ההגנה הנדרשת למשקיעים.

לסיכום הדברים, ציין עו"ד הלמר כי ברשות הוקם לאחרונה Innovation Hub רגולטורי בתחום פינטק וכי גורמים המעוניינים לפנות לרשות (לרבות בנושא הנפקת מטבעות דיגיטליים) מוזמנים לעשות זאת³².

2. עסקאות בעלי שליטה - סוגיות ודגשים

בחלק זה התמקדו הדברים בסוגיות ודגשים הנוגעים לעסקאות בעלי שליטה ואישורן. ריכוזיות שוק ההון הינה אחד המאפיינים הבולטים של שוק ההון בישראל. כיום לשיעור של כ- 88% מהחברות קיים בעל שליטה ומתוכן כ-60% מתאפיינות בבעל שליטה דומיננטי. אף שלאחרונה קיימת אמנם מגמה מסוימת של ביזור השליטה ועלייה בהיקף החברות ללא גרעין שליטה עדיין כאמור מרבית השוק מצוי תחת שליטה.

בשים לב לאמור, התמקדה ההרצאה בשלושה נושאים:

גילוי אודות הוועדה לניהול מו"מ בעסקאות בעלי שליטה

בשנים האחרונות נעשה שימוש גובר בוועדות אלה (מעין "וועדות מיוחדות") לטובת ניהולן של עסקאות בעלי שליטה ומטרתן השגת העסקה בתנאים הטובים ביותר עבור החברה כפי שהיה מושג בעסקאות מול צד ג'.

הסיבה למגמה זו נובעת משני גורמים:

- **פסיקת בתי משפט** - בתי המשפט נותנים משקל ויתרון למקבלי החלטות בעסקאות בעלי שליטה בנסיבות בהן קיים הליך שכלל ועדה כאמור.
- **תיקון 22 לחוק החברות** הדורש חובת קיום הליך תחרותי בפיקוח ועדת הביקורת לצורך התקשרות בעסקאות בעלי שליטה.

באשר לגילויים אודות עבודת הוועדה המיוחדת צוין כי גילוי ראוי נדרש לכלול מספר היבטים:

- **הרכב הוועדה, סמכויותיה ויועצים ששימשו אותה** - גילוי זה יאפשר הבנה בדבר האובייקטיביות וגבולות הגזרה בדבר סמכויותיה.
- **תהליך** - נדרש תיאור המו"מ שקיימה הוועדה, חלופות שנשקלו, תהליכים שננקטו לשמירה על סודיות וכיו"ב.
- **המלצות** - יידרש תיאור של המלצות והנימוקים התומכים בחלופה שנבחרה וכמו גם תיאור של נימוקי המתנגדים.
- **גילוי לכל פרט רלוונטי** נוסף החשוב למשקיעים.

הליכי אישור עסקאות בעלי שליטה בהתאם לתקנות ההקלות הקיימות

- תקנות ההקלות נועדו להקנות פטור מאישורן של עסקאות בעלי שליטה באסיפה הכללית בנסיבות ספציפיות וזאת בשים לב לכך שבנסיבות אלו אין פגיעה בציבור המשקיעים. עם זאת, בפועל הרשות ראתה במספר מקרים שימוש בפטור שלא לצורך ולפיכך בכוונתה לפרסם קובץ שאלות ותשובות אשר יבהיר טוב יותר וייתחם את גבולות הגזרה של ההקלות. להלן נקודות ושיקולים אותם בחרה הרשות לציין בהקשר לנושא האמור:
- הארכת עסקה קיימת - הפרשנות התכליתית לגישת הרשות הינה כי לא ניתן להאריך יותר מפעם אחת וזאת כדי לא לרוקן מתוכן את רוח החוק המקנה וטו למיעוט ביחס להתקשרות החברה עם בעל השליטה.

³² לקישור להודעת הרשות בנושא [לחץ/י כאן](#).

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

- שינויי נסיבות - נדרש לוודא שלא חלו שינויים בנסיבות הנוגעות לעסקה לרבות חלופת הזמן ממועד אישורה במקור.
- הצעה פרטית שלבעל שליטה עניין אישי בה מכוח תקנה 1(5) - לגישת הרשות, לא ניתן לאשרה במסגרת ההקלות ולכן כל עסקה כזאת תובא לאישור בעלי מניות המיעוט.

עסקאות בעלי שליטה עם חברות אג"ח

בשים לב להצעת תיקון חקיקה ביטול החובה לאשר תנאי כהונה והעסקה של בעל שליטה באסיפה כללית, צוין כי גם בחברות אג"ח קיים חשש מפני העברת ערך מהחברה לבעל השליטה. לכן ניתן לראות הכללה של תניות פיננסיות בשטרי אג"ח, בהתייחס לצורך בקבלת אישור מחזיקי אגרות החוב לעסקאות עם בעלי שליטה. האמור מביא לכך שהנאמן יידרש לקיים בחינה בהקשר לעמידה בסטנדרט הדרוש.

בכדי שתושג תכליתן של תניות פיננסיות כאמור, יש לוודא שהגילוי יכלול את כל הפירוט הדרוש והרלוונטי למחזיקי האג"ח בכדי לאפשר קבלת החלטות מושכלות.

בסיכום הדברים נראה כי המגמה המסתמנת של ביזור שליטה אינה נעלמת מעיני הרשות ומציבה אתגרים בפני הרשות אשר פועלת בכדי להתמודד עימם.

3. שוק ההון בזירה הבינ"ל

בחלק זה של המושב המשפטי תוארו תהליכים בשווקים הגלובליים המציבים אתגרים בפני הרשות:

- קיימות 57 חברות דואליות.
- 25 מהן כלולות במדד ת"א 125.
- 15 מתוכן הנפיקו אג"ח.
- חברות אלה מהוות חלק ניכר ממחזורי המסחר (36% ממחזורי המסחר ו- 42% מסך שווי השוק הבורסאי).

מהאמור ניתן להתרשם כי הבורסה מהווה כר טוב לגיוס הון. עוד ניתן לציין כי הטכנולוגיה מהווה יצוא מוביל מישראל - לכן 35% מן החברות כאמור נכללו במדד טק עילית.

התרחבות לבורסות נוספות

עד כה, ההסדר הדואלי כלל שלוש בורסות (NASDAQ, ניו יורק ולונדון). בשנה החולפת **נוספו 3 בורסות להסדר** - סינגפור, הונג קונג וטורונטו וזאת בשים לב לרגולציה המתקיימת בשווקים אלה ולאחר הליך בחינה ארוך שקיימה הרשות בהקשר לכך.

DUAL IPO - סינגפור ותל אביב

הרשות מזהה מגמת התעניינות בשווקים אלה גם על רקע הסכם שנחתם בין בורסת סינגפור לבורסות בת"א באשר להליך הנפקה דואלי בשני השווקים בו זמנית. באמצעות זאת ניתן למקסם את תמחור החברה המנפיקה ולשפר את הנזילות ובד בבד לפנות לכמות משקיעים גדולה ומגוונת יותר תוך יצירת תשתית טובה יותר לגיוסי הון עתידיים. היבט זה **מצביע גם על אמון** של בורסות זרות בשוק בישראל. לאור האמור, חברה תוכל להכין תשקיף בישראל עפ"י הדין בישראל ולבצע רישום למסחר בשני השווקים ובתוך כך לדווח בבורסה בסינגפור לפי הדין הישראלי. עוד צוין עו"ד קליין כי חברות שתבחרנה בהליך זה תהיינה רשאיות לעשות שימוש בשפה האנגלית גם בתשקיף שיפורסם בישראל.

דיווחים בשפה האנגלית

בנוסף לכך, הרשות פרסמה לאחרונה, הצעה שתתיר דיווחים בשפה האנגלית באמצעות מנגנון וולונטרי:

- חברות **נסחרות** - יידרש אישור מיוחד של בעלי המניות באסיפה כללית.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

- חברות חדשות - תהיינה רשאיות לבחור בחלופה זו במסגרת התשקיף.

המדריך לחברה הדואלית

סגל הרשות גיבש עמדה רחבה בעניין חברות דואליות (מדריך לחברה דואלית). המדריך יפורסם בעברית ובאנגלית ויתעדכן מעת לעת. המדריך כולל **ריכוז עמדות סגל** כיצד חברה כזו אמורה להתנהל דיווחים, דיווחים מידיים, הנפקות, התחייבויות דיווחיות שהחברה תיקח על עצמה, בקשות הפטור השונות של החברות ועוד. סגל הרשות ממליץ לעיין במדריך זה ולפנות לרשות בשאלות במידת הצורך.

לסיכום הדברים צוין כי עד כה הסתכלות הרשות התמקדה בחברות דואליות. בשים לב לתהליכים הגלובליים, הסתכלות הרשות כעת הינה רחבה הרבה יותר מתוך הבנה ששוק הון מפותח מצוי באינטרס של משקיעים בישראל. בשים לב לכך, הרשות בוחנת רעיונות שונים לפיתוח השוק בעתיד (כגון, התרחבות לשווקים נוספים, הכרה של שווקים זרים בד"ח הישראלי, אג"ח דואלי, בורסה חדשה וכו').

4. מגמות ואתגרים בתחום הנדל"ן והתשתיות

בנושא הבא במושב, ראש צוות וראש מערך הנפקות מיקד את דבריו בשני נושאים:

- מגמות ואתגרים שניתן לזהות בתחום הנדל"ן עם דגש על חברות BVI הפועלות בארה"ב.
- קרנות נסחרות להשקעה בתשתית.

מגמות ואתגרים - נדל"ן ישראלי וחברות נדל"ן אמריקאיות

ענף הנדל"ן הינו המרכזי בבורסה והוא משקף 27% מכלל החברות ובין שליש למחצית מכלל גיוסי ההון.

יחד עם זאת, אם עד שנת 2017, סכומי הגיוסים שברו שיא משנה לשנה, בשנת 2018 ניתן לחזות בהאטה משמעותית בגיוסים וגל פדיונות, כל זאת במקביל לעלייה בשיעורי הריבית בארה"ב והתגברות הציפייה לעלייה בשיעור הריבית בישראל. כמו כן, ניתן לראות שינוי בתמהיל הנדל"ן לאור מגמה גוברת של הקמת מרכזים לוגיסטיים על חשבון נדל"ן מסחרי וכן מעבר ממסחר בקניונים למסחר אלקטרוני.

מגמות אלה עלולות להביא למשבר בענף הנדל"ן לעלייה במחיר החוב ולקשיי תזרים של חברות הפועלות בו.

על רקע מגמות אלה ציין עו"ד צוברי מספר דגשים לעניין **הדיווח** על ידי ישויות:

- **בחינת מצב פיננסי** - הרשות מצפה כי חברות תבחנה באופן מעמיק את סימני האזהרה וכי יינתן גילוי בזמן אמת אודות קשיים פיננסיים ובפרט אודות הפרה של אמות מידה פיננסיות.
- **גילוי ענפי איכותי ומדויק** - קיימת חשיבות רבה לעמידה בדרישות הגילוי הכספי באופן איכותי ומדויק בתחומי הנדל"ן המניב והיזמי. בדגש על מדדים תפעוליים כגון FFO, NOI וכיו"ב.
- **הערכות שווי ושערוכי נכסים** - הרשות מקדישה תשומת לב רבה לאופן ביסוס שווי הוגן של נכסים וקיימת חשיבות כי הנהלות תקיימנה הליך בחינה משמעותי של הנתונים וההנחות העומדים בבסיסן של הערכות שווי.

חברות נדל"ן אמריקאיות

עו"ד צוברי המשיך את דבריו בנושא תוך התמקדות **בחברות הנדל"ן האמריקאיות** - עד כה, 31 חברות גייסו חוב בהיקף כולל של כ- 28 מיליארד ש"ח (מתוכם כ-10 מיליארד ש"ח רק בשנת 2017). עם זאת, בשנת 2018 אנו עדים לשינוי מגמה עד כדי קיפאון בגיוסים. זאת בעיקר לאור שינוי בתפיסת הסיכון של המשקיעים בהתייחס לחברות אלו. בשנים הקרובות צפויים פירעונות בסכומים גבוהים מה שיהווה אתגר עבור החברות המנפיקות בשים לב לסביבה הכלכלית הנוכחי

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

אשר תקשה על אפשרות מחזור חוב. עוד ציין עו"ד צוברי כי יהיה צורך למצוא חלופות השקעה לסכומים שייפרעו.

הרשות בוחנת באופן שוטף ואף פעלה עם תחילת גיוסי ההון להציג דרישות גילוי רלוונטיות אודות המצב העסקי, הסיכונים וכיו"ב. כמו כן, הרשות הציבה דרישות שונות בעבר לרבות מידע אודות מצבו הכספי של בעל השליטה והיסטוריית פעילותו. עם זאת, חשוב להדגיש כי הרשות אינה "מעניקה ציונים" לאיכות החברה או איכות ההנפקה אלא כאמור מתמקדת בהתקיימות של גילוי נאות. בהקשר זה יצוין כי הרשות **עצרה לאחרונה הנפקות** לאור כשלים שנמצאו בהערכות השווי שלהן.

צפוי שהרשות תמשיך לפעול במגוון היבטים לרבות בנוגע לאופן חישוב העמידה של ישויות אלה באמות מידה פיננסיות.

קרנות נסחרות להשקעה בתשתית

כאמור, הרשות פועלת לפיתוחו והרחבתו של שוק ההון וקרנות נסחרות להשקעה בתשתית מהוות **אפיק אטרקטיבי** להשקעה בבורסה אשר יאפשר למשקיעים להגיע לתחומים בהם היו מנועים בעבר. לצד זאת, אפיק זה יאפשר מקור מימון נוסף לפרויקטים של תשתית לאומיים בהיקף גדול (שהיקפם הינו עשרות מיליארדי שקלים).

בנושא האמור הוגש באוקטובר 2018 דוח ביניים של הוועדה לקידום הקמת קרנות נסחרות להשקעה בתשתית להערוץ הציבורי. להלן עיקרי המודל כפי שהוצג בדוח הביניים³³:

- מרבית נכסי הקרן (לפחות 75%) יהיו נכסי תשתיות (ההגדרה כוללת פרויקטי אנרגיה, מים, תקשורת ועוד), עד 20% השקעות פיננסיות כשרות והיתרה ללא מגבלה.
- חמשת בעלי המניות הגדולים לא יחזיקו במצטבר למעלה מ-50% ממניות הקרן.
- תקבע חובת חלוקת דיבידנד מינימלית של 90% מהכנסות.
- הגבלת מינוף בכדי לצמצם את רמת הסיכון בתחום.

5. על שטרות ונאמנים

נושא נוסף שנסקר במושב המשפטי עסק בתחום שטרות ונאמנים ואשר התמקד בחשיבות של היבטים מסוימים בשטרי נאמנות בכדי שאלה יוכלו **להגשים את מטרתם** - שמירה על זכויות המשקיעים באגרות החוב.

כרקע לדברים, הוצגו נתונים כמותיים אודות הפירעונות הצפויים באגרות חוב (קרן וריבית) בשנים הקרובות המסתכמים בכ- 250 מיליארד ש"ח בחמש השנים הקרובות כך שהחל משנת 2019 צפויות חברות לפרוע יותר מ-50 מיליארד ש"ח לשנה. נתון חשוב נוסף שצוין הינו כי רק לשליש מסדרות האג"ח קיים שעבוד קבוע והן מהוות 22% משווי השוק הכולל.

בהמשך, התקיים דיון בשאלה האם מטרות שטרי הנאמנות לשמירה על זכויות משקיעי אגרות החוב מושגות ובהקשר זה, בין היתר, הוזכרו הפרמטרים הבאים:

- **תנאי שטרי הנאמנות** - קיימת חשיבות רבה לבחינה של התנאים שנקבעו בשטר הנאמנות והסיכונים הנובעים ממנו.
- **עמידה בתנאים** - האם החברה עומדת בהתחייבויותיה לפי השטר והאם שומר הסף מקיים את תפקידו שהינו לוודא את עמידת החברה בתנאי שטר.
- **נוסח שטר הנאמנות** - שטר נאמנות אמור להיות ברור וקריא וחשוב לוודא שהמנגנון הקיים במסגרתו נהיר ומאפשר בחינת עמידה בהתחייבויות הקבועות בשטר הנאמנות.

לעמדת הרשות כאשר נוסח השטר **עמום**, חשוב שלנאמן תהיה עמדה ברורה איך לפרש את השטר החל ממועד ההנפקה. קיימות לפיכך חשיבות כי הנאמן יהיה מעורב בניסוח השטר וכי יפעל לכך

³³ לקישור לדוח הביניים כפי שפורסם ע"י סגל הרשות [לחצו כאן](#).

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

שהנוסחים יהיו ברורים ומוגדרים ככל שניתן כל זאת בכדי שיכול לקיים תפקידו כמצופה. לסגל הרשות ברור ששטר נאמנות מהווה חוזה ולא תמיד ניתן לכסות את כל המצבים אך חשוב שתתקיים פעילות מצידו כדי למקסם זאת. בפרט, במקום בו יידרש להפעיל שיקול דעת ופרשנות, חשוב שהנאמן יהיה מעורב וידאג לשמירת זכויות המשקיעים.

בכדי להמחיש את ההיבטים שנזכרו לעיל והמשקע בינם ובין תפקיד הנאמן צוין כי הרשות זיהתה בבדיקותיה מקרים בהם כללו שטרי הנאמנות, נוסחי סעיפים משמעותיים **שאינם ברורים**:

- **מועד בחינת אמות פיננסיות** - בשטר נאמר כי הוא יהא במועד פרסום דוח כספי לפי הנתונים הכספיים שישוירו במועד זה, דהיינו יידרש לקחת בחשבון פעולות שבוצעו לאחר הדוח ולפני פרסומו ולכן לא יתאפשר להתבסס על נתוני הדוח המבוקר/סקור בלבד. במקרה כאמור, אין בהירות באשר לאלו פעולות יילקחו בחשבון ולא ברור במצבים כאלה כיצד יוכל הנאמן לקיים את תפקידו.
- **אמות מידה פיננסיות** - זוהו נסיבות בהן לא היה ברור מנוסח שטר הנאמנות מה נכלל בכל רכיב בעת חישוב אמת מידה (כגון, מה נכלל בנתון 'חוב פיננסי' או תקופת NOI).
- **מעורבות הנאמן בזמן אמת** - הרשות זיהתה מצבים בהם חברות ביצעו את התחשיב בעצמן והנאמן לא תמיד היה מעורב בזמן אמת באופן החישוב כך שיכול היה לנסות ולמנוע כשל אשר הוביל לעסקאות שבוצעו בשל כך (כגון חלוקת דיבידנד אסורה לפי השטר, מכירת נכסים אסורה, בחינת תנאי שוק לצורך עסקאות בעל שליטה וכיו"ב). בהקשר זה הוזכר מקרה שהגיע לפתחו של בית המשפט וממנו ניתן להסיק כי **הנאמן נדרש לבחון בעצמו** את התחשיבים, להבינם שכן, הסתמכות על החברה אינה נאותה ואינה מספקת.

בכדי לחדד את האמור הוזכרו מקרים בהם חברות פעלו בניגוד למחויבות בדבר אי נקיטת פעולות שנטלו על עצמן כגון תשלום הוצאות שכר מופרזת לבעלי שליטה, חלוקת דיבידנד ואירועים הדומים במהותם לדיבידנד.

כמו כן, נכללה התייחסות לתקנות הנאמנים וצוין כי הן ישקפו עליית מדרגה בהקשר לעבודת הנאמנים. התקנות מצויות לקראת פרסום בקרוב ויעסקו בהסדרת הנפקת תעודות חוב לציבור התקנות ובכך יוסיפו נדבך להגנות הקיימות כיום. בין היתר, התקנות יגדירו תנאי סף לכשירות כנאמן, חובות דיווח ומרשם לגורם שישמש כנאמן, חובת העברת מידע לנאמן מצד החברות בכדי שיכול לקיים את תפקידו.

הרשות רואה בנאמן שומר הסף העיקרי של המשקיעים באגרות החוב ולפיכך, הרשות מצפה שנאמן יהיה יותר אקטיבי ומעורב ויזום בכדי לקיים את תפקידו. על הנאמן ליטול חלק פעיל בניסוח שטר הנאמנות כך שיהא מוגדר וברור באופן שימנע מחלוקות על אופן פרשנות האמור במסגרתו. הרשות כאמור, מתכוונת לסייע בהשגת מטרות אלה גם באמצעות חקיקה אשר תיצור כלים לצורך עבודת הנאמן. לצד זאת, צוין עוד כי הרשות תפעל לתמוך בנאמן ככל הנדרש במקרים הרלוונטיים.

6. ירוק עולה - צמיחתן של חברות הקנאביס הרפואי

נושא נוסף לו הוקדשה התייחסות בכנס היה פעילותן של **חברות הקנאביס הרפואי**. בפן זה הוצג ראשית שקף הממחיש זינוק אשר חל בשווי של חברה ציבורית בשל כניסתה לפעילות בתחום הקנאביס- בעת שהחברה עסקה בהשקעות במדעי חיים נע שוויה בטווח שבין 30-40 מיליון ש"ח. ביוני 2018, החלה החברה במהלך לעסוק בתחום קנאביס ושוויה הגיע **לכדי 400 מיליון ש"ח**. צוין כי המגמה האמורה הינה רוחבית כך שמחיריהן של מניות החברות שנקשרו לפעילות בתחום עלה בשיעורים ניכרים.

בהמשך ניתנה סקירה בקצרה של ההתפתחות שחלה בתחום - ביוני 2016 נקבעה החלטת ממשלה מס' 1587 ובה נקבע **מתווה להסדרת שימוש בקנאביס רפואי**. הוקם גוף רגולטורי המכונה 'היחידה לקנאביס רפואי' (יק"ר). גוף זה אמון על מתן אישורים לכל הפעולות הקשורות

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

לפעילות בתחום. היק"ר מתווה דרישות לעמידה בדרישות אבטחה (כגון למפעל יצוא, חוות גידול וכו'). עד כה, ניתן על ידי היק"ר, אישור ראשוני למאות גופים שזכו לאישור לחוליה בשרשרת אספקה. בהקשר זה צוין כי קבלת אישור ראשוני שהינו לשנה בלבד וניתן להשיגו בנקל ובשל כך חשוב להבין שהודעה על עצם ההשגה של אישור כאמור **אין בה בהכרח** משמעות רבה לפעילות חברה ולשוויה.

צוין גם כי לפני הרפורמה היו 8 חברות גידול פעילות וגודל השוק הסתכם בכ- 145 מיליון ש"ח ולכן ספק אם בגין הביקוש בישראל לכשעצמו יש מקום לחוות נוספות. לכן, השאלה העולה בהקשר זה האם ומתי יאושר יצוא קנאביס רפואי לחו"ל³⁴. נקבע "דד ליין" למעבר של חוות קיימות לתקינה חדשה עד 31 במרץ 2019. ייתכן אמנם שמועד זה יוארך אך חשוב להדגיש כי היק"ר פועל בנוקשות כאשר נדרש והפרת הוראותיו עשויה להביא לפקיעה של אישור/רישיון.

בשים לב לשווי השוק הגבוה של חברות הפועלות בתחום, ניתן דגש באשר לדיווחי חברות ציבוריות ובהקשר זה צוין כי מזכר הבנות הוא "רק מזכר הבנות". כן הוזכר כי ניתן לראות שלל דיווחים על עסקאות בחו"ל. בכדי להבין את המשמעות של עסקאות כאלה לפעילותן של החברות חשוב להבין את הדין החל במדינות העולם. בהקשר זה הוזכר כי קיימת שוונות רבה בדין החל בנושא ובשנים האחרונות הדין מתאפיין בדינמיות רבה.

זאת ועוד, הוזכר כי בחודשים האחרונים עלתה שאלה האם הרשות מקיימת פיקוח שונה בין חברות קנאביס לחברות אחרות והתשובה שניתנה לכך בכנס הייתה שלילית - סגל הרשות מטפל בחברות לגופו של עניין. כך סגל הרשות מעלה בפני החברות דרישות למתן גילוי רלוונטי אודות מצבן ופעילותן חברה וכן, במקרה מסוים חברה נדרשה לתת גילוי ספציפי על הרשעה של בעל שליטה בחברה פרטית עימה נשקלה עסקה וחברה אחרת נדרשה לכלול גילוי ספציפי אודות פעילותה באוגנדה. בנוגע להערכות שווי שנכללו בדיווח של חברות העלתה הרשות צורך בצירוף דף דגשים.

לסיכום הדברים, הודגשו מספר נקודות:

- המשקיעים נדרשים לבחון היטב את מכלול הדיווחים.
- אי הוודאות הרגולטורית עומדת קיימת.
- הרשות צפויה לפרסם דגשים למשקיעים³⁵.
- החלטת הממשלה על ייצוא צפויה להוות Game Changer אשר תוביל לשינוי בשוק הקנאביס הרפואי בישראל (וכאמור, החלטה בנושא נתקבלה לקראת תום חודש ינואר 2019).
- אם תתקבל החלטה כאמור, סביר להניח שמספר החברות העוסקות בתחום בבורסה יהיה גדול הרבה יותר.

7. הנפקת מוצרים פיננסיים

בתחום המוצרים הפיננסיים סקרה הרשות בכנס סוגיות חשובות בנוגע להנפקות של מוצרים פיננסיים. הכוונה בהנפקות כאמור, היא למוצרים שאינם משמשים כחלק ממימון התאגיד, דהיינו, אינם הנפקת מניות, מניות בכורה וכו' אלא מוצרים ייחודיים דוגמת Structures (אג"ח מובנות).

עוד צוין כי שני היבטים עיקריים השפיעו על התחום בשנה האחרונה:

1. תיקון 28 לחוק הקרנות.
2. פתיחת שוק המוצרים המובנים.

³⁴ יצוין כי בשלהי חודש ינואר 2019 אישרה ממשלת ישראל יצוא קנאביס רפואי לחו"ל.

³⁵ להודעה שפרסם סגל הרשות למשקיעים בחודש דצמבר 2018 בנוגע לחברות ציבוריות שפועלות בתחום הקנאביס הרפואי לחץ כאן.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

תיקון 28 לחוק הקרנות

תיקון מס' 28 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד - 1994, מסדיר את הפיכת תעודות הסל, תעודות התחייבות המקנות זכות לקבלת תשואה הנגזרת משיעור השינוי במחיר מדד או סחורה, לקרנות שהינן קרנות נאמנות המבוססות על ניהול כספי אחרים (בעקבות זאת, תעודות הסל צפויות להפוך לקרנות סל).

פתיחת שוק המוצרים המובנים

פתיחת השוק להנפקות של מוצרים מובנים הינה מגמה שמובילה הרשות. עם זאת, הרשות מודעת לרתיעה בשוק מהשקעה במכשירים פיננסיים מורכבים מאז משבר הפיננסי של שנת 2008. בשים לב לכך בכוונת הרשות להתוות פתיחה של השוק למוצרים מובנים פשוטים באופיים. לצורך זה פורסמה טיטת תיקון תקנות לפיה יהיה ברור אלו מוצרים יהיה ניתן להנפיק³⁶.

בהתאם לטיטת מכשירים אלה יקיימו את התנאים להלן:

- מבטיחי קרן.
- רמת מורכבותם תהא נמוכה (ולפיכך ניתן יהיה להבינם בנקל).
- המוצר יהא ללא ניהול.

לדברי הרשות, המקרה האופייני של מוצר כאמור יהא מוצר המבטיח החזר קרן ההשקעה בתוספת מדד כזה או אחר (או חלק ממדד). בשל כך, מוצרים שאינם מבטיחי קרן (כגון כאשר הקרן חשופה להפסד בגין ירידה במדד או לחילופין כאשר הקרן תיפגע אם יתקיים קריטריון מסוים דוגמת נגיעה במדד מסוים), לא יהיו כשירים להנפקה באופן זה. בהתאם להצעה הנבחנת על ידי הרשות מוצעות שתי מגבלות נוספות:

- הגבלת אורך חיי מוצר ל- 3 שנים.
- לא ניתן יהיה לבצע הרחבת סדרה.

נקודות נוספות ייחודיות להנפקות אלה להן הסבה הרשות את תשומת הלב היו כדלהלן:

- גילוי ייחודי - הגילוי שיינתן בהקשר להנפקות של מוצרים פיננסיים כאמור לא יהיה דומה לתשקיפי חברות שכן מוקד הגילוי יהא המוצר.
- סכום השקעה - 50% מהכנסות המדדים יושקעו בבנק/מבטח אחד.
- תפקיד משמעותי יותר שיהא לנאמן.

לסיכום הדברים נכללה התייחסות גם לשתי נקודות נוספות:

- בנוגע לחברות העוסקות בהשקעה בניירות ערך ומעוניינות להנפיק ניירות ערך (מניות, אגרות חוב), צוין כי לא ברור כיצד חברות כאלה ינפיקו - האם תהיינה כפופות לחוק הקרנות או לחוק ני"ע ותקנותיו. לאור האמור חברות כאלה נדרשות להיוועץ עם הרשות בנוגע לסוגיות בנושא.
- מכשירי איגוח - הרשות מחויבת לקדם ככל שניתן את חוק האיגוח בכדי לתת מענה לצרכי השוק להנפקה של מכשירי איגוח.

בנוסף צוין כי בשים לב לדין הנוכחי, תתאפשרנה הנפקות של מכשירים מסוימים בלבד בעוד שהנפקות של מכשירים אחרים תתאפשרנה רק בכפוף לתיקוני חוק.

8. דירוגים, סיכונים ועוד

הנושא האחרון במושב זה הוקדש להתמקדות בחברות דירוג האשראי. בפתח הדברים צוין כי הרשות פעלה שנים רבות ללא פיקוח פורמלי על חברות הדירוג היות והליך הדירוג מהווה נדבך במעגל השני בעוד שחוק ניירות ערך הוא זה שאמור היה לכאורה לשמור על טובת המשקיעים. המשבר הפיננסי של שנת 2008 הוביל למסקנה שנדרש שיתקיימו פיקוח והסדרה גם על פעילותן

³⁶ להצעת תקנות ניירות ערך (תעודות התחייבות מובנית), התשע"ח-2018 אשר נפתחה להערות ולתגובות הציבור עד ליום 18 בנובמבר 2018 לחצו כאן.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים העשירי של רשות ניירות ערך (2018) (המשך)

של חברות הדירוג היות והתגבשה הבנה כי לחברות הדירוג היה חלק בהתפתחות המשבר. בעקבות זאת נחקק **חוק הדירוג** והחל קיום פיקוח.

עם זאת, הרגולטור בחר שלא להתערב בטכניקת הדירוג (מתודולוגיה). חלק זאת, התחום בו התמקדה הרשות הינו **התוויית כללים** אודות פרסום המתודולוגיה לשם השימוש על ידי השוק (תוך דרישת גילויים אודות שיקולי הדעת אשר הופעלו במסגרת דוח הדירוג). עו"ד עמיחי הזכיר כי הנקודה המתאימה ביותר ליצירת משמעת שוק בתחום הדירוג הינו **בשלב המו"מ** על הסכמי נאמנות ובה יהיה קל יותר להציב דרישות בנושא הדירוג כגון בדבר זהות חברת הדירוג, דרישת דירוג כפול וכיו"ב. עוד צוין כי בחברות בהן היה **דירוג כפול** הייתה שימת לב רבה יותר מצד חברות דירוג **לעדכן את הגילויים**. עו"ד עמיחי הציג כי יחידת הפיקוח על חברות הדירוג בראשותו, מקיימת שורה של פעולות **בהקשר לעבודתן** של חברות הדירוג (לעתים תוך שיתוף עם מחלקות אחרות ברשות) ובמסגרת זאת פונה בבקשות לחומרים מחברות הדירוג לצורך מעבר, מפנה אליהן שאלות ומעבירה את ממצאיה לחברות הדירוג.

במידה זאת, נכללה אף התייחסות לעמדה משפטית 105-33 שפרסם סגל הרשות: גילוי בנושא סייבר³⁷. בעניין זה מטרת הרשות הייתה להביא לשיפור רמת הגילוי שיינתן על ידי החברות בנושא תוך הימנעות מגילויים גנריים וטכניים (במתכונת המכונה "boiler plate"). לפיכך, על החברות **לבחון את מהותיות סיכוני הסייבר ולהתמקד** בשיקולים להלן:

- התרחשות תקיפות סייבר קודמות, לרבות חומרתן ותדירותן.
- ההסתברות להתרחשות תקיפות סייבר.
- אפקטיביות יכולות התאגיד למנוע או להקטין את החשיפה לסיכוני הסייבר.
- היבטים עסקיים של התאגיד ופעילותו, היוצרים סיכונים מהותיים בתחום הסייבר.
- המשאבים הכרוכים בשמירה על הגנות סייבר.

עוד הוזכרו **דוגמאות לעלויות** אשר עשויות להיגרם בגין הסיכונים הכרוכים בתחום זה, לרבות נזק ישיר בשל גניבה, ייקור תעריפי ביטוח, עלויות קימום נזקים, עלויות בשל תביעות פיצויים, פגיעה במוניטין והפסד הכנסות עתידיות, חקירות, הפסקה זמנית בפעילות, תשלומי כופר, אובדן הכנסות ועלויות אחרות בשל פרצות אבטחה וכיו"ב.

לסיום הדברים נכללה התייחסות לעבודתם של **חתמים** ובהקשר זה הוזכרה עבודת **בדיקת נאותות** (DD) הנערכת על ידם. צוין שבשנה הקרובה הרשות תבחן את **סוגיית איכות הבדיקה** שעורך חתם להנפקה והרשות תפרסם קווים מנחים (אך לא כללים) מה לא נחשב בעיניה בדיקת DD ראויה וסביר להניח שפרסום הרשות **יסייע להגביר** את איכות הבדיקות בהשוואה למצב כיום.

³⁷ לחוזר מקצועי שפרסמה המחלקה המקצועית בדבר עמדה משפטית מספר 105-33: גילוי בנושא סייבר [לחצו כאן](#).

<http://www.grantthornton.co.il>

Fahn Kanne & Co. Grant Thornton Israel is a member firm of Grant Thornton International Ltd.

Grant Thornton is one of the world's leading organisations of independent assurance, tax and advisory firms. These firms help dynamic organisations unlock their potential for growth by providing meaningful, forward looking advice. Proactive teams, led by approachable partners in these firms, use insights, experience and instinct to understand complex issues for privately owned, publicly listed and public sector clients and help them to find solutions. More than 35,000 Grant Thornton people, across over 100 countries, are focused on making a difference to clients, colleagues and the communities in which we live and work.